

Jaarstukken 2016

regio
Twente

regio
Twente

Twente

Voorwoord

Eind 2015 is door alle Twentse gemeenten ingestemd met de vernieuwde gemeenschappelijke regeling Regio Twente. In 2016 ging Regio Twente hiermee van start. Een nieuwe setting met Twenteraad (regionale radenbijeenkomsten), een bestuurlijk model met portefeuillehouders in de lead en een bijpassend algemeen en dagelijks bestuur. En de mogelijkheid om naast het basis takenpakket met elkaar samen te werken vanuit een Coalition of the Willing.

Deze nieuwe setting was soms best even wennen, zowel voor de Twentse bestuurders als onze organisatie. Hoewel dit soms wat 'reuring' gaf is dit in 2016 vooral goed verlopen. Onze organisatie had niet alleen met de aanpassingen van deze vernieuwde samenwerking en evaluaties te maken. Ook in de top van onze organisatie vond vernieuwing plaats op twee van de drie directieposten. Samantha Dinsbach is per 1 juli 2016 directeur Publieke Gezondheid en verving daarmee Theo van Rijmenam, die met pensioen ging. Trudy Vos nam per 1 mei 2016 afscheid als secretaris/algemeen directeur; zij werd op 1 november opgevolgd door Gerharda Tamminga. In de tussenliggende periode werd deze functie waargenomen door Jeroen Regtuijt (directeur Bedrijfsvoering) en Henk Bolhaar (directiesecretaris). Het directieteam is nu weer op sterkte en klaar voor de volgende fase.

In juni 2016 werd door het algemeen bestuur de bestuurscommissie Agenda van Twente opgericht. Aan deze commissie zijn bestuurlijke bevoegdheden toegekend voor de huidige Agenda van Twente en het proces om tot besluitvorming over een nieuwe agenda en eventuele uitvoering daarvan te komen.

De kernwaarde van Regio Twente is 'samenwerken'. Hierop is in 2016 met veel enthousiasme en betrokkenheid ingezet. Gericht op een vitaal en sterk Twente!

Dagelijks bestuur,

voorzitter,

secretaris,

dr. G.O. van Veldhuizen

ir. G.H. Tamminga

Voorwoord	3
1. Samenvatting	6
2. Inleiding	9
3. Aanwendingsvoorstel	11
4. Regio Twente	12
Jaarverslag	13
5. Programmaverantwoording	13
5.1 Domein Gezondheid	13
5.2 Domein Leefomgeving	18
5.2.1 Sociaal Economisch sterk Twente	18
5.2.2 Recreatieve Voorzieningen	25
5.3 Domein Bedrijfsvoering.....	28
5.4 Overige onderdelen (OZJT)	29
5.5 Coalitions of the Willing	31
5.5.1 Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente	31
5.5.2 Kennispunt Twente	36
5.5.3 Werken voor de Twentse overheid	38
5.5.4 Salarisadministratie	39
5.5.5 Regietafel opvang vluchtelingen	40
5.5.6 Acquisitie Twente	42
5.5.7 Pilot vergunninghouders aan het werk.....	43
5.6 Algemene dekkingsmiddelen	44
6. Paragrafen	45
6.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	45
6.2 Onderhoud kapitaal goederen	49
6.3 Bedrijfsvoering	51
6.4 Verbonden partijen.....	52
6.5 Financiering.....	56
6.6 Rechtmatigheid.....	58
7. Jaarrekening	59
7.1 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	60
7.2 Toelichting op de baten en lasten in de jaarrekening	61
7.3 Samenvatting resultaat 2016.....	65
7.3.1 Bedrijfsvoering	65
7.3.2 Domein Gezondheid	68
7.3.3 Domein Leefomgeving	71
7.3.4 Overige onderdelen (OZJT)	73
7.3.5 Coalitions of the Willing	74
7.3.6 Investeringsprogramma Agenda van Twente.....	75
7.4 Analyses rekeningresultaat 2016.....	76
7.5 Overzicht van incidentele baten en lasten	81
7.6 Analyse begrotingsrechtmatigheid.....	85
7.7 Balans per 31-12-2016.....	88
7.8 Grondslagen voor resultaat en waardebeoordeling	89
7.9 Toelichting op de balans per 31-12-2016	91
7.10 Belangrijkste niet uit de balans blijvende verplichtingen	101
7.11 Wet Normering Topinkomens	102
Bijlagen	103
Bijlage 1 Benodigde gemeentelijke bijdrage.....	103
Bijlage 2 Begrote gemeentelijke bijdrage en resultaat per gemeente	104
Bijlage 3 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	105
Bijlage 4 Recapitulatiestaat per programma	106

Lijst van figuren en tabellen

Figuur 1 indeling jaarstukken	9
Figuur 2 opbouw weerstandsvermogen	45
Figuur 3 Solvabiliteit	47
Figuur 4 Netto Schuldquote	48
Figuur 5 Netto Schuldquote gecorrigeerd voor uitgeleend geld	48
Tabel 1 Samenvatting van het resultaat	7
Tabel 2 Samenvatting beschikbare weerstandscapaciteit	46
Tabel 3 Samenvattend overzicht benodigde weerstandscapaciteit	46
Tabel 4 Weerstandsratio	47
Tabel 5 Normering weerstandsratio	47
Tabel 6 Overzicht investeringen recreatieparken	49
Tabel 7 Saldi reserves recreatieparken	50
Tabel 8 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	60
Tabel 9 Samenvatting kosten AvT/IPT/IST	63
Tabel 10 Analyse begrotingsrechtmatigheid	86
Tabel 11 Overzicht mutaties reserves	95
Tabel 12 WNT Overzicht van topfunctionarissen	102
Tabel 13 Leden algemeen bestuur en dagelijks bestuur per 31-12-2016	102

1. Samenvatting

De evaluatie van de huidige Agenda van Twente is in 2016 van start gegaan, onder meer ondersteund met radenbijeenkomsten (Twenteraad), een evaluatie door Kennispunt Twente en een digitaal platform (<http://www.agendavantwente.nl/>). Deze evaluatie en voorbereiding van het besluit over een mogelijk vervolg loopt in 2017 verder.

In 2016 vonden ook evaluaties van andere Twentse samenwerkingen onder de hoede van Regio Twente plaats: Kennispunt Twente en Twentse Kracht. Beide evaluaties leverden een positief resultaat op met afspraken over (meer) structurele voortzetting per 2017. Een mooi resultaat van en voor Twentse samenwerking!

Naast dit alles speelden diverse andere (inhoudelijke) onderwerpen en ontwikkelingen. Zo startte in 2016 de nieuwe Bestuursagenda Publieke Gezondheid (periode 2016-2019). Deze agenda focust zich op gezonde levensjaren voor inwoners in Twente in alle levensfasen. De prioriteit ligt daarbij op een gezonde start en het terugdringen van verschillen in gezondheid die te herleiden zijn tot sociaaleconomische factoren. Daarom is in 2016 een deel van de (preventie-)activiteiten op basis van het concept positieve gezondheid herijkt. De interventies richten zich daarbij meer op de mogelijkheden die mensen (nog) hebben, in plaats van op de onmogelijkheden. Daarnaast is met de Twentse gemeenten gewerkt aan het versterken van vitale coalities. Onder meer door het verbinden met maatschappelijke organisaties. Uiteraard betrof een groot deel van de werkzaamheden *going concern* taken, met oog op de uitvoeringsorganisatie die GGD Twente ook is.

Vanuit programma sociaal Economisch Sterk Twente is in 2016 uitvoering gegeven aan de voortzetting van de programmaliijnen van de Innovatiesprong (Agenda van Twente). Daarvoor zijn investeringen gedaan via het innovatiefonds Twente. Er zijn arbeidsmarktprojecten via Techniekpact en Twents arbeidsmarktperspectief uitgevoerd. De laatste MKB-fonds vouchers en kredieten zijn verstrekt. Ten slotte is Twente gepositioneerd als ondernemende High Tech regio. Daarnaast is meegewerkt aan enkele vormen van coalitions of the willing, zoals de Twentse samenwerking rondom de opvang en integratie van vluchtelingen en de acquisitie van nieuwe bedrijvigheid naar Twente.

Wat betreft de recreatieparken Hulsbeek, Rutbeek en Lageveld richtte Regio Twente (Recreatieve Voorzieningen) zich onder meer op het verbreden van het evenementenaanbod. Daarvoor is onder meer een bestemmingsplan wijziging aangevraagd voor het Lageveld, die begin 2017 is vastgesteld. Voor het Rutbeek is een planologisch proces doorlopen in verband met de plannen voor een bungalowpark; dit krijgt in 2017 zijn vervolg. Het Arboretum Poortbulten in 2016 verkocht aan Natuurmonumenten. Ook is het mountainbike netwerk in 2016 nagenoeg afgerond. Kortom, een aantal mooie stappen op recreatief vlak voor zowel de inwoners van Twente als onze toeristen.

De veertien Twentse gemeenten werken al langere tijd samen rond de decentralisaties Wmo en Jeugdzorg. Ook in 2016 vonden de Twentse gemeenten elkaar weer goed in OZJT/Samen14. Voor deze samenwerking is in 2016 een duidelijke projectstructuur, met projectsturing, concreet opdrachtgeverschap en opdrachtnemerschap vastgelegd. Voor ieder thema is een wethouder (lid van bestuurscommissie) en een manager (lid managersoverleg) verantwoordelijk voor afronding van de opdracht. De thema waarbinnen we OZJT/Samen14 samenwerken zijn ingedeeld in drie prioriteiten: Samen Aanpakken (thema's met een hoog risico), Samen Doen (thema's op samen op (door) te ontwikkelen) en Samen Leren (thema's waar delen van lokale ervaringen belangrijk is).

In 2016 vond verbreding van het dienstverleningsconcept naar alle klanten van Bedrijfsvoering plaats en is de managementdashboard gemoderniseerd. Daarnaast is ingezet op een organisatorische transitie, om de samenwerking binnen en aansturing van vakgroepen logischer in te richten. In 2016 is het formele deel van dit proces doorlopen, in 2017 krijgt dit feitelijk invulling. Daarnaast is ingezet op verdere professionalisering van teams en dienstverlening. Tot slot is geïnvesteerd in de nieuwe organisatiestructuur (Regio Twente en Twentebedrijf) en gevolgen daarvan voor bestuurlijke ondersteuning, P&C cyclus e.d.

Programma's bedragen X C 1.000	Totaal baten	Totaal lasten	Mutaties reserve	Gem. bijdrage	Resultaat incl. mutaties reserves
Bedrijfsvoering (excl. financieringsfunctie)	671	3.091	672	1.547	201-
Gezondheid	6.113	24.177	477	17.918	331
Leefomgeving (excl. AvT)	2.195	6.168	638	3.777	441
Overige onderdelen (OZJT)	30	4.585	-	4.456	99-
Coalitions of the Willing	2.059	3.841	135	1.675	29
	-	-	-	-	-
Saldo financieringsfunctie	154	120	-	-	33
Onvoorzien	-	-	-	-	-
Totaal Regio Twente	11.222	41.983	1.922	29.373	534

Tabel 1 Samenvatting van het resultaat

Het financiële resultaat van 2016 laat zich als volgt samenvatten:

Domein Bedrijfsvoering (inclusief Bestuur en Directie en Concern) negatief resultaat van € 201.000,-

- Doorberekening vanuit Leiding & Secretariaat naar producten € -110.000,-. Vanwege inhuur voor extra ondersteuning van het management en te laag geraamde salariskosten in de Berap is meer uitgegeven.
- Doorberekeningen vanuit Service naar producten € 10.000,-. Ten opzichte van de Berap is minder uitgegeven dan geraamd, hetgeen leidt tot een lagere doorberekening.
- Doorberekening vanuit Advies naar producten € -50.000,-. Door extra inhuur en hogere salariskosten van € 50.000 ten opzichte van de Berap wordt meer doorberekend naar de producten van Bedrijfsvoering.
- Nadeel op Management & Projectsupport € 49.000,-. (in Berap rekening gehouden met 100% kostendekking. Nu minder declarabele uren vanwege vacatures).
- Nadeel op ICT € - 75.000,-. De kosten van inhuur voor de doorontwikkeling/verdere professionalisering van ICT processen (ITIL) en ICT dienstverlening zijn € 45.000 hoger dan in de Berap was geraamd. Daarnaast heeft een inventarisatie plaatsgevonden van alle hardware en telefonie, welke heeft geleid tot € 30.000 minder inkomsten van de interne klanten.
- Juridische advisering € 55.000,-. Voordelig. Vanwege meer vraag naar juridisch advies is de gerealiseerde dienstverlening hoger (circa 850 uur) dan waarmee rekening was gehouden in de Berap.
- Financiële administratie en advies € 17.000,-. voordelig (minder externe inhuur dan geraamd in de Berap).

Domein Gezondheid positief resultaat van € 331.000

- Lagere lasten voor bedrijfsvoering diensten € 205.000,-. De inzet voor Bedrijfsvoering wordt afgerekend op basis van werkelijk gepleegde inzet. Voor de GGD is deze inzet lager gebleken dan verwacht. In 2017 wordt deze inzet geïntensiveerd om met name op het gebied van P&O en (externe) communicatie stappen te maken.
- Hogere inkomsten en lagere lasten dan geraamd op SOA: € 341.000,-. De subsidiegelden zijn hoger en de inhuur van personeel lager dan bij de BERAP geraamd. Daarnaast is het geraamde voordeel op de laboratorium diagnostiekkosten door gunstige prijsafspraken met het laboratorium en de gewijzigde regeling Aanvullende Seksuele Gezondheid (ASG) hoger dan voorzien.
- Positieve resultaat op TBC en tarieftaken van € 255.000,-. De kosten voor aanschaf röntgenapparaat zijn lager uitgevallen dan geraamd. Opbrengsten forensische geneeskunde vallen hoger uit dan geraamd. Daarnaast is sprake van een overschrijding door extra inzet voor infectieziekenbestrijding en ontwikkeling van een Serious Game.
- Voordeel op Projectopbrengsten: € 177.000,-. Er is 2016 een voordeel gerealiseerd op de projecten en aangezien de gevormde reserve voor projecten maximaal is gevuld, valt het resultaat op projecten in 2016 vrij ten gunste van gemeenten.
- Het resultaat op de gemeentelijke bijdrage van de jeugdgezondheidszorg blijft ook in 2016 negatief: - € 359.000,-. De in de begroting gestelde formatie voor de uitvoering van JGZ-taken is overschreven met ca. € 186.000,-. Deze overschrijding wordt onder meer veroorzaakt door het inwerken van medewerkers voor het integraal werken. Daarnaast is sprake van een overschrijding door langdurig ziekte. Het nadeel wordt enigszins gecompenseerd door voordeel op het materieel budget en vacature ruimte beleid en hoofd JGZ.
- Ontwikkeling nieuw Digitaal Dossier: € -140.000,-. Samen met GGD regio Utrecht en GGD Hollands Noorden is een aanbesteding gestart voor een nieuw digitaal dossier JGZ, met de mogelijkheid tot

doorontwikkeling naar een GGD-dossier. De hiervoor gemaakte (voorbereidingen)kosten zijn verantwoord in de jaarrekening 2016.

- Externe ondersteuning: € -118.000,-. Op een aantal gebieden wordt de organisatie begeleid door externe adviseurs. Dit gebeurt binnen de JGZ in het kader van 'de bedoeling voorop', op het gebied van huisstijl en communicatie uitingen en op het gebied van LEAN, duurzame inzetbaarheid en bij een aantal interne projecten.
- Stafafdeling kosten volwassen- en ouderenonderzoek: € -30.000,-. Het volwassen- en ouderenonderzoek wordt uitgevoerd in een 4- jaarlijkse cyclus en leidt tot extra (externe inzet). Het nadeel wordt gedeeltelijk gecompenseerd door een voordeel op materiele budgetten binnen de stadafdeling.

Domein Leefomgeving positief resultaat van € 441.000

- Positief resultaat op Mobiliteit van € 182.000,-. De ontstane (frictie)kosten i.v.m. de overgang van de Mobiliteitstaken kunnen gedekt worden uit bijdragen van de Provincie Overijssel. Er is gewerkt aan een bestedingsplan welke voor het jaar 2017 is aangeboden en vastgesteld, de ambtelijke inzet hiervoor is verantwoord bij Economie.
- Lagere ambtelijke inzet voor Vrije Tijdseconomie (VTE), Milieu, Duurzaamheid en Afval (MDA) en Logistiek waardoor voordeel ontstaat van € 267.000,-. De ambtelijke inzet is lager uitgevallen doordat er inzet is gepleegd op o.a. acquisitie waarvoor de inzet binnen Economie is verantwoord. Bovendien is additionele inzet van derden 'on hold' gezet in afwachting van planvorming vanuit Marketing Oost. Daarnaast is ambtelijke inzet voor MDA en logistiek lager uitgevallen dan verwacht.
- Hogere inkomsten dan geraamd voor Recreatieve voorzieningen waardoor voordeel ontstaat van € 70.000,-. De inkomsten uit festivals zijn behoudend geraamd vanwege de onzekerheid over het wel of niet vinden van doorgang. In 2016 is gebleken dat alle festivals zijn doorgegaan en bovendien zijn er extra festivals geweest waardoor de gerealiseerde inkomsten hoger zijn en daarmee bijdragen aan het positieve resultaat.
- De ambtelijke inzet voor het begeleiden van de bestuurscommissie Agenda van Twente, begeleiden proces verantwoording Agenda van Twente en opzet Nieuwe Regionale Investeringsagenda alsmede de gepleegde inzet op het dossier acquisitie waren niet voorzien en leidt dan ook tot een negatief resultaat van 78.000 voor Economie.

Overige onderdelen (OZJT) negatief resultaat van € 99.000

- Positief resultaat op personele lasten, overhead en projectsubsidies van € 28.000,-. De initiële begroting uit 2015 is ruim opgesteld op het gebied van formatie en salarissen, omdat hier met normbedragen is gewerkt. De feitelijke personele lasten vallen lager uit dan de normbedragen. Daarnaast is er extra ingezet op procesbegeleiding doorontwikkeling Veilig Thuis Twente (VTT) en communicatie. Voor het project vervoer is een subsidie toegekend door de Provincie Overijssel ter compensatie van de kosten op het project.
- Negatief resultaat op materiële lasten van € 127.000,-. Het budget voor materiële lasten is bedoeld voor overige uitgaven, zoals vergaderkosten, extern advies, monitoring en reflectie. In de tweede helft van het jaar is er meer inzet van personeel en bedrijfsvoering gevraagd ten opzichte van Berap. Vanwege onvoorziene advocaatkosten aan het einde van het jaar zijn de materiele lasten toch hoger uitgekomen dan begroot.

Coalitions of the Willing positief resultaat van € 29.000

- Positief resultaat van € 10.000,- voor Acquisitie in Twente. Na aftrek van een bedrag van € 300.000 als nog te betalen aan Oost NV en kosten voor overleggen resteert een bedrag van € 10.000,- als niet besteed ten opzichte van de begroting. De kosten voor de ambtelijke begeleiding van dit proces zijn verantwoord binnen het domein Leefomgeving - onderdeel economie.
- Positief resultaat van € 19.000,- bij het project vergunninghouders aan het werk. Doordat de doorlooptijd van dit project korter was dan vooraf kon worden voorzien zijn de uitgaven lager ten opzichte van de ingediende begroting

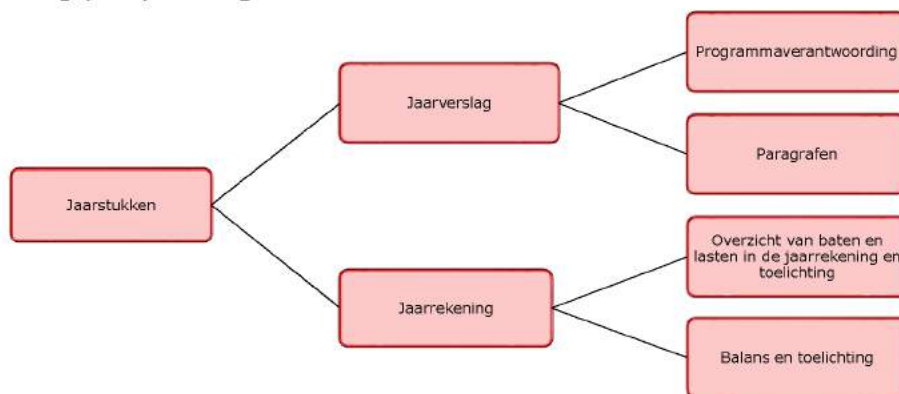
Saldo financieringsfunctie positief resultaat van € 33.000

Voordeel op het financieringsresultaat van € 33.000,-. ontstaan door de toegerekende rente aan de activa en reserves en de relatief lage rentelasten.

2. Inleiding

Voor u liggen de jaarstukken 2016 van Regio Twente. Hierin beschrijven we hoe het afgelopen jaar verlopen is, zowel wat betreft de beleidsuitvoering als de bijbehorende financiële effecten. Met de aanbidding van de jaarstukken leggen het dagelijks bestuur en de bestuurscommissies verantwoording af over het gevoerde beleid en beheer.

De jaarstukken zijn conform de meest recente ontwikkelingen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) als volgt onderverdeeld:

Figuur 1 indeling jaarstukken

Conform het hierboven gepresenteerde overzicht bestaan de jaarstukken 2016 uit twee delen:

- het jaarverslag met daarin de programmaverantwoording met de paragrafen; en
- de jaarrekening met daarin het overzicht van baten en lasten en de balans met bijbehorende toelichtingen.

Jaarverslag

Programmaverantwoording

In dit hoofdstuk beschrijven we per programma de uitgevoerde activiteiten die in 2016 hebben bijgedragen aan de (mate van) realisatie van onze ambities en de ontwikkeling van de bijbehorende indicatoren. In de programmaverantwoording geven we antwoord op de drie W-vragen:

Wat hebben we bereikt?

Hier wordt vermeld in welke mate we geslaagd zijn het gewenste resultaat te bereiken.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Hier zijn de projecten, activiteiten en kernindicatoren vermeld om de ambities te bereiken.

Wat heeft het gekost?

Hier worden de budgettaire effecten vermeld waarin we een onderscheid maken tussen de begrote baten en lasten voor wijziging, -na wijziging en de gerealiseerde baten en lasten.

Om de programmaverantwoording sneller te kunnen scannen werken we met een verkeerslichtrapportage die rechts naast de ambities weergegeven is. Voor het aangeven van de status van kleuren is de volgende richtlijn gehanteerd:

- Groen: we hebben gepresteerd (of zelfs beter dan dat) wat we in de programmabegroting hebben aangegeven.
- Oranje: we hebben gedeeltelijk gepresteerd wat we in de programmabegroting hebben aangegeven.
- Rood: we hebben **niet** gepresteerd wat we in de programmabegroting hebben aangegeven.

Voor gedetailleerde informatie over de te bereiken ambities en de voorgenomen activiteiten om deze ambities te bereiken verwijzen wij u naar de [programmabegroting 2016](#).

Paragrafen

In de paragrafen komen de onderwerpen aan de orde die van belang zijn om inzicht te krijgen in de benoemde beleidslijnen zoals opgenomen in de programmabegroting. De focus daarbij is gericht op belangrijke beheersprocessen en het beleid dat daaraan ten grondslag ligt.

U vindt hier de verantwoording over de volgende beheersmatige onderwerpen:

- weerstandsvermogen en risicobeheersing;
- onderhoud kapitaal goederen;
- verbonden partijen;
- bedrijfsvoering;
- financiering; en
- rechtmatigheid.

Jaarrekening

Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en toelichting

In dit hoofdstuk zijn diverse financiële overzichten opgenomen met vergelijkende cijfers. Hier presenteren wij in feite op een andere wijze de cijfers die zijn opgenomen in de programmaverantwoording onder het kopje "Wat heeft het gekost?" en enkele aanvullende (verplichte) financiële overzichten.

Balans en toelichting

Het laatste onderdeel gaat in op de financiële positie van Regio Twente aan de hand van de balans.

Wij wensen u veel leesplezier!

3. Aanwendingsvoorstel

Voorstel

De jaarrekening 2016 van Regio Twente vast te stellen en in te stemmen met het positief rekening resultaat. Het rekeningresultaat is als volgt opgebouwd:

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	-/-	€ 1.511.506
Toevoegingen aan reserves	€	2.353.993
Onttrekkingen aan reserves	€	<u>431.856</u>
Per saldo	€	1.922.137
Gerealiseerd resultaat		<u>€ 410.631</u>

Dit resultaat is te verdelen in een resultaat van de reguliere bedrijfsvoering en een resultaat op de uitgaven/inkomsten ten behoeve van het investeringsprogramma Agenda van Twente (AvT).

Gerealiseerd resultaat	€	<u>410.631</u>
		+
Voorfinanciering van AvT ¹	€	<u>123.265</u>
Gerealiseerd resultaat na voorfinanciering AvT	€	<u>533.896</u> (a)

Het positieve rekeningresultaat ad € 533.896 over het jaar 2016 als volgt aan te wenden:

1. € 295.775	toe te voegen aan egalisereserves en algemene reserve
2. € 363.069	te verrekenen gem. bijdrage voor Acquisitie en Pilot vergunninghouders aan het werk

Saldo aanwendingsvoorstel	€	658.844 (b)
Te ontvangen van gemeenten	€	<u>124.948 (a-b)</u>

Vaststelling

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur van Regio Twente d.d. 12 juli 2017.

voorzitter,

secretaris,

dr. G.O. van Veldhuizen

ir. G.H. Tamminga

¹Conform het besluit van de voormalige regio raad van 17-02-2010 worden de uitgaven van het investeringsprogramma Agenda van Twente gedekt uit dividend Twence Holding en worden na aftrek van de dividend inkomsten op de balans verantwoord onder het eigen vermogen van Regio Twente.

4. Regio Twente

Twente is een stedelijke regio waarbinnen het bruist van de creativiteit in een prachtige omgeving. Een regio met een sterke identiteit en een voor Nederland en Europa prachtig technisch profiel. Er is ruimte in Twente voor innovatief ondernemerschap en er liggen volop kansen. Kansen op het gebied van de hightech systemen en materialen en ook voor logistiek en toerisme. Maar, Twente is ook een kwetsbare regio gezien het gemiddeld inkomen en de werkgelegenheid. Beide blijven achter bij het Nederlands gemiddelde. Twente verdient een overheid die zich samen met ondernemers, onderzoekers en onderwijs sterk maakt voor de regio. Een overheid die slim samenwerkt, zodat de dienstverlening aan onze samenleving zo goed mogelijk verloopt. Daar zetten wij vanuit Regio Twente vol op in. Ook in deze dynamische tijd. Er is veel in beweging in onze samenleving, ook binnen Twente en Regio Twente.

Dienstverlenende netwerkorganisatie

Als samenwerkingsverband van en vóór de 14 Twentse gemeenten (verlengd lokaal bestuur) is Regio Twente actief op diverse terreinen: gezondheid (GGD Twente), economie, arbeidsmarktbeleid en innovatie, recreatie en toerisme, duurzaamheid en de belangenbehartiging voor Twente bij het Rijk en de EU.. Ze onderhoudt nauwe relaties met de rijksoverheid in Den Haag, de Provincie Overijssel en met de EU in Brussel. Ook speelt Regio Twente namens en samen met de gemeenten en samen met de Provincie Overijssel, ondernemend Twente en onderwijzend/onderzoekend Twente een belangrijke rol bij het actief promoten van het merk Twente als vooraanstaande kennisregio, zowel landelijk als in Europa.

Daarnaast neemt Regio Twente deel aan de verdere inrichting van het 'Shared Services Netwerk Twente' van de Twentse gemeenten. Zo verzorgt ze de salarisadministratie van enkele gemeenten en de Veiligheidsregio Twente. Voor Kennispunt Twente is Regio Twente gastheerorganisatie en tevens biedt ze ondersteuning bij de decentralisatie van de jeugdzorg en WMO. Op al deze terreinen werkt Regio Twente als innovatieve, dienstverlenende netwerkorganisatie steeds samen met de gemeenten, de Provincie Overijssel en maatschappelijke partners. We zijn transparant en klant- en resultaatgericht.

Innovatieve regio

Regio Twente levert met haar inzet een bijdrage aan het versterken van Twente als een innovatieve en ondernemende kennisregio. Een duurzame en vitale regio waar ruimte is voor kennisontwikkeling en innovatief ondernemerschap, maar ook een regio waar rust en ruimte is om gezond te leven, te werken en te recreëren. Deze bijdrage komt grotendeels tot stand op basis van de programma's 'Agenda van Twente' / 'Innovatiesprong Twente', beide in samenwerking met de Provincie Overijssel, de Ontwikkelagenda Netwerkstad en de 'Bestuursagenda Publieke Gezondheid'.

Twentse samenwerking

Door belangrijke maatschappelijke ontwikkelingen - de economische crisis, bezuinigingen bij overheden, de decentralisatie van taken naar gemeenten en demografische veranderingen - groeit de behoefte aan samenwerking in Twente, zowel bij de gemeenten als andere maatschappelijke organisaties. Regio Twente is een belangrijke aanjager van het verder versterken van de samenwerking in de regio, niet alleen tussen de 14 gemeenten, maar ook tussen en met andere maatschappelijke sectoren.

Jaarverslag

5. Programmaverantwoording

5.1 Domein Gezondheid

Verantwoordelijkheid van en besluitvorming in	Bestuurscommissie Publieke Gezondheid
Domein directeur	S. Dinsbach

Inleiding

Op 1 oktober 2015 heeft de Bestuurscommissie publieke gezondheid de Bestuursagenda voor de periode 2016-2019 vastgesteld. In deze verantwoording kijken we terug op de resultaten met betrekking tot de nadere specificering in de programmabegroting 2016 en dus op het eerste jaar van de totale periode waarop de Bestuursagenda betrekking heeft.

De focus in de Bestuursagenda ligt op gezonde levensjaren voor burgers in Twente in alle fasen van een mensenleven. De prioriteit hebben we gelegd bij een gezonde start en het terugdringen van verschillen in gezondheid(-verschillen) die te herleiden zijn tot sociaaleconomische factoren.

Om dit te bewerkstelligen hebben wij in 2016 een deel van onze (preventie-)activiteiten op basis van het concept positieve gezondheid herijkt. Hierbij richtten wij ons in onze interventies meer op de mogelijkheden die mensen (nog) hebben dan op de onmogelijkheden, ongeacht de aan- of afwezigheid van eventuele beperkende omstandigheden en hanteren we een brede blik op gezondheid, zoals beschreven in het concept positieve gezondheid. Hiermee gingen wij verder op een reeds ingeslagen weg van onder andere de toepassing van motiverende gespreksvoering, Triple P, Centering Parenting, de aandacht voor gezondheidsvaardigheden en het versterken van weerbaarheid. Vergelijkbaar is binnen de afdeling Algemene gezondheidszorg (AGZ) onderzocht in hoeverre het concept reeds in praktijk werd gebracht en verder uitgebouwd kon worden. Ook de verbreding van de Twentse Gezondheids Verkenning (TGV) naar de diverse te onderscheiden aspecten van gezondheid lag in deze lijn.

Daarnaast bouwden we samen met de Twentse gemeenten de vitale coalities uit. We hebben hierbij ingezet op het verbinden met maatschappelijke organisaties. Daarbij gaan we ervan uit dat we in ons werken effectiever zijn als we het verbeteren van gezondheid integraal onderdeel maken van tal van andere (gemeentelijke) beleidsterreinen. Deze effectiviteit bereiken we evenzo door gezondheidsaspecten te versterken in het werk van maatschappelijke organisaties. De activiteiten hadden daarbij zowel betrekking hebben op het lokale niveau als op een meer bovenlokaal niveau. Primair is GGD Twente een uitvoeringsorganisatie met vastomlijnde taken en (geprotocolleerde-) werkwijzen. En het grootste deel van onze inzet vond dan ook plaats in going concern taken. Een groot deel daarvan heeft betrekking op de werkzaamheden van de afdeling AGZ. Maar ook daar hebben bovengenoemde voornemens hun weerslag gehad op de (wijze van) uitvoering van deze taken. Door middel van storytelling en speeddaten zijn in verschillende sessies medewerkers alert gemaakt op het reeds voorhanden zijn van het concept positieve gezondheid in de eigen werkzaamheden. Een afstudeeronderzoek heeft verder aanknopingspunten hiervoor geboden.

Voor de verdere verantwoording met betrekking tot de resultaten van de uitvoering op productniveau verwijzen we naar de productiecijfers die als bijlage bij het jaarverslag 2016 van de GGD zijn gevoegd.

Samenvatting

Ad. Gezonde start

Een gezonde start kent veel facetten. Niet alleen de eerste stappen die een kind doormaakt in het leven maar ook elke vervolgfase verdient zijn eigen gezonde start. Maar het kan evenzeer betrekking hebben op de eerste stappen die een vluchteling in een nieuwe maatschappij zet.

De inspanningen van de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) waren gericht op het faciliteren van een gezonde start van de jeugdigen vanaf het prille begin tot jong volwassene. Dat gold ook voor nieuwkomers in Twente of als de jongere via een vluchtelingenstatus in de Twentse samenleving werd opgenomen. Behoudens de laatste variant zijn de procedures gestandaardiseerd en veelal geprotocolleerd en zonder noemenswaardige problemen uitgevoerd. In het geval van kinderen met een vluchtelingenstatus vergde het bieden van een gezonde start extra activiteiten en inzet.

Diverse teams zijn in het kader van modernisering en flexibilisering van de dienstverlening gestart met pilots waarin nieuwe vormen van dienstverlening centraal staan. Het uitvoeren van peuterconsulten binnen een peuterspeelzaal, 0-12 kind/gezin volgend werken, het aanbieden van preventieve informatie in diverse vormen (YouTube, apps, games) zijn hier voorbeelden van.

Daarnaast werd uitvoering gegeven aan de lokale uitvoeringsplannen die met gemeenten waren afgesproken. Dit betrof lokale accenten in de uitvoering van het basistakenpakket en maatwerkafspraken. En er werd uitvoering gegeven aan het regionaal uitvoeringsplan 2016-2017. In het (voortgezet) speciaal onderwijs werd een nieuwe werkwijze ontwikkeld en geïmplementeerd. Op basis van de ervaringen in de begeleiding schoolziekteverzuim in het voortgezet onderwijs en met het oog op de uitrol in 2017 van de regionale verzuimkaart in het primair onderwijs is gewerkt aan een nieuwe werkwijze waarin naast jeugdartsen ook jeugdverpleegkundigen een rol krijgen in de begeleiding van schoolziekteverzuim.

Met het inspecteren van kinderopvanglocaties draagt ook de afdeling AGZ bij aan het bevorderen van een gezonde start. Daarmee wordt een omgeving gegarandeerd waarin kinderen veilig en hygiënische kunnen verblijven. Vergelijkbaar de inspecties van jeugdinternaten bij moskeeën die sinds juli 2016 verplicht worden geïnspecteerd voor geheel Overijssel.

In de werkwijze met betrekking tot infectieziekten hebben we de focus verlegd van strikt reageren naar aanleiding van een melding naar een meer proactieve benadering. Hierin worden we gesteund door snellere diagnostiek, digitalisering en meer kennis van de verspreiding van bepaalde ziekten. De aandacht voor zoönosen, en een adequate taakverdeling over de verschillende betrokken organisaties en hulpverleners hierbij, stond centraal op een door de GGD georganiseerd symposium.

In 2016 zijn de rapportages van de jeugdmonitor verschenen (E-MOVO). Eén regio rapportage, 14 gemeentelijke rapporten en 29 schoolrapporten zijn er opgesteld. Het biedt GGD Twente met zijn partners aanknopingspunten voor verbetering van de gezondheid van jongeren.

In de hectiek van de verhoogde instroom van asielzoekers in 2015/2016 lag de bestuurlijke prioriteit in eerste instantie bij de aspecten werk en huisvesting. Vervolgens groeide echter ook het besef dat het gezondheidsaspect essentieel is voor een spoedige en geslaagde integratie van de vluchtelingen. Dit vereiste extra inzet op het terrein van infectieziekten/tbc en gezondheidsvoorlichting. Een dergelijke gezonde start zal zich zeker op de lange termijn uitbetalen in de zin van gezondheidswinst. Het Bestuursakkoord tussen Rijk en gemeenten en het daarop aansluitende Uitwerkingsakkoord bood de mogelijkheid om, met name in het eerste jaar na vestiging in een gemeenten, deze meerzorg voor vluchtelingen te waarborgen.

Ad. Sociaal Economische Gezondheidsverschillen (SEGV)

De terugdringing van de sociaal economische gezondheidsverschillen heeft zich vooralsnog beperkt tot het organiseren en faciliteren van afstemmingsmogelijkheden voor gemeenten in het kader van de verschillende gemeentelijke initiatieven rondom de GIDS-gelden. Gemeenten zijn aan zet als het gaat om het inzetten van de GIDS gelden. Slechts een enkele gemeente maakt gebruik van de aangeboden kennis en expertise. GGD Twente sluit aan en zet zijn expertise in bij regionale projecten zoals Baanbrekend landschap, scoren met gezondheid en scoren in de wijk.

De Academische Werkplaats Jeugd Twente heeft haar focus gesteld op onderzoeksactiviteiten rondom 'Versterking van zorg voor kinderen in armoede'. Dit is een nieuw programma, mede gefinancierd door ZonMw. Daarbij werd gekeken hoe professionals, in samenwerking met gezinnen die in armoede leven, de gezondheid en welzijnsproblemen bij hun kinderen kunnen oppakken. Daarbij wordt gebruik gemaakt van zogenaamde Eigen-Kracht principes.

Ad. Vitale coalities

Gezondheid van individuele burgers wordt medebepaald door factoren die vallen onder de werkingssfeer van andere gemeentelijke beleidsterreinen dan publieke gezondheid. Daarnaast zijn er ook maatschappelijke organisaties die met hun activiteiten deze factoren kunnen beïnvloeden. Willen interventies aan effectiviteit winnen is een samen optrekken met derden zeer gewenst. Vandaar dat dit gedachtegoed van Vitale coalities een prominente plaats inneemt als middel om te komen tot meer gezonde levensjaren. Het initiëren, begeleiden, ondersteunen en stimuleren rekent GGD Twente tot zijn taak naast uiteraard het actief participeren als onderdeel van een dergelijke coalitie. Hierboven zijn reeds onze bemoeienissen in het kader van de GIDS-gelden genoemd maar ook zijn er mogelijkheden bij het lokaal gezondheidsbeleid en de invoering van een nieuwe Omgevingswet. Het realiseren van outcome is een gedeelde verantwoordelijkheid voor het totale initiatief van een coalitie waar de GGD zijn bijdrage aan levert. De meeste omvangrijke coalitie die in 2016 is gestart, is 'Twente Gezond'. In december 2016 zijn 32 partijen aangesloten. Deze partijen willen in gezamenlijkheid vanuit het concept Positieve Gezondheid de gezondheid van de Twentse burger verbeteren.

Ad. Positieve gezondheid

Het concept 'positieve gezondheid' en het bevorderen hiervan is een belangrijke pijler om de uiteindelijke doelstelling 'zoveel mogelijk gezonde levensjaren voor de burgers in Twente' te bewerkstelligen. Hiertoe is het 'Positieve gezondheid Actieplan 2016-2019' opgesteld en is met de uitvoering een begin gemaakt. Om het concept tot in de haarvaten van de organisatie, het domein gezondheid van gemeenten en de samenwerkingspartners te laten doordringen zijn de eerste stappen gezet en resultaten behaald. Het aanhaken van verschillende partners bij Twente Gezond. Het starten van de website www.twente-gezond.nl en het drukbezochte en geslaagde symposium zijn hier resultanten van. Maar ook de ontwikkeling van tools om de bewustwording van het veranderde concept te stimuleren. Door onze bijdragen op landelijk niveau dragen we inmiddels bij aan een brede invoering van het concept.

Een punt van aandacht is het aanhaken bij bestaande werkzaamheden en/of projecten binnen de GGD en gemeenten om op maat ondersteuning te bieden. Intern hebben we hieraan gewerkt door de verbreding van de Twentse Gezondheids Verkenning (TGV) naar de diverse te onderscheiden aspecten van gezondheid. Binnen de JGZ door toepassing van motiverende gespreksvoering, Triple P, Centering Parenting, de aandacht voor gezondheidsvaardigheden en het versterken van weerbaarheid. Vergelijkbaar is binnen de afdeling AGZ onderzocht in hoeverre het concept reeds in praktijk werd gebracht en verder uitgebouwd kon worden.

De eventuele maatschappelijke effecten van onze inspanningen en van medespelers zullen eerst op de lange termijn zichtbaar worden. Op landelijk niveau hebben we gewerkt aan de ontwikkeling van een monitor om de insteek van positieve gezondheid en resultaten van deze benadering te kunnen nagaan. In de jeugdmonitor waarvan in 2016 de rapportages zijn verschenen zijn aspecten van Positieve Gezondheid meegenomen. Diverse items die betrekking hebben op positieve gezondheid zijn opgenomen in de volwassen- en ouderenmonitor die in het najaar (landelijk) is uitgezet. Dat betekent dat de uitkomsten van deze monitor komend jaar de eerste inzichten zullen opleveren met betrekking tot (vrijwilligers-)werk, participatie, welbevinden, veerkracht en eigen regie. De huidige gegevens, uit onder andere de CBS-bronnen, leggen geen verband met (positieve) gezondheid.

Daarmee kunnen we stellen dat de GGD op basis van zijn inspanningen op zowel de reguliere taken, de prioriteiten als op de ingeslagen weg van positieve gezondheid en vitale coalities voldaan heeft aan zijn voorgenomen taken op het gebied van het bevorderen, bewaken en beschermen van de gezondheid in Twente.

Programma Gezondheid

Bevorderen van de gezondheid in Twente

1. *Minimaal net zo lang gezond leven als het landelijk gemiddelde.*
2. *Bevorderen van gelijke kansen op gezondheid in Twente.*
3. *Bevorderen van de gezondheid van ouderen.*

Status

Bewaken van de gezondheid in Twente

4. *Jeugd in staat stellen een gezond leven te leiden.*
5. *Op basis van inzicht in de gezondheidstoestand tijdig signaleren van nieuwe ontwikkelingen en bedreigingen.*

Beschermen

6. *Beschermen van inwoners die buiten de reguliere hulpverlening vallen.*
7. *Voorkomen en reduceren van infectieziekten en andere bedreigingen uit de omgeving.*

Wat hebben we bereikt?

GGD Twente levert inspanningen om te komen tot (meer) gezond levensjaren.

Uit langjarige monitoring zal blijken in welke mate het lukt onze ambitie te bereiken. Een één-op-één relatie leggen tussen investeren in een 'gezonde start' en bijvoorbeeld beperking van zorgkosten op latere leeftijd is niet te leggen. Hooguit via een beleidstheorie. Desondanks is monitoring van belang om op enigerlei wijze resultaat van inspanningen te zien. GGD Twente participeert daartoe in diverse (landelijke) gremia om te komen tot een adequate set van indicatoren die bewijslast leveren voor inspanningen vanuit gezondheid die leiden tot grotere participatie.

Wat we op dit moment kunnen meten is 'ervaren gezondheid', een belangrijke indicator om überhaupt te kunnen participeren, beschikbaar te zijn voor werk of andere vormen van (sociale) participatie, en/of om te kunnen gaan met fysieke beperkingen enz. In de jeugdmonitor waarvan in 2016 de rapportages zijn verschenen zijn aspecten van Positieve Gezondheid meegenomen. Diverse items die betrekking hebben op positieve gezondheid zijn opgenomen in de volwassen- en ouderenmonitor die in het najaar (landelijk) is uitgezet. Dat betekent dat de uitkomsten van deze monitor komend jaar de eerste inzichten zullen opleveren met betrekking tot (vrijwilligers-)werk, participatie, welbevinden, veerkracht en eigen regie.

Zoals gesteld zullen maatschappelijke effecten pas over een langere periode zichtbaar zijn en veroorzaakt worden door inspanningen op meerdere terreinen en door meerdere partijen. Juist vanwege het integrale karakter en onderlinge afhankelijkheid zijn outcome effecten ook te meten in, veelal al bestaande, (gemeentelijke) onderzoeken rond o.a. arbeidsparticipatie, beschikbaarheid vrijwilligerswerk, mantelzorg(-ondersteuning), schooluitval en het beroep op Wmo-voorzieningen. Het boeken van vooruitgang op deze thema's is dan ook een verdienste van veel partijen, inclusief de aandacht voor gezonde levensjaren.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- De inzet/prestatie van GGD Twente op jaarschijfniveau, met de specifieke voor dat jaar geldende activiteiten en indicatoren, is opgenomen in de productenraming. Hiervoor gepleegde inzet is verantwoord in productiecijfers GGD Twente en meer inhoudelijk in het jaarverslag. In het kort:

- 72.000 onderzoeken kinderen 0-4
- 20.000 onderzoeken kinderen 4-18
- 17.500 onderzoeken kinderen op indicatie
- 2.500 keer geparticipeerd in lokale zorgnetwerken
- 300 gezinnen pedagogische begeleiding
- 150 groepsvoorlichtingen voor in totaal 1.700 deelnemers
- 1.400 inspecties waarvan veruit het merendeel kinderopvang
- 3.800 afspraken TBC
- 4.000 SOA consulten
- 250 meldingen milieuvraagstukken
- 650 meldingen infectieziekten
- 2.700 forensische dienstverlening

Meer inhoudelijk, enkele highlights:

- Uitbreiding van de Academische Werkplaats Jeugd in Twente met de werkplaats 'Versterking van zorg voor kinderen in armoede'. Hierbij 16 klein en fijn projecten en 2 promotietrajecten waarbij producten ontwikkeld worden die ten goede komen aan praktijk en beleidsvragen.

- Aandacht bij gemeenten voor de negatieve gevolgen van fijnstof t.g.v. houtstook, intensieve veehouderij en verkeer.
Voorwaarden gecreëerd om optimaal ingelicht te worden voor een 'goede start' door centraal medium voor publieksinformatie over (gezond) opvoeden en opgroeien dat goed wordt bezocht.
- Een werkconferentie waarin gezinnen (ervaringsdeskundigen), professionals en beleidsmakers gebrainstormd hebben over samenwerking met als doel de gezondheid en het welbevinden van kinderen in armoede bevorderd kunnen worden vanuit de uitgangspunten Eigen kracht en Positieve Gezondheid.
- Veel energie gestoken in het leggen van verbindingen tussen en met verschillende maatschappelijke organisaties.
- Events en trainingen georganiseerd om professionals te informeren over seksuele gezondheid en trainingen verzorgd om professionals te trainen om seksuele gezondheid te bespreken met jongeren. Extra aandacht/extra inzet voor asielzoekers en statushouders in gemeenten.
- Start van het netwerk Twente Gezond, als operationalisering van de Bestuursagenda Publieke Gezondheid.
- Door middel van het Emovo-onderzoek een geactualiseerd inzicht in de gezondheid van jongeren in Twente, uitgesplitst naar gemeenten en naar 29 deelnemende scholen voor voortgezet onderwijs.
- Uitvoering Basispakket jeugdgezondheidszorg en maatwerkafspraken. Deelname in lokale zorgstructuren, begeleiding bij schoolziekteverzuim.
- Door middel van een verpleegkundig spreekuur bescherming bieden aan burgers die de reguliere hulpverlening niet bereikt.
- Een laagdrempelige voorziening alle hulpverlening rondom seksueel geweld binnen handbereik van mensen die hiermee geconfronteerd worden (CSG).
- Uitvoering van het takenpakket Publieke Gezondheid Asielzoekers op basis van een contract met het COA.
- Kinderen van nieuwe statushouders in gemeenten krijgen vergelijkbaar met de dienstverlening aan asielzoekers een extra en uitgebreide verpleegkundige en medische intake.
Coördinatie bij woon hygiënische problemen.

Wat heeft het gekost?

Gezondheid	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
<small>Bedragen in €</small>			
Baten	6.113.147	6.217.111	6.414.326
Lasten	24.176.915	24.134.767	24.053.702
Saldo excl. mutaties reserves	18.063.768-	17.917.656-	17.639.376-
Gemeentelijke bijdrage	17.917.659	17.917.656	17.639.376
Mutaties reserves	477.203	-	-
Saldo incl. mutaties reserves	331.094	-	-

5.2 Domein Leefomgeving

Domein directeur

ir. G.H. Tamminga

Inleiding

Het domein Leefomgeving is het faciliterend domein voor Kennispunt Twente, OZJT, Netwerkstad Twente, en voor de teams Economie en Recreatieve Voorzieningen. Zie voor de beleidsinhoudelijke toelichting van team Economie [hoofdstuk 5.2.1](#), zie voor Recreatieve Voorzieningen [hoofdstuk 5.2.2](#), zie voor Netwerkstad Twente [hoofdstuk 5.5.1](#), zie voor Kennispunt Twente [hoofdstuk 5.5.2](#) en voor de beleidsinhoudelijke toelichting van OZJT [hoofdstuk 5.4](#).

Het investeringsprogramma Agenda van Twente loopt tot en met 2017. De focus ligt op bevorderen en positioneren van Twente als een innovatieve kennisregio. Eind 2015 is gestart met voorbereidingen van de discussie over de vorm en inhoud van een opvolger van dit investeringsprogramma.

5.2.1 Sociaal Economisch sterk Twente

Verantwoordelijkheid van en besluitvorming in
Programmamanager

Bestuurscommissie Agenda van Twente
drs. S. van der Steen

In 2016 is uitvoering gegeven aan de voortzetting van de programmalijnen van de Innovatiesprong (Agenda van Twente). Daarvoor zijn investeringen gedaan via het innovatiefonds Twente. Er zijn arbeidsmarktprojecten via Techniepact en Twents arbeidsmarktperspectief uitgevoerd. De laatste MKB-fonds vouchers en kredieten zijn verstrekt. Ten slotte is Twente gepositioneerd als ondernemende High Tech regio. In 2016 zijn twee radenbijeenkomsten georganiseerd waarin de evaluatie van de huidige Agenda van Twente centraal heeft gestaan. Derhalve heeft geen jaarlijkse bijeenkomst Staat van Innovatief Twente plaatsgevonden.

In 2016 is naast het basistakenpakket ook meegewerkt aan een basis voor constructieve Twentse samenwerking in de gehele keten van opvang en integratie van vluchtelingen. Zie [hoofdstuk Regietafel vluchtelingen](#) en [Pilotvergunninghouders aan het werk](#) voor de toelichting.

Ook is naast het basistakenpakket gefaciliteerd inzake de acquisitie van nieuwe bedrijvigheid naar Twente op het terrein van HTSM en Logistiek. Zie [hoofdstuk Acquisitie Twente](#) voor de toelichting.

Innovatie

1. Stimuleren ontwikkeling en positionering van Twente als innovatieve Kennisregio met als speerpunt High Tech Systemen en Materialen.

Status

Wat hebben we bereikt?

We hebben ontwikkeling en positionering van Twente als innovatie kennisregio gestimuleerd. Per programmalijn zijn onder andere de volgende prestaties geleverd:

1. PPM Oost, als fondsbeheerder van het Innovatiefonds Twente, heeft 75 ideeën en plannen van ondernemers besproken; dit heeft geleid tot 8 investeringen.
2. Via het MKB fonds vouchers en kredieten zijn twee kredieten en vijf vouchers verstrekt. Daarnaast heeft Regio Twente het fondsbeheer op zich genomen.
3. In het kader van het Techniepact Twente is voortvarend gewerkt aan de verhoging van de technische instroom in het onderwijs. Het Twents Arbeidsmarkt Perspectief is er in geslaagd om diverse projecten te verduurzamen. Dat betekent dat deze geen bijdrage meer nodig hebben van Regio Twente.
4. Twente Branding heeft een nieuw fundingmodel ontwikkeld, waardoor de bijdrage vanuit het bedrijfsleven gestegen is naar bijna 50% van de begroting. De vacaturebank op Twente.com werd nog beter gevuld en bezocht dan in 2015. Tenslotte blijkt het bereik van verhalen via social media enorm is gestegen.
5. Er is een positief besluit genomen in de 14 gemeenteraden over de evaluatie van de Agenda van Twente en instemming met verkenning naar een nieuwe agenda.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Vanuit Regio Twente (Team Economie) zijn voor de programmalijnen diverse werkzaamheden uitgevoerd, o.a.:

- aansturing van en afstemming met de programmaleiders / uitvoerders in de programmalijnen;
- monitoring op de resultaten in de programmalijnen en eventueel bijsturen waar nodig;
- voorbereiden verantwoording jaarschijf 2016 en besluitvorming over jaarschijf 2017;
- zorgen dat deugdelijke inhoudelijke bespreking plaats kon vinden over de programmalijnen in de diverse ambtelijke en bestuurlijke overleggen van Regio Twente);

- voorbereiden en organiseren van overige bestuurlijke afstemming (zoals aandeelhoudersvergaderingen, bestuursvergaderingen, foundersoverleg, stuurgroepen, etc.)
- evaluatie van de huidige agenda van Twente en digitaal rapport (www.agendavantwente.nl) opgeleverd;
- organiseren van twee druk bezochte (meer dan 200 deelnemers) bijeenkomsten van de Twenteraad over de evaluatie van de Agenda van Twente.

Indicatoren	Begroot	Werkelijk
1. Omvang R&D als percentage van het Bruto Regionaal Product (BRP).	1,6	Betrouwbare recente cijfers over de R&D-uitgaven zijn helaas op regionaal niveau niet beschikbaar
2. Aantal Twentse bedrijven aangesloten bij Twentse innovatieroute-Innovatiesprong.	750	Het totale aantal bedrijven dat is aangesloten ligt hoger.
3. Aandeel hoger opgeleiden.	33% (35% landelijk)	Al in 2015 is dit percentage naar 36% gegaan, gegevens voor 2016 zijn nog niet beschikbaar.
4. Aantal afgesloten vouchers en kredieten en aflossing lening.	6 vouchers, 20 kredieten en € 500.000 afgelost.	In 2016 zijn twee kredieten en vijf vouchers afgesloten. Voorlopig is er geen budget beschikbaar. Aflossing start in 2017.

Milieu, duurzaamheid en Afval

2. Een duurzame Twentse samenleving door gezamenlijk met de 4 O's (Onderwijs, Onderzoek, Overheid en Ondernemend) de klimaat- en energiedoelstellingen, die per gemeente voor 2020 gelden, op Twentse schaal mede realiseren.

In het afvalbeleid en -beheer streven we naar een circulaire economie waarbij afval als grondstof wordt beschouwd. Uiteindelijk moet dit resulteren in een afval loos Twente.

3. Verder streven we naar een flexibele en continue vorm van milieusamenwerking in Twente op het gebied van de taakvelden afval, geluidhinder, bodem, agrarische zaken en lichthinder.

Status

Wat hebben we bereikt?

- De burgers in Twente scheiden steeds beter hun afval aan de bron.
- De hoeveelheid restafval is per inwoner omlaag gegaan.
- Er is een Twents covenant Duurzaam Beton ondertekend.
- Er zijn regionale factsheets Ondergrond vastgesteld.
- Alle Twentse burgers kunnen bij elk afvalbrengpunt in Twente terecht.
- Gemeenten gaan bewuster met de openbare verlichting om.
- Er is reflecterend materiaal en detectiesystemen aangebracht op fietspaden bij gemeenten m.b.t. provinciale subsidie bewuster verlichten.
- Er is een subsidie gerealiseerd voor 2 Innovatieve aanpakken op gebied van duurzaamheid.
- De Stichting Duurzaam Thuis Twente (DTT) is volop in bedrijf en ontwikkelt zich verder. De wooncoaches hebben 400 huisbezoeken afgelegd.
- Er is een initiatief ontwikkeld om een samenwerking tussen de energieloketten en DTT te onderzoeken.
- Er is een start gemaakt om de uitwerking van de 4 pijlers Energie uit de Bestuursopdracht Milieu Duurzaamheid Afval (MDA).
- Er wordt gewerkt aan een regionale energievisie in relatie met het programma Nieuwe Energie Overijssel (NEO) van de Provincie Overijssel.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Organiseren en deelname Ambtelijk Overleg Afval en Portefeuillehoudersoverleg MDA.
- Organiseren werkgroep Communicatie Afvalloos Twente.
- Ontwikkeling website, afvalbabbelbox e.d. Afvalloos Twente.
- Administratieve afwikkeling van Twente bewust verlicht.
- Voorbereiding afsluitende film Twente bewust verlicht.
- Deelname landelijke bijeenkomsten VNG m.b.t. coördinerende rol duurzaamheid.

- Ontwikkeling DTT en organiseren startbijeenkomst DTT.
- Organiseren van het proces rond de subsidie Innovatieve aanpakken.
- Organiseren startconferentie regionale afstemming Energieloketten en DTT.
- Organiseren proces rond de afstemming regionale Energievisie en NEO

Indicatoren	Begroot	Werkelijk
1. Aantal regionale informatiebijeenkomsten VNG	3	4
2. Aantal bestuurlijke overleggen MDA	4	7
3. Aantal ambtelijke overleggen MDA	8	8
4. Aantal werkgroep bijeenkomsten	8	10
5. Aantal themabijeenkomsten	2	3
6. Aantal stuurgroepen	2	2
7. Aantal ambtelijke overleggen	4	8

Logistiek

4. Versterken van de sociaal economische structuur door het stimuleren van de (bereikbaarheid) logistieke sector in Twente

Status

Wat hebben we bereikt?

- In 2016 is geen concrete bedrijfsvestiging gerealiseerd waardoor alle indicatoren nu op nul staan. Maar er is in 2016 wel intensief gewerkt aan het op orde krijgen van alle randvoorwaarden die nodig zijn om een kandidaat goed te kunnen bedienen. Inmiddels zijn daar belangrijke stappen in gezet, met bekend resultaat: Groep Heylen heeft in december 2016 een intentieovereenkomst gesloten met XL Businesspark voor het ontwikkelen van 18 hectare grond wat naar verwachting 1000 directe arbeidsplaatsen zal opleveren. Naar het zich laat aanzien worden in 2017 de vruchten geplukt van de afgelopen vier jaar.
- In 2016 is de Strategische Logistieke Alliantie (SLA) Overijssel opgericht, een strategisch platform waarin ondernemers, overheden, onderwijs/ en kennisinstellingen samenwerken, om de samenwerking in Overijssel op het gebied van goederenvervoer en logistiek verder te verstevigen. Twente is vertegenwoordigd binnen de SLA en levert van daaruit een bijdrage aan het meerjarenprogramma Goederenvervoer en Logistiek.
- Begin 2016 is een tweetal INTERREG Va-projecten van start gegaan: het INTERREG-project SpoorRegio en het INTERREG-project EUREGIO Goederencorridor. De resultaten van deze studies verwachten we voorjaar 2017. Beide projecten leveren een aanpak en concrete voorstellen ter verbetering van de bereikbaarheid in de regio op.
- We hebben samen met partners in Europees verband ingezet op het verder versterken van de corridor Noordzee-Baltische Staten in het (internationale) TransEuropese Transportnetwerk (TEN-T).
- We hebben een actieve lobby gevoerd richting het Rijk om de bereikbaarheid van de regio te verbeteren. Dit heeft onder meer geresulteerd in de toezegging vanuit het Rijk maximaal 12.5 miljoen euro bij te dragen aan een ongelijkvloerse oplossing van knooppunt Raalte in de N35. In 2017 gaan we door met aandacht vragen voor de bereikbaarheidsopgaven van Twente.
- Tot slot is in 2016 het bestedingsvoorstel verkeer en vervoer 2017 vastgesteld.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Port of Twente heeft activiteiten ondernomen op het gebied van:

- Acquisitie
- Infrastructuur
- Promotie en lobby
- Onderwijs en arbeidsmarkt
- Innovatie en onderzoek
- Kennis en advies

In 2016 is door Port of Twente gevraagd de uitvoering van de beoogde werkzaamheden met een jaar te verlengen.

Daarnaast zijn vanuit Twente de volgende acties ondernomen ter versterking van de bereikbaarheid van de regio en de logistieke sector:

- Deelname vanuit Regio Twente en Twentse gemeenten aan de in 2016 operationeel geworden Strategische Logistieke Alliantie (kernteam en werktafels)

- Deelname vanuit Regio Twente en de Twentse gemeenten aan de INTERREG Va-projecten SpoorRegio en EUREGIO Goederencorridor. In projectgroep bijeenkomsten is vanuit Twente een inhoudelijke bijdrage geleverd aan de twee onderzoeken.
- Actieve lobby voor het verbeteren van de bereikbaarheid van Twente, waaronder de aanpak van knooppunt Raalte op de N35 als belangrijke verbinding tussen de stedelijke centra Zwolle en Twente. Continuering van de lobbyactiviteiten richting Rijk en EU in het kader van TEN-T voor het verkrijgen van een Europese bijdrage voor de uitdieping van de Twentekanal en de noodzakelijke aanpassingen in de binnenhaveninfrastructuur.

Indicatoren		Begroot	Werkelijk
1.	Aantal nieuwe vestigingen van logistieke bedrijven in de regio.	3 a 4	0 ²
2.	Aantal te gebruiken hectare bedrijventerrein door deze 5 bedrijven.	6 a 8	0
3.	Aantal nieuwe arbeidsplaatsen in deze 5 bedrijven.	150	0

Arbeidsmarkt/Human Capital Agenda

5. Een betere en meer flexibel werkende arbeidsmarkt waarbij we partijen aan de vraag- en aanbodkant stimuleren om samen te werken op regionale schaal

Status

Wat hebben we bereikt?

- De match tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt is verbeterd door meer samenwerking tussen gemeenten met UWV via het Werkplein Twente. Onder invloed van de aantrekkende economie is de werkloosheid in Twente afgenomen.
- De werkgeversvereniging WGV is met ondersteuning van Regio Twente een breed gedragen intersectoraal mobiliteitsplan gestart (looptijd begin 2016 - begin 2018) om de arbeidsmobiliteit te bevorderen. Gemeenten, onderwijs en werkgevers staan daarbij garant voor en inzet van max € 15 mio cofinanciering van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aan dit regionaal plan.
- Vrijwel alle activiteiten voorgenomen in prestatiecontracten Techniepact, Twents arbeidsmarkt-perspectief en Centrum voor Innovatief Vakmanschap zijn uitgevoerd. Dit heeft o.a. gezorgd voor de beoogde toename van leerlingen in technische studies MBO (en ook in HBO).
- Werkplein Twente ziet toename aan vacatures voor garantiebanen vanuit marktsector. Daarnaast melden zich meer kandidaten voor garantiebanen.
- Er is een traject ingezet om te komen tot sluitende afspraken over de governance van de samenwerkingsorganisatie Werkplein Twente (gemeenten, UWV).
- De inzet van Jongerenadviseurs heeft boven de taakstelling aantallen jongeren voorzien van advies en begeleiding. Er zijn meer jongeren naar werk gegaan dan was begroot.
- Vanuit de Euregio wordt met cofinanciering vanuit Regio Twente het project UNLOCK uitgevoerd, waarbij advies en begeleiding gegeven wordt om voor het wonen in Nederland en werken in Duitsland vice versa belemmeringen weg te nemen.
- De ontwikkeling op Twentse arbeidsmarkt is transparant gemaakt in cijfers en duiding, via de Twentse arbeidsmarktmonitor en via de Twente index.
- De inzet voor kwetsbare jongeren is gekoppeld aan de inzet voor voortijdig schoolverlaters en is verduurzaamd ondergebracht bij samenwerkende RMC organisatiedelen in Twente.
- Er is aandacht gegeven aan mogelijkheden om vluchtelingen sneller richting betaald werk te krijgen.
- Start gemaakt met mogelijke onderdelen voor arbeidsmarktaanpak onder een nieuwe regionale investeringsagenda.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Coördinatie, activering, agendering, notulering van verschillende ambtelijke en bestuurlijke overleggen en overleggen, bijeenkomsten en presentaties door gemeenten en samenwerkingspartners (POWI, VIT, Euregio commissies, UWV).
- Informatie en advies aan de Twente Board inzake volgen en doorontwikkeling van activiteiten in actielijn 4 arbeidsmarkt van het Twente Board programma 'Twente Werkt!'
- Ondersteuning aan de uitvoeringsorganisatie van Twents Intersectoraal mobiliteitsplan
- Adviseren bij en opstellen van beschikkingen voor verlening van subsidies aan prestatieovereenkomsten Techniepact, CIV Techniek, en prestatiecontract TWAMP.

² December 2016 heeft XL Businesspark een intentieovereenkomst getekend met Groep Heylen voor het ontwikkelen van 18 hectare grond wat naar verwachting 1000 arbeidsplaatsen zal opleveren. Als deze intentieovereenkomst wordt omgezet in een contract betekent dit dat de beoogde resultaten voor wat betreft hectares bedrijventerrein en nieuwe arbeidsplaatsen behaald worden.

- Coördinatie op Twentse Arbeidsmarktmonitor, bijdrage aan Twente index, afhandeling informatieverzoeken van gemeenten en samenwerkingspartners van gemeenten.
- Uitwerken afspraken uit overleggen en projecten met gemeenten en samenwerkende partijen: schrijven van bestuurlijke voorstellen, geven van presentaties, organiseren van vervolgbijeenkomsten, informeren en adviseren.

Indicatoren	Begroot	Werkelijk
1. Uitgave van arbeidsmarktmonitor	12	12 x index + 4 x monitor
2. Het afsluiten van prestatieovereenkomsten	3	3
3. Regionale werkloosheid, ook bijzonder aandacht voor jeugdwerkloosheid.	-10%	Van 7,2% naar 6,3% = - 12%
4. Instroom in de techniek in het MBO	+5%	+9,3%

Vrijtijdseconomie

6. Het marktaandeel binnenlandse vakanties Overijssel/Twente t.o.v. Nederland moet stijgen van 10 naar 11% in 2016.

Status

Wat hebben we bereikt?

De cijfers voor 2016 zijn nog niet bekend. We kunnen stellen dat het marktaandeel binnenlandse vakanties in Overijssel ten opzichte van 2013 gedaald is van 10% naar 9%. Daarentegen zijn de bestedingen in Twente in 2015 gestegen naar 140,4 miljoen euro (was in 2014 138,7 miljoen), het aantal overnachtingen in Twente is gestegen naar 3,2 miljoen (was in 2014 3,1 miljoen) en de werkgelegenheid is toegenomen naar 18.006 banen (was in 2014 17.206).

Er is een nieuwe governance geïmplementeerd voor de toeristische marketing en promotie van Twente. De vermarkting van toeristisch Twente is uitbesteed aan MarketingOost. Gastvrij Twente is opgericht met ondernemers in de lead en kent een onafhankelijke voorzitter. Gastvrij Twente is een Raad van Advies voor Twente Marketing. De merkleider Twente is van start gegaan op 1 oktober 2016. Er zijn twee gebiedsadviseurs aangetrokken voor Twente.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Adviseren en deelnemen Gastvrij Twente.
- Adviseren en deelnemen Gastvrij Overijssel.
- Onderhouden van de relatie met MarketingOost inclusief afstemming directie en merkleider.
- Subsidie beoordelen en verstrekken aan MarketingOost, inclusief het opstellen van de jaarlijkse subsidiebeschikking en subsidievoorwaarden en het bespreken van de voortgangsrapportage.
- Regie voeren op het beleidsterrein vrijetijdseconomie richting stakeholders.
- Voorbereiden, faciliteren, adviseren en deelnemen bestuurlijk en ambtelijk overleg en uitvoering geven aan voorgenomen acties.
- In behandeling nemen van lopende projecten Agenda van Twente/Fonds VTE.

Indicatoren	Begroot	Werkelijk
1. Marktaandeel toerisme.	11%	9% (in 2015)

Belangenbehartiging

Verantwoordelijkheid van en besluitvorming in
Programmamanager

Dagelijks Bestuur
drs. S.L. van der Steen

- 7. *Internationale oriëntatie in Twente vergroten (strategielijn 1) alsmede nieuwe strategische internationale coalities verkennen en aangaan met kennisinstututen en vergelijkbare economische regio's die qua inhoud en doelstelling passend zijn bij onze internationale ambities.*
- 8. *Twente internationaal profileren en positioneren als High Tech supplier excellente onderzoek partner en ideale locatie om in te investeren/vestigen (strategielijn 2).*
- 9. *Bijdragen (met kennis, netwerken, partners, projecten, subsidie, beleidsbeïnvloeding) aan de realisering van de Twentse economische doelstellingen (strategielijn 3) en aan de uitvoering van Twentse projecten, onder meer door het verlenen van advies en services op benoemde themadossiers.*

Status

Wat hebben we bereikt?

Bovenstaand zijn de oorspronkelijke doelen als geformuleerd toen 'internationaal' nog was ingebed bij Netwerkstad Twente. Na de ontvlechting uit het programmaonderdeel Netwerkstad zijn de doelen opnieuw bepaald en deze zijn hieronder verantwoord.

- 1. Met een eigen 'Oost-Nederlands' innovatieprofiel profileren we ons in Brussel en daarbuiten stevig op de thema's waarin we echt onderscheidend zijn: innovaties op het gebied van slimme, duurzame maakindustrie en gezondheid. In Europa nemen we deel aan het Vanguard Netwerk (netwerk van industriële regio's) waarmee we bedrijven in de Europese etalage zetten en meer kennis, kunde, contacten en kapitaal uit Europa halen.
- 2. Op verschillende (netwerk)events is Twente gepositioneerd als toptechnologieregio met innovatieve hightech oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken.
- 3. De lobby voor Regio Twente is, zowel in Den Haag als in Brussel, verder geprofessionaliseerd.
- 4. De successen in de lobby zijn zichtbaarder gemaakt.
- 5. Op verschillende lobbydossiers (o.a. Rechtbank, Gevangeniswezen, Cultuur, Bereikbaarheid (N35, Twentekanalen), Asbest en Luchthaven/Drones) zijn positieve resultaten behaald.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- 1. Het innovatieprofiel van Oost-Nederland is opgesteld, vastgesteld en gecommuniceerd. Via de aansluiting op netwerken zoals het Vanguard-initiatief wordt het MKB de gelegenheid geboden zich aan te sluiten bij kennis en bedrijven in andere Europese regio's.
- 2. Voorjaar 2016 was Twente gastheer van de internationale conferentie van het Economic Development Forum van EUROCITIES, met internationale exposure voor de Twentse innovatieaanpak.
- 3. Een delegatie uit Twente heeft deelgenomen aan de Open Days Brussel, waar de mogelijkheden zijn verkend tot samenwerking met andere Europese regio's die qua kennisprofiel aansluiten op Twente.
- 4. Er is gewerkt aan een update van de Internationale Agenda van Twente. Deze is nog niet vastgesteld, in afwachting van besluitvorming over het vervolg Agenda van Twente.
- 5. Voorbereiden en faciliteren van diverse werkbezoeken van Tweede Kamerleden en bewindspersonen aan Twente.
- 6. Verantwoording over de gepleegde inspanningen en behaalde resultaten in het lobbyjaarverslag.
- 7. Voor de lobby Den Haag is begin 2016 een dynamische lijst van lobbyprioriteiten opgesteld, waaruit (afhankelijk van de actualiteit) lobbydossiers worden gedestilleerd. Met Provincie Overijssel zijn op vier punten voor de internationale agenda afspraken gemaakt en daar verwachten we volgend jaar veel van.
- 8. Er is een bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van een landsdelige Duitslandstrategie en de lobby en agendering van knellende wet- en regelgeving richting Rijk en bondslanden Duitsland loopt (via o.a. deelname aan Actieteam Grensoverschrijdende Economie en Arbeidsmarkt door wethouder Welman van de gemeente Enschede)
- 9. Het portefeuillebeeraad belangenbehartiging komt eens per twee maand bij elkaar om lobbydossiers voor te bereiden en lobbyactiviteiten uit te zetten
- 10. De lobbykantoren in Den Haag en Brussel monitoren, op aangeven van gemeenten, Regio Twente en Provincie Overijssel, Haagse en Brusselse dossiers en informeren hier gevraagd en ongevraagd over, onder meer via proactieve advisering aan en afstemming met bestuurders en dossierhouders, terugmelding van debatten, doorsturen van Kamerstukken en via het Lobbybericht Haagse Post en de Nieuwsbrief Twente Internationaal.

11. Op een flink aantal dossiers zijn bestuurlijk en ambtelijk trekkers aangewezen en zijn in samenspraak met de lobbykantoren factsheets, lobbystrategieën en lobbyboodschappen ontwikkeld en uitgevoerd.

Indicatoren		Begroot	Werkelijk
1.	Met Provincie Overijssel en partners in Twente opstellen Internationaal actieprogramma 2016 e.v.	1	1
2.	Deelname Open Days	1	1
3.	Profileren op evenementen	2	2
4.	Subsidiematching service	1	N.v.t. ³
5.	Project concept service	1	N.v.t.
6.	Netwerk van contacten	1	1

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Sociaal Economisch sterk Twente Bedragen in €	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Totaal Baten	552.904	725.919	4.505.121
Totaal Lasten	2.102.862	2.118.009	6.362.968
Saldo excl. mutaties reserves	1.549.958-	1.392.090-	1.857.847-
Gemeentelijke bijdrage	1.670.055	1.392.090	1.857.847
Mutaties reserves	47.868	-	-
Saldo incl. mutaties reserves	167.965	-	-

³ Deze indicatoren zijn verouderd. Sinds 2016 wordt door de lobbyist Brussel niet meer ingezet op de taken 'subsidiematching service' en 'project concept service'.

5.2.2 Recreatieve Voorzieningen

Verantwoordelijkheid van en besluitvorming in
Programmamanager

Dagelijks bestuur
ing. J. Kloots

Inleiding

Regio Twente exploiteert de recreatieparken Hulsbeek, Rutbeek en Lageveld. Daarnaast onderhoudt Regio Twente de recreatieve Twentse fietspaden, alsmede de diverse routesystemen voor fietsen, wandelen, mountainbiken en paardrijden. Deze voorzieningen zijn gericht op zowel de inwoner van Twente als op de toerist. Met name het netwerk van de fietspaden en de kwalitatief hoog aangeschreven routesystemen in Twente vormen voor de toerist een belangrijk criterium om Twente te kiezen voor een (korte) vakantiebestemming.

Recreatieve Voorzieningen

- 1. Stimuleren van het gebruik van onze eigen recreatieparken en toeristische routenetwerken, te weten het wandel-, fiets- en paardrijnetwerk en de MTB-routes.**
- 2. Het verbeteren van het financiële rendement van de recreatieparken van 18% in 2009 naar 40% in 2018 (34% voor 2016).**

Status

Wat hebben we bereikt?

1. Veel inwoners en toeristen hebben de recreatieparken Hulsbeek, Rutbeek en Lageveld bezocht, niet alleen tijdens de warme en zonnige dagen, maar ook tijdens de vele evenementen, die op deze parken zijn gehouden. Daarnaast trekken de ondernemers op de parken ook veel bezoek. Naast horeca worden vele activiteiten aangeboden. Het wandel-, fiets- en paardrijnetwerk en de MTB-routes in Twente worden intensief gebruikt en vormen deze voor de toerist een belangrijke factor in de keuze voor Twente voor een kort vakantieverblijf. Een aantal Twentse mountainbikeroutes worden zeer hoog gewaardeerd en staan vaak in de top tien van de landelijke lijst van www.mtbroutes.nl.
2. Het financiële rendement van de recreatieparken bedroeg eind 2016 36%.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

In 2016 hebben we de terreinen van het Hulsbeek, het Rutbeek en het Lageveld vaker kunnen verhuren aan organisatoren voor evenementen. Dit betreft zowel kleinschalige evenementen als grootschalige evenementen, zoals bv Fields of Joy. Regio Twente heeft dit jaar overeenkomsten gesloten om per 2017 twee nieuwe muziek-evenementen (Kingsland, Quest4trance) naar de parken te halen. Ook is het geautomatiseerd betaalsysteem voor parkeren ingevoerd. Hiermee is de handmatig inning van parkeergelden door jeugdige vakantiemedewerkers definitief verleden tijd. Voor het beheer van de parken is een beheersysteem aangeschaft, waardoor de kosten nog beter en efficiënter kunnen worden besteed. Daar waar mogelijk is getracht mensen met afstand tot de arbeidsmarkt via diverse regelingen in te zetten bij werkzaamheden op de recreatieparken.

Voor het Lageveld is een aanvraag ingediend voor een aanpassing van het bestemmingsplan om meer evenementen mogelijk te maken. Daarnaast is een plan voorbereid voor vernieuwing van een toiletgebouw. Outdoorbedrijf Evolve maakt een behoorlijke ontwikkeling door, waardoor hun locatie is uitgebreid. Met een aantal landelijke partijen neemt Regio Twente op het Lageveld deel aan een onderzoek naar zwimmersjeuk.

Voor het Hulsbeek is een subsidieaanvraag voorbereid voor de uitvoering van diverse projecten in het kader van het project Essenroute. Het gaat om aanleg van een speeltuin, waterpont, amfitheater, verbetering mindervaliden pad en een route-app voor het park). Regio Twente heeft een nieuwe pachter gevonden, die gaat investeren in skydiven. Het hiervoor te realiseren gebouw zal multifunctioneel gebruikt worden, bv ook voor klimmen.

Voor het Rutbeek is gewerkt aan de ontwikkeling van het plan voor het bungalowterrein. Hierover is definitieve overeenstemming bereikt tussen initiatiefnemers, gemeente Enschede en de projectontwikkelaars. In 2017 kan de planologische procedure worden opgestart. Voor de vele evenementen op het Rutbeek is een aanvraag voor een nieuwe omgevingsvergunning voorbereid. Het bestaande wandelpad rondom het Rutbeek is uitgebreid en is de bouw van een kapschuur/machineberging is in voorbereid.

Het mountainbikenetwerk is in 2016 nagenoeg afgerond. De Provincie Overijssel zet daarnaast in op een kwaliteitsimpuls voor de fiets- en wandelroutes. Door de provinciale bijdrage en eigen cofinanciering zijn in 2016 een groot aantal projecten uitgevoerd en afgerond aan wandel- en fietsnetwerk, zowel op digitaal niveau als grootschalige feitelijke aanpassingen van de routes inclusief vervanging van

bebording, panelen e.d. Dit project wordt in 2017 afgerond. De totale lengte van de routenetwerken is fors uitgebreid tot in totaal 10.000 km. Voor het beheer van de routes wordt gebruik gemaakt van circa 300 vrijwilligers.

Het Arboretum Poortbulten is in 2016 verkocht aan Natuurmonumenten. Hierbij is bedongen, dat het park laagdrempelig en openbaar toegankelijk blijft voor de bezoekers. Het theehuis op het Arboretum is inmiddels gerealiseerd.

Indicatoren	Begroot	Werkelijk
1. Financiële rendements-ontwikkeling parken c.a.	34%	36%
2. Mate van uitvoering MTB netwerk	14 routes gerealiseerd	20 routes gerealiseerd

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Recreatieve voorzieningen Bedragen in €	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Totaal Baten	1.377.955	832.716	1.123.289
Totaal Lasten	3.512.919	2.778.302	2.725.480
Saldo excl. mutaties reserves	2.134.963-	1.945.586-	1.602.191-
Gemeentelijke bijdrage	1.614.780	1.945.586	1.602.191
Mutaties reserves	589.837	133.951	
Saldo incl. mutaties reserves	69.653	133.951	-

Totaal domein Leefomgeving

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Sociaal Economisch sterk Twente Bedragen in €	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Totaal Baten	552.904	725.919	4.505.121
Totaal Lasten	2.102.862	2.118.009	6.362.968
Saldo excl. mutaties reserves	1.549.958-	1.392.090-	1.857.847-
Gemeentelijke bijdrage	1.670.055	1.392.090	1.857.847
Mutaties reserves	47.868	-	-
Saldo incl. mutaties reserves	167.965	-	-

Overzicht van baten en lasten Recreatieve voorzieningen Bedragen in €	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Totaal Baten	1.377.955	832.716	1.123.289
Totaal Lasten	3.512.919	2.778.302	2.725.480
Saldo excl. mutaties reserves	2.134.963-	1.945.586-	1.602.191-
Gemeentelijke bijdrage	1.614.780	1.945.586	1.602.191
Mutaties reserves	589.837	133.951	-
Saldo incl. mutaties reserves	69.653	133.951	-

Overzicht van baten en lasten AVT/IPT Bedragen in €	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Totaal Baten	8.013.780	8.021.491	6.274.370
Totaal Lasten	8.137.044	8.021.491	6.274.370
Saldo excl. mutaties reserves	123.265-	-	-
Mutaties reserves	-	-	-
Saldo incl. mutaties reserves	123.265-	-	-

Overzicht van baten en lasten totaal domein Leefomgeving (excl. AVT/IPT)	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Baten	2.194.661	1.666.407	5.628.410
Lasten	6.168.222	5.442.932	9.088.448
Saldo excl. mutaties reserves	3.973.561-	3.776.525-	3.460.038-
Gemeentelijke bijdrage	3.776.517	3.776.525	3.460.038
Mutaties reserves	637.705	-	-
Saldo incl. mutaties reserves	440.661	-	-

5.3 Domein Bedrijfsvoering

Verantwoordelijkheid van en besluitvorming in
Domein directeur

Dagelijks bestuur
ir. J. Regtuijt

Inleiding

In 2016 vond verbreding van het dienstverleningsconcept naar alle klanten van Bedrijfsvoering plaats en is de managementdashboard gemoderniseerd. Daarnaast is ingezet op een organisatorische transitie, om de samenwerking binnen en aansturing van vakgroepen logischer in te richten. In 2016 is het formele deel van dit proces doorlopen (adviesaanvraag OR, besluitvorming dagelijks bestuur), in 2017 krijgt dit feitelijk invulling. Vanuit een aantal vakgroepen is in 2016 een start of vervolg gegeven aan verdere professionalisering van de teams en dienstverlening. Ook ging in 2016 de nodige aandacht uit naar de nieuwe organisatiestructuur (Regio Twente en Twentebedrijf) en gevolgen daarvan voor bestuurlijke ondersteuning, P&C cyclus e.d. Tot slot was in 2016 op directieniveau sprake van 2 vacatures (Directeur Publieke Gezondheid en Algemeen Directeur/Secretaris), hetgeen het nodige vroeg van P&O en in de waarneming van Algemeen Directeur.

- 1. Succesvolle (heroriëntatie Twentse) samenwerking op gebied van bedrijfsvoering.**
- 2. Verdere verbetering van processen en dienstverlening.**
- 3. Meer succes in Twentse arbeidsmarkt (één Twentse werkgever).**

Status

Wat hebben we bereikt?

- 1. (Succesvolle (heroriëntatie) d.m.v. ondersteuning van diverse samenwerkingsvormen (o.m. Twentse Kracht) en landingsbaan voor verdere toekomstige samenwerking (Regio Twente en Twentebedrijf) gecreëerd.
- 2. Dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) voor alle in- en externe klanten van Bedrijfsvoering, processen verbeterd (o.m. financiële administratie en ICT). Transitie domein Bedrijfsvoering opgestart.
- 3. Een aantal vacatures over en weer in Twentse arbeidsmarkt ingevuld. Bijdrage aan Twentse arbeidsmarkt via het bij Bedrijfsvoering gepositioneerde Twentse Kracht (inclusief trainees), met positieve evaluatie en daarmee structureel vervolg per 2017.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Deelname aan diverse overleggen t.a.v. Twentse samenwerking (SSNT, Regio Twente, Twentebedrijf) en verkenning van specifieke samenwerking (bijv. grafisch service centrum).
- I.s.m. diverse klanten DVO's geactualiseerd of opgesteld. Aantal processen (deels lean) verbeterd. Structuurwijziging van domein Bedrijfsvoering i.s.m. medewerkers gestart (DB/OR traject afgerond).
- Aanbod van diensten via Twentse Kracht (interne arbeidsmarkt/vacaturesite + Twentse School) en basis daarvan verder op orde gebracht. Evaluatie Twentse Kracht met positief resultaat afgerond.

Indicatoren		Begroot	Werkelijk
1.	Kostprijsmodel/DVO's	Uitrollen naar alle klanten	Gerealiseerd
2.	Verbeteren processen (lean/digitalisering)	5 processen + digitalisering post (DMS/zaaksysteem)	Processen (lean) verbeterd. Project digitalisering DIV (DMS) is opgestart, in 2017 vervolg.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Bedrijfsvoering (incl. Bestuur & Directie en Concern) Bedragen in € Excl. financieringsresultaat	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Baten	231.836	54.325	979.028
Lasten	2.651.808	1.601.598	2.891.064
Saldo excl. mutaties reserves	-2.419.972	-1.547.273	-1.912.036
Gemeentelijke bijdrage	1.547.270	1.547.273	1.912.036
Mutaties reserves	671.764	0	0
Saldo incl. mutaties reserves	-200.939	0	0

5.4 Overige onderdelen (OZJT)

Organisatie voor de Zorg en de Jeugdhulp in Twente (OZJT)

Verantwoordelijkheid van en besluitvorming in Programmamanager	Bestuurscommissie OZJT drs. E. Fokkink
---	---

Inleiding

De veertien Twentse gemeenten werken al langere tijd samen rond de decentralisaties Wmo en Jeugdzorg. Als onderdeel van deze samenwerking hebben zij een Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp in Twente (OZJT) opgericht. Voor deze samenwerking is in 2016 een duidelijke projectstructuur, met projectsturing, concreet opdrachtgeverschap en opdrachtnemerschap vastgelegd. Voor ieder thema geldt dat er een wethouder (lid van bestuurscommissie) en een manager (lid managersoverleg) verantwoordelijk is voor afronding van de opdracht. De thema waarbinnen we OZJT/Samen14 samenwerken zijn ingedeeld in drie prioriteiten:

Samen Aanpakken: thema's die de 14 gemeenten raken en een hoog risico met zich meebrengen. (Deel-)oplevering op korte termijn.

Samen Doen: thema's waar de 14 gemeenten gezamenlijk op willen (door)ontwikkelen.

Samen Leren: thema's waar de 14 gemeenten vooral lokaal mee te maken hebben, maar waar ervaringen delen en uitwisseling belangrijk is.

Programma OZJT/Samen 14

Status

Wat hebben we bereikt?

- Kennispunt heeft op www.twentsemonitorsociaaldomein.nl informatie over jeugdzorg beschikbaar gesteld. Deze monitor wordt ook uitgebreid voor Wmo-informatie.
- Nota Werken aan Transformatie in het Sociaal Domein in Twente is vastgesteld.
- De eerste versie van de Serious Game over transformatie is gespeeld.
- Met managers en bestuurders hebben we afspraken gemaakt over vernieuwde samenwerking en projectaansturing en verdeling thema's.
- Lopende overeenkomsten (o.a. jeugd ggz, specialistische jeugdzorg, jeugd awbz) zijn verlengd en op aantal punten aangepast.
- Aanbesteding maatwerkvoorzieningen Jeugd en Wmo is afgerond.
- Met Veilig Thuis Twente zijn de samenwerkingsafspraken aangescherpt.
- De bestuurscommissie OZJT heeft ingestemd met het Koersdocument integrale inkoop Jeugd en Wmo.
- Met 12 van de 14 Twentse gemeenten hebben we afspraken gemaakt om in 2017 een aanbesteding Vervoer te starten.
- OZJT heeft de opdracht gekregen een Mobiliteitslab op te starten.
- We hebben een haalbaarheidsonderzoek gezamenlijke facturatie afgerond. Vijf gemeenten doen hier aan mee.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben werkateliers met zorgaanbieders over transformatie georganiseerd.
- Ter voorbereiding verlengingsgesprekken en voor doorontwikkeling zijn trainingen Zakelijk Partnerschap gegeven.
- Er zijn marktconsultaties met aanbieders met betrekking tot maatwerkvoorzieningen gehouden.
- Het contractmanagement met aanbieders is uitgevoerd, onder andere door accountgesprekken.
- Er is doorontwikkeld op korte lijnen tussen het regionale en het lokale contractmanagement. Dit gebeurde onder andere door: a) realisatie van een digitale discussieomgeving op METT b) het voorbereiden en uitvoeren van contractmanagersoverleggen en c) het voeren van evaluatiegesprekken en werkoverleggen met de lokale contractmanagers en hun leidinggevenden.
- Voor Veilig Thuis Twente hebben we het relatiebeheer en contractmanagement uitgevoerd. Er zijn gesprekken gevoerd met de afzonderlijke gemeenten om afspraken sluitend te maken.
- Met gemeenten hebben we sessies georganiseerd over de betekenis van transformatie.
- BMC hebben we een tussenevaluatie laten uitvoeren.
- We hebben de inkoop vervoer, HO en integrale inkoop Jeugd en Wmo voorbereid.
- De Meet-ups Plein 14 zijn georganiseerd voor ontmoeting tussen zorgaanbieders en medewerkers van gemeenten.
- Het overleg bestuurscommissie OZJT, Managersoverleg en Ambtelijk Overleg is gefaciliteerd.
- Er zijn enkele themasessies op het gebied van jeugdzorg georganiseerd (o.a. aangaande 18-/18+).
- Er is een bustour voor bestuurders langs de 'best practices' in Twente georganiseerd.
- We hebben wekelijks een weekjournaal verzonden.
- We zijn een vraagbaak geweest bij vragen van collega ambtenaren, zorgaanbieders en pers.

- Er is ambtelijk geparticipeerd in landelijk overleg, onder andere vanuit de VNG.
- We hebben samengewerkt met andere regio's om te voorkomen dat de continuïteit van het aanbod van een zorgaanbieder met liquiditeitsproblemen niet in gevaar zou komen.
- Voor (niet) gecontracteerde aanbieders, lokale contractmanagers en andere collega's binnen samen 14 hebben we als vraagbaak vele vragen van aanbieders, gemeenten en andere betrokkenen beantwoord, onder andere via Infosamen14@regiotwente.nl en tijdens diverse bijeenkomsten.

Indicatoren		Begroot	Werkelijk
1.	Vormgeven inkoopfunctie/contractbeheer	4,00 FTE	3,56 FTE
2.	Relatiebeheer VTT/crisisdienst en consultatiefunctie	0,15 FTE	0,57 FTE
3.	Vormgeven monitoring en reflectie	€ 290.000,-	- Monitor WMO en Jeugdhulp. - Subregionale reflectie bijeenkomsten monitor

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Overige onderdelen (OZJT)	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Bedragen in €			
Baten	30.000	-	4.456.384
Lasten	4.585.005	4.456.384	4.456.384
Saldo excl. mutaties reserves	4.555.005-	4.456.384-	-
Gemeentelijke bijdrage	4.456.384	4.456.384	-
Mutaties reserves	-	-	-
Saldo incl. mutaties reserves	98.621-	4.456.384-	-

5.5 Coalitions of the Willing

5.5.1 Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente

Verantwoordelijkheid van Besluitvorming in Programmamanager	Bestuurlijke Conferentie Netwerkstad Twente Colleges van B & W ir. GJ. Meijer
--	--

De opdracht van Netwerkstad Twente (NT) is beschreven in de Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente (Ontwikkelperspectief en Werkprogramma uit 2013). Uitgangspunt is dat het stedelijk gebied de economische motor van Twente is. In 2016 is verder gewerkt aan de 19 samenwerkingsafspraken en de 13 investeringsprojecten uit deze Ontwikkelagenda. Wat de samenwerkingsafspraken betreft zijn o.a. belangrijke stappen gezet in het strategisch programmeren van woonlocaties en in verbetering van de stedelijke kwaliteit (Pilot spontane binnensteden). Wat de investeringsprojecten betreft zijn alle 13 projecten uit het Werkprogramma inmiddels volop in uitvoering en zijn sommige (nagenoeg) gerealiseerd. Met een voortgangsrapportage hierover heeft het Bestuurlijk Overleg Ontwikkelagenda eind 2016 ingestemd. Tevens is het Bestuurlijk Overleg in het 3^e kwartaal 2016 middels een Midterm Review op de hoogte gebracht van de stand van zaken van de samenwerkingsafspraken en hebben de colleges hiermee ingestemd. In de Midterm Review is gekozen voor een focus op de 4 thema's economie, binnensteden, bereikbaarheid en strategisch programmeren. Dit zijn dan ook de leidende thema's voor de NT in 2017. Deze thema's zullen worden opgenomen in het Jaarplan 2017 NT en de programmabegroting 2018 NT.

Programmaondersteuning

- 1. Optimaal faciliteren uitvoering van het programma ontwikkelagenda en bijbehorende deelprogramma's door het organiseren van daarvoor benodigde bestuurlijke en ambtelijke overleggen.**
- 2. De ontwikkelagenda is de agenda voor de netwerksteden. Daarnaast faciliteren en ondersteunen we samenwerkingsinitiatieven als deze voordelen kunnen opleveren voor het stedelijk gebied van Twente en daarmee voor Twente als geheel.**

Status

Wat hebben we bereikt?

In 2016 zijn er diverse ambtelijke en bestuurlijke overleggen geweest. Bestuurlijk ging het daarbij om het Bestuurlijk Overleg Ontwikkelagenda, het Bestuurlijk Overleg Strategisch Programmeren en het Bestuurlijk Overleg Complementaire Binnesteden/Pilot Spontane Binnesteden. Daarnaast zijn er twee Tafels van Vertrouwen gehouden er is er één keer een Collegetour georganiseerd. Ambtelijk overleg was er in de vorm van het Secretarissen Overleg, het Directeuren Overleg, het Ambtelijk Overleg-Ruimtelijk Fysiek+ en het Ambtelijk Overleg Grondzaken.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Agenderen, organiseren en deelnemen aan de bestuurlijke en ambtelijke overleggen.

Indicatoren	Begroot	Werkelijk
1. Bestuurlijke overleggen ontwikkelagenda.	3	10
2. Directeuren-overleggen ontwikkelagenda.	10	13

Basiskwaliteit als fundament

3. Strategisch programmeren: mogelijk maken van woon- en werklocaties op die plekken waar dat voor het stedelijk gebied als geheel het meest rendement heeft.

4. Bereikbaarheid: regiobreed zetten we in op een robuust en betrouwbaar netwerk van externe en interne verbindingen, in alle modaliteiten.

Status

Wat hebben we bereikt?

- Strategisch programmeren wonen: Vastgesteld zijn Regionale Woonprogrammering Twente (jan. 2016) en het Woningmarktonderzoek "suburbaan wonen in de NT" (sept. 2016). In voorbereiding is "beter suburbaan wonen NT".
- Voor werklocaties is eind 2015 een programmeringsproces met de 14 gemeenten gestart onder regie van de Provincie Overijssel dat analoog is aan het woonproces. Dit proces loopt nog.
- Bereikbaarheid: Per 2015 is de taak mobiliteit door Regio Twente overgedragen aan de Provincie Overijssel en derhalve geen regionale taak meer. Vanuit NT zijn hier verder geen initiatieven voor uitgevoerd.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Wonen: gezamenlijk opstellen van een gedragen programmeringsdocument ("suburbaan wonen in de NT") dat de opmaat is voor de kwalitatieve programmering.
- Werken: (nog) geen initiatieven vanuit NT omdat het proces met de 14 gemeenten en Provincie Overijssel loopt.

Indicatoren	Begroot	Werkelijk
1. Gezamenlijk woningaanbod in aantal website publicaties	1	0
2. Afstemming woningbouwplannen in aantal gemaakte afspraken.	10	7
3. Monitor woningbouw in aantal uitgevoerde monitoren.	1	0
4. Gezamenlijke vermogenspositie in aantal presentaties.	1	0
5. Werklocaties in aantal ha.	25	0

Versterken economisch klimaat

5. Innovatie: werkgelegenheid waarborgen, inzetten op transformatie van industriële regio naar innovatieve kennisregio met als speerpunten HTSM, Logistiek en Recreatie en Toerisme. Hierbij trekken we in regionaal verband op om het programma Innovatiesprong te ondersteunen en uit te voeren.

6. Logistiek: in regionaal verband trekken we op om een programma uit te werken en uit te voeren voor het versterken van de Multimodale bereikbaarheid van Twente.

Status

Wat hebben we bereikt?

De projecten uit het werkprogramma zijn volop in uitvoering. Op het gebied van logistiek gaat het om:

- Ondertunneling spoorse doorsnijding Borne;
- Ontsluiting laad- en loskade XL Businesspark Twente

Op het gebied van Innovatie gaat het om:

- High Tech System Park Hengelo;
- Stationsgebied Almelo;
- Stationsgebied Oldenzaal;
- Noordelijke Spoorzone Enschede

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- de vestigingsvoorwaarden voor internationale bedrijven in de HTSM en Logistiek/Distributie worden geregistreerd door Twente Board. Zij sturen op acties ter verbetering van ons vestigingsklimaat.
- de Stuurgroep Business in Twente werkt aan professionele acquisitie incl. een professionele back-office. Derhalve zijn vanuit de NT hier geen acties op ondernomen.

Indicatoren	Begroot	Werkelijk
1. Logistieke projecten gestart	2	2
2. Innovatieve projecten gestart	4	4

Verbeteren stedelijk kwaliteit

7. Complementaire binnensteden: ontwikkelingen en investeringen in de 5 binnensteden op basis van een complementair profiel van de 5 binnensteden die bij voorkeur het profiel benadrukken of versterken met als resultaat aanvullende binnensteden.

8. Duurzame woon- en leefmilieus: het bieden van een aantrekkelijk woonklimaat met duurzame woningen en woonmilieus.

Status

Wat hebben we bereikt?

- Complementaire binnensteden: Een gezamenlijke aanpak op de thema's is in voorbereiding (zie hieronder).
- Pilot Spontane Binnenstad: Er zijn in de binnensteden 8 projecten gestart waarvoor ca. 0,75 miljoen euro uit de Pilot aan is toegekend. Het resterende budget is nu ca. 0,5 miljoen euro. In 2016 is ook een monitoringsonderzoek opgeleverd door Saxion.
- Duurzame woon- en leefmilieus: wordt uitgevoerd middels strategisch programmeren wonen (zie onder 2).

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Investeringsprojecten: We investeren via de gezamenlijke investeringsagenda in de investeringsprojecten Pilot Spontane Binnenstad, Verbinding Waagplein-Stadsplein Almelo, Verbindingszone Stads-campus-binnenstad Enschede en oostelijke stadsentree Enschedese straat, Hengelo.
- Pilot Spontane Binnenstad: In deze pilot hebben we in 2016 samengewerkt om 28 initiatieven te ontwikkelen. Hiervan zijn er tot nu toe dit jaar 8 gehonoreerd. In Hengelo en Almelo zijn ook dit jaar weer succesvolle stadscafés georganiseerd waar per keer ruim honderd mensen op af komen. Ook de andere binnensteden gaan hierin mee. Daarnaast heeft Hengelo een stadswerkplaats geïnitieerd waar ondernemers, burgers en overheden elkaar kunnen ontmoeten in projecten en ideeën. Almelo en Enschede zullen op korte termijn dit initiatief volgen. En op provinciaal niveau wordt een Stadscafé XL georganiseerd.
- Complementaire Binnensteden: De bestuurders van de binnensteden hebben regelmatig overleg over de voortgang op de thema's en doelen, samen te vatten als:
 - Meer ruimte voor markt- en burgerinitiatieven als uitvoering van de Spontane stad gedachte, ten behoeve van het behoud van levendige binnensteden.
 - Bevorderen en faciliteren samenwerking binnenstadondernemers, eigenaren /beleggers en andere betrokken marktpartijen.
 - Gezamenlijke beleidsontwikkeling voor binnensteden van Netwerkstad, onder andere op thema's als digitale bereikbaarheid, herbestemming van locaties in de binnenstad, gevelverbetering en bevordering van duurzaamheid en kwaliteit van de bestaande voorraad, functiemenging en flexibilisering van bestemmingsplannen.

Indicatoren	Begroot	Werkelijk
1. Investeringsprojecten gestart	4	4
2. Aanvragen Pilot Spontane Binnensteden	18	28
3. Projecten Pilot Spontane Binnensteden gestart.	4	8

Binden van talent

9. Human capital: het vasthouden van talent door onderwijs en arbeidsmarkt op alle niveaus beter af te stemmen. Dit wordt uitgevoerd op regionaal niveau, als onderdeel van het bereiken van een sociaal en economisch sterk Twente.

Status

10. Culturele voorzieningen: culturele voorzieningen dragen bij aan het binden van talent, talentontwikkeling en leefbaarheid van de stad. Het doel is om uitstekende culturele voorzieningen en evenementen binnen de netwerksteden te creëren en bovenlokaal meer ervaren te worden als aanbod voor heel Twente.

Wat hebben we bereikt?

- Het project expat centrum verloopt volgens planning. Het richt zich op het aantrekken van internationale kenniswerkers ter versterking van de regio en het faciliteren van internationale bedrijven en instellingen. In 2016 is stevig ingezet op toename van het aantal corporate partners.
- Voor het project Internationale school is het accreditatieproces succesvol afgesloten en de autorisatie voor het Internationaal Baccalaureate Diploma verloopt volgens plan. Er is veel aandacht geschonken aan training en opleiding docenten en leidinggevenden. Het schoolgebouw aan het Veldkampplantsoen is aangepast zodat IST primary over aantrekkelijke huisvesting beschikt.
- Het projectplan "Nederlandse Reisopera in de Performance Factory" geaccordeerd door het BO-OA. De financiële bijdrage is geaccordeerd onder de voorwaarde dat de RvC van de Nederlandse Reisopera in 2016 instemmend besluit over het projectplan en haar eigen financiële bijdrage.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

We werken aan de projecten Expat centrum, Internationale school (Human Capital) en Nederlandse Reisopera in de Performance Factory (Cultureel).

Indicatoren	Begroot	Werkelijk
1. Human Capital projecten gestart	2	2
2. Culturele projecten gestart	1	1

Excellente overheid

11. Bestuurlijke samenwerking: werkwijze waarbij een wethouder een dossier coördineert namens verschillende colleges.

Status

12. Het vergroten van de economische ontwikkelkracht door intensieve samenwerking tussen gemeenten en Provincie Overijssel op economisch gebied, te beginnen met intensivering samenwerking van de betrokken ambtenaren voor Economische Zaken.

Wat hebben we bereikt?

- Bestuurlijke samenwerking: er zijn geen concrete stappen gezet om te komen tot één coördinerend wethouder per thema. De focus lag meer op de inhoud van enkele deelprogramma's en op de vraag hoe de samenwerking in Netwerkstadverband verder gestalte moet krijgen. Daarom is dit thema in 2016 niet opgepakt.
- Economische samenwerking: EZ samenwerking met de 14 gemeenten wordt gecontinueerd.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Vanuit de NT zijn hier geen acties op ondernomen.

Indicatoren	Begroot	Werkelijk
1. Portefeuillehouders met mandaat	2	0
2. Intensivering samenwerking EZ in aantal EZ dagen.	10	8

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Netwerkstad Bedragen in €	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Totaal Baten	22.990	-	30.000
Totaal Lasten	670.767	299.999	655.051
Saldo excl. mutaties reserves	647.777-	299.999-	625.051-
Gemeentelijke bijdrage	300.000	299.999	625.051
Mutaties reserves	347.777	-	-
Saldo incl. mutaties reserves	-	-	-
Resultaat Netwerkstad 2016	64.036		

5.5.2 Kennispunt Twente

Verantwoordelijkheid van
Besluitvorming in
Programmamanager

Bestuurdersoverleg Kennispunt Twente
Colleges van B & W
drs. I. Bakker

Inleiding

Bij Kennispunt Twente werken onderzoekers en dataspecialisten. Zij genereren kennis door eigen onderzoek en dataverzameling en door hun kennis te verbinden aan die van strategische partners als UT, Saxion en Provincie Overijssel. Ze maken gebruik van innovatieve en beproefde onderzoeksmethoden en zoeken synergie tussen kwantitatief en kwalitatief onderzoek, tussen data en duiding. De kern van de activiteiten bestaat uit statistische beschrijvingen en prognoses, monitoronderzoek en toegepast beleidsonderzoek. De burgerpanels die door Kennispunt Twente worden beheerd, zijn een belangrijke pijler onder het werk. De Twentse Databank biedt een steeds betere basis om de implicaties van lokaal en regionaal beleid te kunnen onderzoeken. Data gedreven werken en nieuwe (data science) methoden hebben de volle aandacht.

Kennispunt Twente is in 2016 in volle vaart doorgedaan met het uitvoeren van onderzoek en statistiek voor de deelnemende gemeenten en voor nieuwe gemeenten en opdrachtgevers. Kennispunt Twente heeft zijn opdrachtenportefeuille uitgebreid. De medewerkers werken intensief samen met gemeenten en andere maatschappelijke instellingen en onderzoeksorganisaties. Kennispunt Twente is steeds meer op regionale schaal gaan werken. De samenwerking met strategische partners is geïntensiveerd. Het ontwikkelen van nieuwe producten in antwoord op (nieuwe) beleidsopgaven geschiedt in samenspraak met kennisinstellingen en gespecialiseerde bureaus.

In de zomer van 2016 heeft de voorgenomen externe evaluevaluatie plaatsgevonden als input voor de toekomst van Kennispunt Twente bestaande uit een onder meer gesprekken met stakeholders en een uitgebreide enquête onder alle opdrachtgevers van Kennispunt Twente.

Programma Kennispunt Twente

Wat hebben we bereikt?

- Kennispunt Twente heeft een bredere, regionaal georiënteerde opdrachtenportefeuille en een vaste plaats verworven in het kennislandschap van Twente. De burgerpanels zijn uitgebreid met panels voor Borne en Rijssen-Holten.
- Het Werkprogramma 2016 is uitgevoerd. De opdrachtgevers en stakeholders beoordelen de kwaliteit van het onderzoek en de dienstverlening positief.
- De toekomstbestendige data-infrastructuur is doorontwikkeld. Hiermee heeft Kennispunt Twente een goede tool in handen om de Twentse gemeenten en Regio Twente op maat van relevante beleidsinformatie te voorzien en om meer synergie te bewerkstelligen. De regionale monitor sociaal domein kent inmiddels een openbaar deel voor jeugdhulp en is uitgebreid met Wmo gegevens van de 14 gemeenten.
- De Twente Index is sterk doorontwikkeld heeft een paraplu-functie voor sociaal economisch relevante regionale en lokale ontwikkelingen.
- Onderzoekers van Kennispunt Twente werken intensief samen met gemeenten en andere maatschappelijke instellingen en onderzoeksorganisaties. Deze samenwerking leidt tot innovatie, kennisontwikkeling en het oplossen van maatschappelijke vraagstukken. Zo heeft Kennispunt Twente in 2016 samen met de UT in een internationaal consortium van 7 landen een Marie Curie- Horizon 2020 subsidie van de EU verworven, waardoor de komende drie jaar bij Kennispunt Twente een buitenpromovenda de verspreiding van universitaire kennis voor regionaal economisch beleid gaat onderzoeken en versterken.
- Om aan de groeiende vraag te kunnen voldoen is het personeel van Kennispunt Twente in 2016 uitgebreid. Kennispunt Twente heeft sterk geïnvesteerd in het uitvoeren van kunnen ondersteunen van meer data gedreven werken binnen de lokale overheid.
- Mede naar aanleiding van een positieve externe evaluatie hebben de deelnemende gemeenten besloten een nieuwe bestuursovereenkomst aan te gaan voor de periode 2017-2020. De efficiencywinst die is geboekt wordt daarbij doorberekend als korting aan de deelnemende gemeenten.

Status

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Uitvoering Werkprogramma voor deelnemende gemeenten en Regio Twente. Hierbinnen zijn basisstatistiek, burgerpeilingen en monitors en kwalitatief en kwantitatief onderzoek opgenomen.
- Uitvoering opdrachten voor derden waarbij de resultaten bijdragen aan het versterken van de kennispositie van de gemeenten en de regio, bijvoorbeeld de regionale monitor sociaal voor OZJT/ Samen14, Twente Index, evaluatie Agenda van Twente maar ook lokale projecten.

- Er is sterk ingezet op professionalisering van personeel en innovatie in onderzoekmethoden en bronnengebruik.
- Daarnaast is de toekomstbestendige data-infrastructuur doorontwikkeld.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Kennispunt	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Totaal Baten	468.170	202.832	202.832
Totaal Lasten	1.267.961	1.214.934	1.214.933
Saldo excl. mutaties reserves	799.791-	1.012.102-	1.012.101-
Gemeentelijke bijdrage	1.012.102	1.012.102	1.012.101
Mutaties reserves	212.311-	-	-
Saldo incl. mutaties reserves	-	-	-
Resultaat Kennispunt 2016	212.311		

5.5.3 Werken voor de Twentse overheid

Verantwoordelijkheid van en besluitvorming in Programmamanager

**Dagelijks bestuur
ir. J. Regtuijt**

Inleiding

Het platform Werken voor de Twentse Overheid (Twentse Kracht) biedt verschillende producten en diensten aan, die bijdragen aan het versterken van de interne arbeidsmarkt van de Twentse overheid. Het platform is ontstaan vanuit de wens en noodzaak om in regionaal verband arbeidsmobiliteit, flexibele en duurzame inzetbaarheid, ontwikkeling en aantrekkelijk werkgeverschap op te pakken. De volgende producten en diensten zijn binnen het platform opgenomen om aan deze oplossing te werken: vacature-uitwisseling, externe vacatures/arbeidsmarkt, loopbaandiensten en -producten, de Twentse School, arbeidsmediation en mobiliteit bevorderende activiteiten.

Werkzaamheden

Werken voor de Twentse overheid

We richten ons op een interne Twentse arbeidsmarkt zonder belemmeringen voor de betrokken overheden en medewerkers voor de opgaven van de Twentse overheden. De inzetbaarheid, mobiliteit en ontwikkelmogelijkheden zijn daarbij maximaal en dragen bij aan aantrekkelijk werkgeverschap van Twentse overheden.

Status

Wat hebben we bereikt?

- we hebben in totaal ongeveer 1800 deelnemers aan trainingen/events gehad in 2 jaar;
- er zijn in de afgelopen twee jaar meer organisaties aangesloten bij het platform;
- we hebben meer naamsbekendheid gegenereerd;
- deelnemers aan trainingen zijn tevreden en het levert hen over het algemeen meer mobiliteit op;
- we hebben een heldere focus voor de komende jaar (waar zijn we van en wat doen we wel en niet);
- er is meer mobiliteit tussen de deelnemende organisaties;
- mensen uit verschillende organisaties komen meer met elkaar in verbinding.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Twentse School met een aanbod op persoonlijke ontwikkeling en meer vakinhoudelijke trainingen.
- Vacaturedeling: ondersteunen van mensen die met het systeem werken.
- Organiseren van events (kracht van de manager / kracht en talentweek).
- Platform geëvalueerd waardoor we een duidelijke focus hebben en keuzes hebben gemaakt over hoe we verder willen

	Indicatoren	Begroot	Werkelijk
1.	Aantal deelnemers Twentse School	1000	1800
2.	Aantal bezoekers website Twente Kracht	Stijging	Tussen 01-01-2015 en 01-09-2016 = 228.997
3.	Harmonisatie Arbeidsvoorwaarden	Afgerond	Stopgezet (zonder succes)

Wat heeft het gekost?

Werken voor de Twentse Overheid	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Baten	395.387	280.750	280.750
Lasten	395.387	280.750	280.750
Saldo excl. mutaties reserves	0	0	0
Gemeentelijke bijdrage	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0
Saldo incl. mutaties reserves	0	0	0

5.5.4 Salarisadministratie

Verantwoordelijkheid van en besluitvorming in
Programmamanager

Dagelijks bestuur
ir. J. Regtuijt

Inleiding

In de eerste helft van 2016 zijn Almelo, Enschede en Hengelo gestopt met de deelname aan de gezamenlijke salarisadministratie. Ondanks de gezamenlijke inspanningen heeft deze samenwerking niet het verwachte voordeel opgeleverd. Over de afronding hiervan en de dekking van de daarmee samenhangende desintegratiekosten zijn in goed onderling overleg (kostendekkende) afspraken gemaakt. In het verlengde hiervan is ook besloten geen vervolg te geven aan de in 2015 opgestarte voorbereiding voor samenwerking salarisadministratie Haaksbergen. Voorgaande en de voorbereiding van een aantal verbeter-/moderniseringsstappen voor de resterende deelnemers kreeg in 2016 de nodige aandacht. De gezamenlijke salarisadministratie bij Regio Twente behelst momenteel Borne, Oldenzaal, Veiligheidsregio Twente en Regio Twente, in totaal circa 2.000 verloningen.

Werkzaamheden

Salarisadministratie Netwerkstad

Het juist, tijdig en volledig betalen van salarissen en eventuele andere vergoedingen ten behoeve van de verschillende opdrachtgevers en het verzorgen van de noodzakelijke afdrachten. Het informeren en desgewenst adviseren over kwesties die verband houden met salaris technische of daaraan gerelateerde aspecten (bijv. fiscaal en sociaal wettelijk).

Status

Wat hebben we bereikt?

Het primaire proces (salarissen, vergoedingen en afdrachten juist, tijdig en volledig betalen) verliep doorgaans goed. De gewenste gezamenlijke voordelen waren echter niet voldoende. Daarnaast is in 2016, mede door de wisseling van accountant, nog geen sprake van een gezamenlijke accountantsverklaring. In 2016 is voorbereiding van Individueel Keuzebudget (IKB) voor de huidige deelnemers waar relevant afgerond.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Primair salarisadministratie proces uitgevoerd, verbeterplan opgesteld en voorbereiding IKB afgerond. Over het stopzetten van dienstverlening aan Almelo, Enschede en Hengelo vond in 2016 het nodige overleg (ambtelijk en bestuurlijk) en uitvoering van de gemaakte afspraken plaats.
- Daarnaast is het overleg met de accountant over een gezamenlijke accountantsverklaring opnieuw opgestart en vond implementatie van onderdelen van het IKB (o.m. Benefit planner) plaats.

Indicatoren	Begroot	Werkelijk
1. Producten/dienstencatologus met standaardpakket en plus opties	Beschreven	Gerealiseerd c.q. in afrondende fase voor huidige deelnemers.

Wat heeft het gekost?

De baten en lasten van de salarisadministratie zijn opgenomen onder domein Bedrijfsvoering

5.5.5 Regietafel opvang vluchtelingen

Verantwoordelijkheid van en besluitvorming in
Programmamanager

Colleges van B & W
ir. G. H. Tamminga

Inleiding

Opvang van asielzoekers en het huisvesten van statushouders is een taak van de overheid. De Twentse gemeenten zijn autonoom in het nemen van beslissingen over opvang in hun gemeenten. Met de enorme toestroom van vluchtelingen medio 2015 hebben de veertien Twentse gemeenten in het najaar van 2015 besloten de krachten te bundelen en kennis slim te delen op de diverse aspecten van de keten. Hiervoor werd eind 2015 de Twentse Regietafel Opvang Vluchtelingen opgericht waarin een bestuurlijke vertegenwoordiging van de Twentse gemeenten, COA, woningstichtingen, de Provincie Overijssel en de Veiligheidsregio Twente zitting heeft onder voorzitterschap van de burgemeester van Enschede. Er was vraag naar goede facilitering, coördinatie, afstemming met gemeenten en heldere communicatie. Daarom is Regio Twente verzocht de bestuurlijke en ambtelijke Twentse Regietafel te faciliteren en te coördineren. Door dit onvoorziene verzoek aan Regio Twente is deze opdracht niet meegenomen in de reguliere begroting 2016, maar verwerkt in het [voorstel van de Berap 2016](#). Op basis van de gemaakte uren en andere uitvoeringskosten zijn bij het opmaken van de jaarrekening 2016 deze kosten aan de gemeenten doorberekend.

Bestuursopdracht Regietafel vluchtelingen

Wat hebben we bereikt?

In 2016 een basis gelegd voor constructieve Twentse samenwerking in de gehele keten van opvang en integratie van vluchtelingen. De Twentse Regietafel was in 2016 hét aanspreekpunt voor alle vormen van vluchtelingenopvang in Twente; van crisishulpverlening, noodopvang, AZC's en aanvullende opvang (AVO's), opvang Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen (AMV's), voorinburgering, huisvesting vergunninghouders in gemeenten, integratie, onderwijs, en werk. De eerste zes maanden van 2016 werden gekenmerkt door een hoge mate van dynamiek en focus op (nood)opvang en huisvesting, het delen van kennis en het nemen van besluiten over uitgangspunten en noodzakelijke acties. Daarnaast is ingezet op structuur en het maken van kaders. Al snel bleek dat voor goede afstemming en uitwisseling met alle 14 gemeente goede ambtelijke voorbereiding vraagt. Op basis hiervan is een ambtelijke regietafel geïnitieerd. In de tweede helft van 2016 is meer ingezet op consolideren van het proces en is de aandacht verplaatst verderop in de keten, van eerste opvang naar huisvestingen integratie. Vanwege de verminderde instroom werd de bestuurlijke regietafel eind 2016 afgeschaald naar "bewaakstand". De ambtelijke regietafels werd niet afgeschaald, omdat er in de keten nog veel behoefte is aan samenwerking tussen de 14 gemeenten.

Daarnaast hebben we een goede samenwerking opgezet met Provincie Overijssel en Rijk. De vergaderingen van de Twentse regietafel zijn goed gestroomlijnd met de provinciale en de landelijke regietafel. De informatie-uitwisseling, agendering en samenwerking op dit vlak heeft er aan bij gedragen dat we in Twente de crisissituatie door de verhoogde asielinstroom gezamenlijk op relatief korte termijn het hoofd hebben geboden.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Bevorderen van samenwerking en kennisdeling in de gehele Twentse keten van opvang en integratie van vluchtelingen door steeds in te spelen op actuele thema's en het inzetten van ons goede netwerk met betrokken organisaties en OTAV;
- Organiseren en faciliteren van 12 bestuurlijke en 13 ambtelijke Twentse regietafels vluchtelingen;
- Organiseren van een werkbezoek voor bestuurders en betrokken ambtenaren van gemeenten, Regio Twente en Provincie Overijssel aan Munster, daarnaast waren hier ook vertegenwoordigers van OTAV en West-Overijssel aanwezig;
- Organiseren van 2 themabijeenkomsten over Alleenstaande Minderjarige Vluchtelingen en 2 thema bijeenkomsten over versneld huisvesten van vergunninghouders;
- Opzetten en uitvoeren van een pilot om vergunninghouders versneld aan het werk te helpen;
- Actieve afstemming met Provincie Overijssel over agenda en acties van provinciale en landelijke regietafel.

Status

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Regietafel vluchtelingen			
Baten	83.571	0	0
Lasten	83.571		0
Saldo excl. mutaties reserves	0	0	0
Gemeentelijke bijdrage	0	0	
Mutaties reserves		0	
Saldo incl. mutaties reserves	0	0	0

5.5.6 Acquisitie Twente

Verantwoordelijkheid van
Besluitvorming in
Programmamanager

Stuurgroep Business in Twente
Colleges van B & W
drs. S. van der Steen

Inleiding

In 2016 is de Stuurgroep Business in Twente ingericht. Deze Stuurgroep is verantwoordelijk voor de extra inzet op gezamenlijke acquisitie voor Twente. De drie doelstellingen zijn:

- 1) Het aantrekken van zoveel mogelijk nieuwe bedrijven van buiten Twente.
- 2) Het bevorderen van behoud van - en groei door bestaande bedrijven in Twente.
- 3) Het bijdragen aan verbetering van het vestigingsklimaat in Twente.

In 2016 heeft Regio Twente op verzoek van de Stuurgroep naast het basistakenpakket faciliterende werkzaamheden verricht voor acquisitie.

Acquisitie Twente

Wat hebben we bereikt?

- Plan van aanpak gezamenlijke acquisitie.
- Financiering van 50 ct. per inwoner voor de periode van drie jaar.
- Verdubbeling van het budget door de Provincie Overijssel.
- Aanstelling twee acquireurs HTSM per 1 september 2016. |

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Organisatie bestuurlijke startbijeenkomst De Lutte: kleine 30 deelnemers van gemeenten, Provincie Overijssel, Twente Board, ondernemers en organisaties; afspraak alle 14 gemeenten financieren 50 ct., document met mandaat om stuurgroep op te richten en te gaan werven.
- Organisatie van de sollicitatieprocedure i.s.m. Oost NV, advertentie, kandidaten selectie, faciliteren van de sollicitatiecommissie, deelnemen in de sollicitatiecommissie, afronden procedure.
- Communicatie/terugkoppeling met gemeenten via ambtelijke overleggen, bestuurlijke overleggen en het accountmanagersoverleg.
- Inhoudelijke sturing en creëren van draagvlak bij stakeholders om tot een gedragen gezamenlijk plan van aanpak te komen.
- Organiseren en voorbereiden van (stuurgroep) vergaderingen.
- Organisatie werkbezoeken Hilde van der Meer, directeur Amsterdam in Business aan Twente.
- Deelname Regio Twente aan het accountmanagersoverleg, wat geleid heeft tot gezamenlijke werkafspraken tussen de accountmanagers, Oost NV, Regio en Provincie Overijssel.
- Introductie acquireurs.
- Organisatie en administratie subsidieverlening aan Oost NV.
- In 2016 is ook een start gemaakt met de wervingsprocedure voor acquireur logistiek. |

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Acquisitie	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Baten	0	0	0
Lasten	303.666	313.069	0
Saldo excl. mutaties reserves	-303.666	-313.069	0
Gemeentelijke bijdrage	313.069	313.069	
Mutaties reserves	0	0	
Saldo incl. mutaties reserves	9.403	0	0

Status

5.5.7 Pilot vergunninghouders aan het werk

Verantwoordelijkheid van Besluitvorming in Programmamanager

portefeuillehouders overleg arbeidsmarkt Colleges van B & W ir. G. H. Tamminga

Inleiding

Medio 2015 is de toestroom van vluchtelingen naar Europa in korte tijd flink gestegen. Deze ontwikkeling is ook in Twente merkbaar. Meer mensen mogen in Nederland blijven (statushouders) en de opgave om deze mensen te huisvesten is navenant gestegen. In het voorjaar van 2016 heeft de bestuurlijke regietafel Twente geconstateerd dat statushouders vaak pas na het voltooien van de inburgeringscursus te maken krijgen met een re-integratietraject. Tussentijds gaat er veel kostbare tijd verloren, te beginnen met de periode in het AZC waarin de vergunninghouder soms meer dan een jaar wachtte op een woning in een gemeente. Met als gevolg dat een deel van deze mensen lang afhankelijk blijft van een uitkering, de afstand tot de arbeidsmarkt steeds groter wordt en zij in een sociaal isolement terecht kunnen komen. De Twentse bestuurders hebben besloten in een pilotproject te testen of eerder ingezet kan worden op toeleiding van vergunninghouders naar de arbeidsmarkt. In februari 2016 werd een plan van aanpak opgesteld voor de uitwerking van het thema "onderwijs en werk", een van de thema's die werden geagendeerd via de bestuurlijke regietafel opvang vluchtelingen Twente. Vanuit de bestuurlijke regietafel werd de wens uitgesproken om zo spoedig mogelijk te starten met een pilot, waarbij statushouders versneld naar werk zouden worden geleid.

Wat hebben we bereikt?

De Pilot had een looptijd van 9 maanden (van april – december 2016). Feitelijk is pas gestart in juni 2016. Het korte tijdsbestek waarin de pilot heeft gedraaid, heeft gevolgen gehad voor de resultaten die we nu op het conto van dit project kunnen schrijven. De pilot heeft geleid tot 39 intakes met vergunninghouders, 7 plaatsingen in werk en / of werkervaringsplekken en 3 plaatsingen in scholing. Daarnaast zijn een aantal belangrijke "leads" gelegd naar werkplekken voor deze doelgroep in 2017. Tenslotte heeft de pilot een aantal goede lessen opgeleverd voor de gemeenten die verder gaan met het aan het werk helpen van deze doelgroep:

- het koppelen van vergunninghouders aan Twentse krapteberoepen blijkt erg lastig;
- onbekendheid met taal is een grote barrière om statushouders te koppelen aan werk;
- inburgering en werken moet gemakkelijker naast elkaar kunnen;
- werkgevers krijgen te weinig prikkels om zich in te zetten voor deze doelgroep;
- vroegtijdig inzetten op werk, kan succesvol zijn, maar komt soms ook te vroeg voor de vergunninghouder;
- intensieve begeleiding is bijna randvoorwaarde, maar kost tijd en geld. De looptijd van de pilot was eigenlijk te kort om de beoogde resultaten te boeken. |

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Met de Pilot "vergunninghouders aan het werk in Twente" is ingezet op versnelde toeleiding van vergunninghouders naar werk, in eerste instantie in de krapteberoepen in Twente. Door versnelde opname in een werkomgeving, kan de inburgering sneller verlopen en wordt mogelijk de duur van de uitkering aan vergunninghouders beperkt. Deze aanpak wordt onderschreven door de WRR, die in haar rapport van december 2015, "Geen tijd verliezen: van opvang naar integratie van asielmigranten" bepleit dat de tijd in de opvangcentra beter kan worden benut, het vinden van werk en het leren van taal gelijk op moeten lopen en gemeenten meer experimenteeruimte hierin moeten krijgen. In de pilot werd gebruik gemaakt van de "Work-Wise" methodiek. De kern van deze methodiek is intensieve individuele trajectbegeleiding naar werk voor vergunninghouder en werkgever. Het was de eerste pilot in Nederland met de toepassing van de Work-Wise methodiek voor vergunninghouders en de eerste pilot die vergunninghouders koppelt aan krapteberoepen in de regio. |

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Pilot vergunninghouders aan het werk			
Baten	22.500	25.000	0
Lasten	53.257	75.000	0
Saldo excl. mutaties reserves	-30.757	-50.000	0
Gemeentelijke bijdrage	50.000	50.000	
Mutaties reserves	0	0	
Saldo incl. mutaties reserves	19.243	0	0

Status

5.6 Algemene dekkingsmiddelen

Financieringsresultaat	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Baten	153.555	0	0
Lasten	120.500	45.000	45.000
Saldo excl. mutaties reserves	33.055	45.000	45.000
Mutaties reserves	0	45.000	45.000
Saldo incl. mutaties reserves	33.055	0	0

Gemeentelijke bijdrage	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Baten	29.373.008	29.373.008	24.648.602
Lasten	0		
Saldo excl. mutaties reserves	29.373.008	29.373.008	24.648.602

6. Paragrafen

Inleiding

In het hoofdstuk paragrafen komen een aantal belangrijke beheersmatige onderwerpen aan de orde die van belang zijn om inzicht te krijgen in de financiële positie van Regio Twente. Op grond van artikel 9 van het BBV komen de volgende paragrafen aan de orde:

- weerstandsvermogen en risicobeheersing;
- onderhoud kapitaalgoederen;
- bedrijfsvoering;
- verbonden partijen;
- financiering; en
- rechtmatigheid

6.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

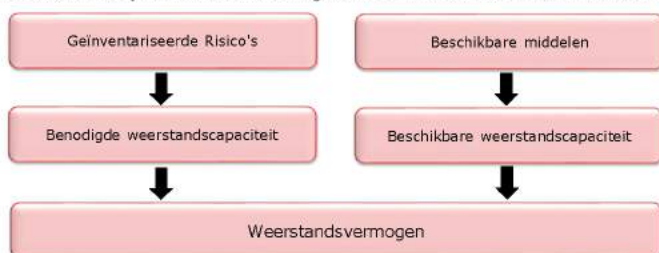
Inleiding

De paragraaf weerstandsvermogen geeft een indicatie van de mate waarin het vermogen van Regio Twente toereikend is om financiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid moet worden aangepast. In deze paragraaf wordt de relatie gelegd tussen weerstandscapaciteit, de geïnventariseerde risico's en het beleid hieromtrent. In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing dient Regio Twente vanaf de jaarrekening 2015 drie financiële kengetallen op te nemen (de overige verplichte kengetallen zijn niet relevant voor Regio Twente), solvabiliteitsratio, netto schuldquote en de netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen. Deze kengetallen hebben voor het algemeen bestuur van Regio Twente vooral een signaleringswaarde bij het beschouwen van de financiële positie van Regio Twente. Eén afzonderlijk kengetal zegt niet zo veel en moet altijd in relatie met de andere kengetallen worden gezien.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is het vermogen van de organisatie om tegenvallers op te vangen zonder dat dit leidt tot een verhoging van de algemene bijdrage van de gemeenten dan wel tot noodzakelijke ombuigingen in het bestaand beleid. Verderop wordt er toegelicht welke risico's betrekking hebben op Regio Twente, deze risico's worden in deze paragraaf weergegeven in een samenvattend overzicht.

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, leggen we de relatie tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij benodigde weerstandscapaciteit enerzijds en de beschikbare weerstandscapaciteit anderzijds. De relatie tussen beide wordt in onderstaand figuur weergegeven:

Figuur 2 opbouw weerstandsvermogen

Beschikbare weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit (reserves) is het vermogen om calamiteiten eenmalig op te kunnen vangen zonder dat dit invloed heeft op de voortzetting van taken. Bestemmingsreserves zijn ingesteld om kosten af te dekken die uit specifieke werkzaamheden, gevolgen of risico's voortkomen. Wijziging van de bestemming leidt echter in de meeste situaties tot vertraging of zelfs afstel van plannen. Wij hanteren het standpunt dat deze door het algemeen bestuur kunnen worden ingezet bij financiële problemen of calamiteiten. Zij maken daarom onderdeel uit van het weerstandsvermogen (eigen vermogen). Hier geldt dat bij aanwending van deze bestemmingsreserves voor andere doeleinden dan waarvoor deze reserves voorshands zijn ingesteld, andere dekkingsmiddelen aangewezen moeten worden of de ambities moeten worden bijgesteld en dat dit ook in de begroting / meerjarenraming verwerkt dient te worden.

Bij veel overheidsorganisaties is sprake van "beklemd" bestemmingsreserves. Deze worden gecorrigeerd op de weerstandscapaciteit. Doordat "beklemd" reserves dus niet als beschikbare weerstandscapaciteit worden gezien heeft dit invloed op de weerstandsratio. Bij Regio Twente zijn

enkele bestemmingsreserves aanwezig die als "Beklemd" geormerkt worden. Deze bestemmingsreserves worden niet meegenomen in de beschikbare weerstandscapaciteit. De incidentele weerstandscapaciteit en de bijbehorende geïnventariseerde risico's zijn in tabel 2 samengevat (peildatum 31 december 2016).

Domein (bedragen in €)	bedrag / band- breedte	Omvang risico's	Weerstands- capaciteit	Over- / onder- dekking	Bron / onderbouwing bedrag
Algemeen	4.655.443	446.130	185.941	260.189-	Risicoanalyse
Bedrijfsvoering	2.498.892	554.901	793.238	238.337	Risicoanalyse
Leefomgeving	5.517.973	421.176	1.273.729	852.553	Risicoanalyse
Gezondheid	6.179.617	1.179.281	1.315.583	136.302	Risicoanalyse
Totaal	18.851.925	2.601.488	3.568.491	967.003	

Tabel 2 Samenvatting beschikbare weerstandscapaciteit

Benodigde weerstandscapaciteit

Op 11 februari 2015 is een nader [voorstel over nut en noodzaak van de reserves en voorzieningen](#) behandeld in de voormalige regio raad. Naar aanleiding daarvan wordt, mede met het oog op de ontwikkelingen rond de bestuurlijke samenwerking in Twente nog een verdiepingsslag gemaakt, alvorens tot besluitvorming over te kunnen gaan. Deze verdiepingsslag gekoppeld met het updaten van de risico-inventarisatie dient nog plaats te vinden.

In tabel 3 is een overzicht weergegeven voor de jaarstukken 2016. Ook hier geldt de opmerking dat de inventarisatie een momentopname is (31-12-2016) en dus afhankelijk van de (jaarlijkse) omstandigheden kan fluctueren.

Risico-inventarisatie

Nr.	Naam risico	Bedrag / bandbreedte	Effect	Kans
Domein Algemeen				
1	Productieverlies door onvoldoende benutten ICT	€ 1.000.000	€ 300.000	30%
2	Voorfinanciering AvT / IPT	€ -	€ -	0%
5	Terugkeergarantie voormalig personeelsleden	€ 150.000	€ 45.000	30%
18	Hypothecaire leningen personeel	€ 204.605	€ 2.046	1%
19	Debiteuren (excl. openbare lichamen)	€ 365.838	€ 36.584	10%
22	Juridische procedures en aansprakelijkheid	€ 2.500.000	€ -	0%
26	Fraude	€ 250.000	€ -	0%
30	Efficiënt gebruik Twentehuis	€ 150.000	€ 45.000	30%
31	Wet Werk en Inkomen naar arbeidsvermogen	€ 35.000	€ 17.500	50%
	Subtotaal	€ 4.655.443	€ 446.130	
Domein Bedrijfsvoering				
2	Leveren diensten aan externe partijen	€ 1.041.500	€ 104.150	10%
6	Aanbestedingsprocedures bedrijfsvoering	€ 733.819	€ 73.382	10%
7	Afhankelijkheid geautomatiseerde systemen	€ 384.615	€ 192.308	50%
11	Gevolgen afschaffing WGR+ Status voor Bedrijfsvoering	€ 300.000	€ 150.000	50%
20	Uitgezette financiële middelen rc, spaarrekeningen en deposito's	€ -	€ -	0%
23	Ziekteverzuim (langdurig)	€ 38.957	€ 35.062	90%
32	Verlenen diensten aan 'coalition of the willing'	P.M.	€ -	0%
33	Exploitatielasten / baten / investeringen	P.M.	€ -	
	Subtotaal	€ 2.498.892	€ 554.901	
Domein Leefomgeving				
8	Aanbestedingsprocedures Leefomgeving	€ 1.100.000	€ 110.000	10%
9	Derving erfpacht- /exploitatie rechten	€ 40.000	€ 12.000	30%
10	Parkeergelden	€ 30.000	€ 15.000	50%
12	Gevolgen afschaffing WGR+ Status voor Leefomgeving	€ 1.000.000	€ 100.000	10%
21	Woonruimten en bedrijfsgebouwen	€ 1.350.000	€ -	0%
24	Ziekteverzuim (langdurig)	€ 37.973	€ 34.176	90%
28	Projecten en subsidies DLO	€ 1.500.000	€ 150.000	10%
29	Indexaties BDU	€ 460.000	€ -	0%
	Subtotaal	€ 5.517.973	€ 421.176	
Domein Gezondheid				
13	Aanbestedingsprocedures gezondheid	€ 3.006.368	€ 300.637	10%
14	Doorontwikkeling ICT applicaties GGD Twente	€ 168.800	€ 50.640	30%
15	Opbrengsten tarieftaken GGD	€ 1.090.000	€ 327.000	30%
16	Opbrengsten SOA	€ 800.000	€ 80.000	10%
17	PGA	€ 120.000	€ 36.000	30%
25	Ziekteverzuim (langdurig)	€ 144.449	€ 130.004	90%
27	Daling projectinkomsten	€ 850.000	€ 255.000	30%
	Subtotaal	€ 6.179.617	€ 1.179.281	
Peildatum 31 december 2015		Totaal	€ 18.851.925	€ 2.601.488

Tabel 3 Samenvattend overzicht benodigde weerstandscapaciteit

Weerstandsratio

De weerstandsratio bedraagt:

Waarderingsratio

Beschikbare weerstandscapaciteit (A)	€ 3.568.491
Benodigde weerstandscapaciteit (B)	€ 2.601.488
Ratio (A/B)	1,4

Tabel 4 Weerstandsratio

Toelichting weerstandsratio

De ratio weerstandsvermogen is, op basis van de omvang van de geïnventariseerde risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit berekend. Zoals hierboven is weergegeven komt de weerstandsratio uit op 1,4, dat volgens de door het algemeen bestuur vastgestelde normering B, als ruim voldoende wordt aangemerkt. Let wel: het betreft hier een momentopname.

Klasse	Ratio		Betekenis
	>=	<	
A	2,0		Uitstekend
B	1,4	2,0	Ruim voldoende
C	1,0	1,4	Voldoende
D	0,8	1,0	Matig
E	0,6	0,8	Onvoldoende
F	-	0,6	Ruim onvoldoende

Tabel 5 Normering weerstandsratio

Risicobeheersing

In de inleiding genoemde nota's zijn de spelregels vastgesteld die we de afgelopen jaren hebben ontwikkeld rond risicobeheersing. Het belangrijkste is dat we risico's steeds gestructureerd inventariseren en monitoren. Jaarlijks vindt er een actualisatie plaats van de geïnventariseerde risico's. Hiervan wordt verslag gedaan via de jaarrekening en/of de bestuursrapportage. Het belangrijkste doel van risicomanagement is risico's beter beheersen. Doordat we de risico's jaarlijks inventariseren en monitoren, zijn we beter in staat tijdig maatregelen te nemen om te voorkomen dat risico's werkelijkheid worden of om de financiële gevolgen te beperken als gevolg van de risico's.

Financiële Kengetallen**Solvabiliteit**

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin Regio Twente in staat is aan de financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Onder het eigen vermogen verstaan we de algemene reserve en de overige bestemmingsreserves en het resultaat uit het overzicht baten en lasten. Met het kengetal solvabiliteit beoordeel je in hoeverre het bezit op de linkerzijde van de balans schuldenvrij is.

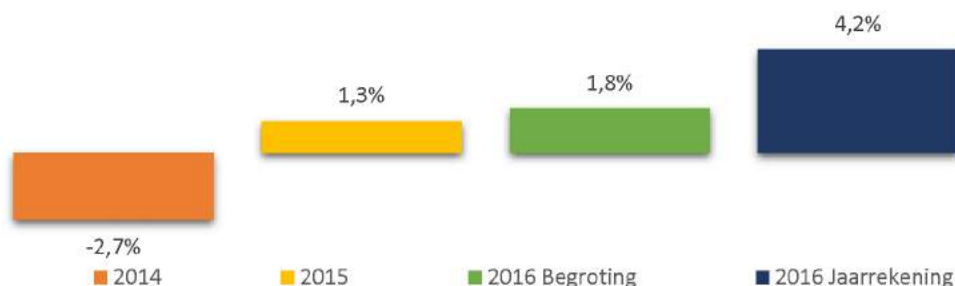
Figuur 3 Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio is ten opzichte vorig boekjaar lichtelijk gedaald maar wel gestegen ten opzichte van de verwachting. Regio Twente scoort volgens de VNG normen "voldoende" (>20%). De solvabiliteitsratio wordt erg beïnvloed door de voorfinanciering in het kader van de Agenda van Twente. Regio Twente voorfinanciert indien nodig uit eigen middelen de te verstrekken bijdragen voor de Agenda van Twente. Dit heeft te maken met het jaarlijks achteraf ontvangen van de dividenduitkering van Twente en is conform de vastgestelde afspraken met de voormalige regioeraad. Tegenover het bedrag aan voorfinanciering staat een reële vordering (dividend) op Twente. Naar verwachting stijgt het eigen

vermogen substantieel in 2017 en 2018 in verband met afloop van het huidige investeringsprogramma Agenda van Twente.

Netto schuldquote

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van Regio Twente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

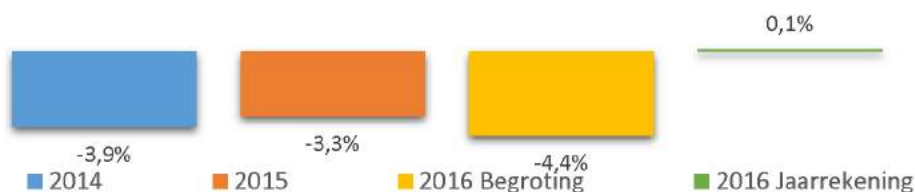

Figuur 4 Netto Schuldquote

De netto schuldquote van Regio Twente laat zien dat de druk van rentelasten en de aflossingen op de exploitatie laag is. Een netto schuldquote tussen de 0% en 100% wordt door de VNG als "normaal" bestempeld. De netto schuldquote van Regio Twente laat ten opzichte van vorig jaar een lichte stijging zien. Deze wordt voornamelijk veroorzaakt door vermindering in de spaartegoeden (schatkistbankieren).

Netto schuldquote gecorrigeerd voor uitgeleend geld

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De verwachting is immers dat deze middelen op termijn terugvloeien. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa (cf. art. 36 BBV lid b, c, d, e en f) ook alle verstrekte leningen aan verbonden partijen en andere verstrekte leningen worden opgenomen.

Figuur 5 Netto Schuldquote gecorrigeerd voor uitgeleend geld

De netto schuldquote is nu gecorrigeerd voor de verstrekte geldleningen in het kader van het innovatiefonds (Agenda van Twente) en de verstrekte hypothecaire leningen aan personeel. De netto schuldquote inclusief uitgeleend geld laat zien dat de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie nog steeds erg laag is. De gecorrigeerde netto schuldquote laat een stijging zien ten opzichte van vorig jaar. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de gedeeltelijke afwaardering van de verstrekte geldleningen die dit jaar voor het eerst heeft plaatsgevonden.

6.2 Onderhoud kapitaal goederen

Inleiding

In deze paragraaf beschrijven we het beleidskader en de uitvoering daarvan in 2016 voor het onderhoud van kapitaalgoederen. Kapitaalgoederen worden onderscheiden in vaste en vlottende activa, die als bezittingen op de balans staan en waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt. In het kader van deze paragraaf gaat het om de vaste activa, zoals bedrijfsgebouwen, recreatieparken en fietspaden. Ze onderscheiden zich doordat ze voor hun instandhouding en verbetering in de exploitatiebegroting structureel een substantieel beslag op middelen leggen. Dit geldt niet voor de financiële activa en de bedrijfsmiddelen (vlottende activa) omdat die regelmatig worden vervangen.

De kapitaalgoederen waarover we hier spreken betreft in 2016 het programma Recreatieve Voorzieningen. De beoogde kwaliteit en het onderhoud daarvan bepalen het voorzieningenniveau en de jaarlijkse lasten.

Recreatieparken, Routenetwerken en Fietspaden

Het team Recreatieve Voorzieningen beheert namens de Twentse gemeenten de recreatieparken: het Hulsbeek (Oldenzaal), het Rutbeek (Enschede) en het Lageveld (Wierden). De afdeling Recreatieve Voorzieningen beheert namens de Twentse gemeenten ook 350 km recreatieve Fietspaden in Twente.

Per 31 december 2016 is het volgende geïnvesteerd en afgeschreven:

Kapitaalgoed (bedragen in €)	Boekwaarde 31-12-2016	Afschrijvingen	Des- investeringen	Investeringsen	Boekwaarde 31-12-2015
Hulsbeek	1.215.178	101.105	-	287.602	1.028.681
Rutbeek	651.542	62.726	-	399.153	315.115
Lageveld	414.276	33.840	-	67.431	380.685
Arboretum	0-	2.866	93.096	7.011	88.952
Routenetwerken	6.615	9.816	-	11.838-	28.269
Fietspaden	84.783	30.300	-	11.838	103.245
Totaal	2.372.395	240.653	93.096	761.197	1.944.947

Tabel 6 Overzicht investeringen recreatieparken

In dit overzicht staan alleen de investeringen waar nog een boekwaarde op zit. De boekwaarden vertegenwoordigen de balanswaarde van deze kapitaalgoederen. In hoeverre hier sprake is van stille reserves valt moeilijk aan te geven.

Invoering geautomatiseerd parkeergeldheffing systeem

Op 30 juni 2014 heeft het dagelijks bestuur ingestemd met het invoeren van een geautomatiseerd systeem van parkeergeldheffing in de recreatieparken het Hulsbeek, het Rutbeek en het Lageveld. Dit is overeenkomstig de uitspraak van de visitatiecommissie Leefomgeving en conform de aanbeveling van organisatieadviesbureau KplusV in het onderzoek naar de positie van de recreatieparken in Twente. In 2016 is in het kader hiervan ruim € 510.000,- geïnvesteerd.

Overdracht Arboretum Poortbulten aan Natuurmonumenten Overijssel

De voormalige regioraad heeft op 3 juli 2013, in het kader van de gevoerde takendiscussie, conform het advies van de visitatiecommissie Leefomgeving, opdracht gegeven om de mogelijkheden te onderzoeken voor afstoting en overdracht van het Arboretum Poortbulten. In 2016 is conform het besluit van het dagelijks bestuur, Arboretum Poortbulten overgedragen aan Natuurmonumenten Overijssel. Voor de overdracht heeft Regio Twente een eenmalige afkoopsom betaald van € 230.000,-. De afkoopsom is bekostigd vanuit de Provinciale reserve Recreatieve Voorzieningen. In verband met de overdracht van Arboretum Poortbulten zijn de kapitaalgoederen van het Arboretum afgeboekt met een bedrag van € 93.096,-. Deze desinvestering is volledig gedekt vanuit de reserves van het Arboretum.

Het beleidskader

Voor de instandhouding van de recreatieparken, routenetwerken en fietspaden zijn in de begroting 2016 budgetten voor jaaronderhoud en kapitaallasten opgenomen. Daarnaast zijn ten behoeve van groot onderhoud stelposten (dotaties aan reserves) opgenomen. Groot onderhoud wordt uitgevoerd middels een meerjarenplanning. Per jaarschijf wordt door de parkbeheerders beoordeeld welk grootonderhoud dient plaats te vinden. De kosten voor grootonderhoud worden vervolgens bij de jaarrekening onttrokken uit de reserves.

Uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties

In het jaar 2016 zijn de volgende bedragen aan de reserves toegevoegd of ten laste daarvan bekostigd. Tevens zijn de saldi van deze reserves per 31 december 2016 weergegeven.

Reserve (bedragen in €)	Saldo 31-12-2016	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2015
Hulsbeek	110.700	48.720	122.781	184.761
Rutbeek	170.425	44.479	1.198	127.144
Lageveld	37.813	15.162	14.520	37.171
Arboretum	-	7.420	41.571	34.151
Routenetwerken	65.633	191-	27.428	93.252
Fietspaden	54.914	17.245	30.153	67.823
Totaal	439.485	132.835	237.650	544.301

Tabel 7 Saldi reserves recreatieparken

Tot slot is er voor het regulier onderhoud van deze kapitaalgoederen nog een reserve voor vervangings- en vernieuwingsinvesteringen ingesteld. Deze reserve wordt jaarlijks gevoed met of aangewend voor de afdekking van het exploitatieresultaat van het team Recreatieve Voorzieningen. Dit betekent dat de omvang van het jaarlijks uit te voeren groot onderhoud mede afhangt van het exploitatieresultaat van het voorafgaande jaar. De directeur Leefomgeving stelt jaarlijks de noodzakelijk geachte vervangings- en vernieuwingsinvesteringen vast. Investeringen worden gedekt met een bijdrage uit deze reserve. Het grootste gedeelte van de onderhoudswerken zijn medegefinancierd uit de reservevervanging en vernieuwing. In het jaar 2016 zijn de volgende bedragen aan de reserve toegevoegd of ten laste daarvan bekostigd:

Reserve (bedragen in €)	Saldo 31-12-2016	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2015
Reserve vervanging en vernieuwing	735.305	31.682	53.684	757.308
Totaal	735.305	31.682	53.684	757.308

Tabel 8 Saldi reserve vervanging vernieuwing

6.3 Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering gaat over de ondersteunende bedrijfsprocessen waarmee de beleidsdoelstellingen worden gerealiseerd en de sturing en beheersing daarvan. Bedrijfsvoering processen zorgen ervoor dat de beleidsprogramma's efficiënt, effectief en conform de geldende wetgeving worden uitgevoerd.

Voor de realisatie van de plannen en activiteiten in 2016 verwijzen naar domein Bedrijfsvoering [hoofdstuk 5.3](#).

Personeel

Hieronder een overzicht van het totaal aantal medewerkers per domein en verdeling man-vrouw per 31-12-2016.

Domein	Totaal aantal medewerkers	Totaal aantal medewerkers in % van totaal
Gezondheid	372	67%
Leefomgeving	52	9%
Bedrijfsvoering	107	19%
Overige Onderdelen (OZJT)	9	2%
Coalition of the Willing	18	3%
Eindtotaal	558	100%

Domein	Totaal aantal Man	Totaal aantal Vrouw
Gezondheid	23	349
Leefomgeving	30	22
Bedrijfsvoering	43	64
Overige onderdelen (OZJT)	3	6
Coalition of the Willing	10	8
Eindtotaal	109	449

Ziekteverzuim

In 2016 lag het verzuimpercentage bij Regio Twente op 3,3%. Dit is een daling met 0,6 procentpunt ten opzichte van 2015. Het verloop van ziekteverzuim in de afgelopen jaren is als volgt:

Ziekteverzuim	2013	2014	2015	2016
Verzuimpercentage	3%	3%	3,9%	3,3%

6.4 Verbonden partijen

Inleiding

Deze paragraaf betreft derde rechtspersonen waarmee Regio Twente een bestuurlijke en financiële band heeft, door een participatie in een vennootschap of in stichtingen. We beperken ons hier tot die partijen waarin Regio Twente een bestuurlijk én financieel belang heeft. Met een bestuurlijk belang bedoelen we een zetel in het bestuur van een deelneming of stemrecht. Een financieel belang houdt in dat Regio Twente middelen ter beschikking heeft gesteld en die zal verliezen bij faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij op haar verhaald kunnen worden. Van een financieel belang is ook sprake als Regio Twente bij liquidatie van een derde rechtspersoon middelen uitgekeerd kan krijgen.

Het bovenstaande impliceert dat er relaties met derde partijen bestaan die slechts een financieel of een bestuurlijk belang inhouden. Deze staan niet in deze paragraaf benoemd. Ook doet zich voor dat Regio Twente een instelling of stichting jaarlijks subsidie verstrekt en op één of andere wijze deelneemt aan het bestuur daarvan, maar bij een faillissement juridisch niet aansprakelijk is. Een dergelijke rechtspersoon is geen verbonden partij, omdat er geen sprake is van een financieel belang. Een voorbeeld hiervan is de Personeelsvereniging Regio Twente.

Beleidskader verbonden partijen

Het beleid van Regio Twente met betrekking tot verbonden partijen is vastgelegd in het "[Beleidskader deelneming in of relatie met rechtspersonen](#)" die op 14 april 2014 is vastgesteld door het dagelijks bestuur. Hierin staan afspraken over het aangaan van verbindingen met derden en de wijze van sturing en beheersing daarvan. Er is geen eensluidend antwoord te geven op de vraag of kan worden deelgenomen in een rechtspersoon of dat daarmee anderszins een relatie wordt aangegaan. Elk geval vraagt om een specifieke afweging. Wel kan als algemeen uitgangspunt worden aangegeven dat er vanuit de optiek van Regio Twente sprake moet zijn van een publiek belang.

Belangrijke ontwikkelingen rond verbonden partijen

Door de vernieuwde bestuurlijke samenwerking van Regio Twente is de Stichting Twente Branding geen verbonden partij meer in 2016. Op dit moment is er nog wel degelijk een financieel belang, maar bestuurlijk gezien is er geen direct belang meer. In de jaarstukken 2016 is de gemeenschappelijke regeling Twentebedrijf voor het eerst toegevoegd.

Risicoanalyse:

In 2016 heeft Regio Twente een risicoanalyse opgesteld van de verbonden partijen. Voor deze analyse is er een onderscheid gemaakt in bestuurlijke en financiële risico's. De bestuurlijke risico's, denk hierbij aan directie/bestuur en eigenaarsbelang, zijn gekoppeld aan de financiële risico's, denk hierbij aan financiële bijdrage/afhankelijkheid en aansprakelijkheid.

In de overzichten hieronder wordt een opsomming gegeven van relevante verbonden partijen met de bijbehorende (concept) jaarcijfers:

Gemeenschappelijke regelingen:

Twentebedrijf		Informatie
Statutair gevestigd te Enschede. Bedragen X 1.000		
1.	Doelstelling en openbaar belang	In het kader van de besluitvorming over het rapport "Samenwerken doen we zelf" is het Twentebedrijf opgericht. Het Twentebedrijf is een gemeenschappelijke regeling van Twentse gemeenten en Regio Twente met als doel samenwerkingen op het gebied van Bedrijfsvoering. Het Twentebedrijf wordt stapsgewijs opgebouwd.
2.	Bestuurlijk belang	In artikel 3 van de Bedrijfsvoeringsregeling Twentebedrijf wordt het dagelijks bestuur van Regio Twente vermeld als deelnemer in het Twentebedrijf.
3.	Financieel belang	De interne bedrijfsvoering wordt georganiseerd vanuit een zogenaamd casco en gaat uit van een groeimodel. Er staat op dit moment nog niet vast welke taken het Twentebedrijf voor Regio Twente gaat uitvoeren waardoor er geen direct financieel belang is.

4.	Risico's	Het bestuur van het Twentebedrijf bestaat uit leden van de colleges van de 14 Twentse gemeenten en een lid van het dagelijks bestuur van Regio Twente. De netwerkdirectie wordt gevormd door de 14 Twentse gemeentesecretarissen en de secretaris van Regio Twente. De bedrijfsvoering van het Twentebedrijf wordt georganiseerd vanuit een groeimodel. In 2016 zijn geen diensten afgenomen van het Twentebedrijf waardoor er geen financieel risico is. De risicoscore is laag.	Risico
5.	Ontwikkelingen		
6.	Eigen vermogen begin 2016 Eigen vermogen eind 2016	€ 0 € 0	
7.	Vreemd vermogen begin 2016 Vreemd vermogen eind 2016	€ 0 € 0	
8.	Jaarresultaat 2016	€ 0	

Vennootschappen en coöperaties:

Twence Holding B.V. statutair gevestigd te Enschede. Bedragen X 1.000		Informatie	
1.	Doelstelling en openbaar belang	Uitoefenen van tijdelijk preferent aandeelhouderschap, gedurende de periode dat jaarlijks een extra winstuitkering van 8 miljoen euro wordt verkregen. Deze winstuitkering wordt vervolgens jaarlijks geïnvesteerd in de Agenda van Twente, de investeringsagenda van de 14 Twentse gemeenten. De gemeenten geven via deze agenda vorm aan het versterken van de sociaal economische structuur van de regio.	
2.	Bestuurlijk belang	In verband met de uitkering van dividend voor de Agenda van Twente beschikt Regio Twente, totdat in totaal 80 miljoen euro is uitgekeerd, over 819 tijdelijk winstdelende preferente aandelen.	
3.	Financieel belang	In 2011 zijn alle aandelen van Twence Holding B.V. overgedragen aan de Twentse gemeenten, die daarmee allen individueel aandeelhouder in Twence Holding B.V. zijn geworden. Een aantal (819) tijdelijk preferente aandelen zijn aan Regio Twente overgedragen, als titel voor de tijdelijke extra winstuitkering, zolang die door Twence Holding B.V. aan Regio Twente wordt uitgekeerd. Daarnaast heeft Regio Twente zich contractueel aan Twence Holding B.V. verbonden om jaarlijks 230.000 ton afvalstoffen te leveren. De feitelijke nakoming van deze verplichtingen berust bij de Twentse gemeenten.	
4.	Risico's	Bestuurlijke invloed is laag aangezien Regio Twente één preferente aandeel heeft. Het financiële risico is groot, de dividenduitkering van Twence wordt jaarlijks gebruikt voor de verplichtingen vanuit de Agenda van Twente. In 2018 wordt naar verwachting voor het laatst de dividenduitkering ontvangen over het boekjaar 2017. Ten aanzien van de bedrijfsvoeringsrisico's in verband met de dividenduitkering voor de Agenda van Twente zijn er maatregelen getroffen door Twence Holding B.V. De risicoscore is daardoor midden.	Risico
5.	Belangrijkste ontwikkelingen	Inmiddels wordt in toenemende mate (brandbaar) afval uit Engeland verwerkt door Twence. Door deze maatregel wordt het risico van onvoldoende dividenduitkering, en daarmee het risico om niet te kunnen voldoen aan de afgesproken uitkering aan de Agenda van Twente, zo veel mogelijk beperkt.	
6.	Eigen vermogen begin 2016 Eigen vermogen eind 2016	€ 123.107 €	
7.	Vreemd vermogen begin 2016 Vreemd vermogen eind 2016	€ 175.012 €	
8.	Jaarresultaat 2016	€	

Innovatiefonds Twente B.V. statutair gevestigd te Enschede. Bedragen X 1.000		Informatie
1.	Doelstelling en openbaar belang	Een van de programmaonderdelen van het investeringsprogramma Innovatiesprong Twente is het beheren en door middel van subsidies uitgeven van een fonds ter stimulering van innovatieve investeringen in Twente. Het Innovatiefonds Twente richt zich op de financiering van innovatieve Twentse MKB-bedrijven. Via deze fonds geeft Regio Twente verder vorm aan het versterken van de sociaal economische structuur van de regio.
2.	Bestuurlijk belang	Innovatiefonds Twente is 100% eigendom van Regio Twente en daarmee is Regio Twente enige aandeelhouder van het fonds. Hierbij moet wel vermeld worden dat PPM Oost N.V. fondsbeheerder is.
3.	Financieel belang	Regio Twente stelt het Innovatiefonds Twente op termijn € 12.425 beschikbaar die gericht is op de top sector Hightech systemen en materialen (HTSM), een sector waar Twente sterk in is. Het bovenstaande bedrag is als volgt onderverdeeld: 2014: € 4.000 2015: € 3.000 2016: € 3.000 2017: € 2.425
4.	Risico's	Bestuurlijke invloed is hoog aangezien Regio Twente 100% eigenaar is van het fonds en ook het bestuur vormt. De informatievoorziening is goed georganiseerd tussen het fonds en Regio Twente. De jaarlijkse bijdrage bedraagt gemiddeld € 3 mln. bovendien is Regio Twente als 100% eigenaar financieel aansprakelijk. Doordat Regio Twente 100% eigenaar is van het fonds is het tegelijkertijd ook in staat om tijdig financieel bij te sturen indien nodig. De risicoscore is daardoor laag.
5.	Ontwikkelingen	Het innovatiefonds is een revolverend fonds en blijft doorlopen naar de afloop van de Agenda van Twente in 2018.
6.	Eigen vermogen begin 2016 Eigen vermogen eind 2016	€ 6.514 €
7.	Vreemd vermogen begin 2016 Vreemd vermogen eind 2016	€ 77 €
8.	Jaarresultaat 2016	€

Risico

PPM Oost N.V. statutair gevestigd te Zwolle. Bedragen X 1.000		Informatie
1.	Doelstelling en openbaar belang	PPM Oost N.V. is fondsbeheerder van het Innovatiefonds Twente B.V. Om af te stemmen op en raakvlakken af te tasten met een beleidskader dat de Provincie Overijssel ook op dit gebied uitvoert, is er voor gekozen om het beheer van ons Twents investeringsfonds in handen te leggen van PPM Oost N.V. Reden hiervoor is dat zij jarenlange expertise hebben opgebouwd in het beoordelen van projectaanvragen en bovendien op de hoogte zijn van innovatieve ontwikkelingen in Oost Nederland. Bovendien kan hiermee voor de doelgroep een optimale match worden gemaakt voor de inzet van provinciale gelden (in geheel Overijssel) als de Twentse gelden (alleen in Twente). Om deze constructie mogelijk te maken is het noodzakelijk dat Regio Twente aandeelhouder is van PPM Oost N.V., daartoe is een aandeel in de N.V. verworven. Zodra het investeringsprogramma is voltooid, wordt ook dit tijdelijke aandeelhouderschap weer opgeheven.
2.	Bestuurlijk belang	Om PPM Oost N.V. in de gelegenheid te stellen om dit fonds te kunnen besturen, heeft Regio Twente één aandeel in PPM Oost N.V. aangekocht.

3.	Financieel belang	Regio Twente heeft één aandeel in PPM Oost N.V. aangekocht. Dit is contractueel vastgelegd.	
4.	Risico's	Bestuurlijke invloed is laag aangezien Regio Twente een minimaal belang heeft in PPM Oost, zij investeren ook namens de provincies Overijssel en Gelderland. De informatievoorziening is goed georganiseerd tussen Regio Twente en PPM Oost. Het financiële risico is ook laag aangezien het financieel belang in PPM-oost erg is laag en Regio Twente is ook niet financieel aansprakelijk. De risicoscore is daardoor laag.	Risico
5.	Belangrijkste ontwikkelingen	Ook na afloop van de Agenda van Twente in 2018 blijft PPM Oost een actieve partner voor Regio Twente en de fondsbeheerder van het Innovatiefonds Twente.	
6.	Eigen vermogen begin 2016 Eigen vermogen eind 2016	€ 80,09 €	
7.	Vreemd vermogen begin 2016 Vreemd vermogen eind 2016	€ 1.165 €	
8.	Jaarresultaat 2016	€	

6.5 Financiering

Inleiding

De uitvoering van programma's wordt mede ondersteund door de financieringsfunctie. Deze functie voorziet in de financieringsbehoefte bij de uitvoering van beleidstaken, door het zo nodig aantrekken van externe financieringsmiddelen, dan wel het beheren en uitzetten van gelden die daarvoor niet direct nodig zijn.

Ontwikkeling treasury functie

De overgang van de Wgr-plus en de verplichting tot schatkistbankieren zijn van ingrijpende invloed op de financiële positie van Regio Twente in de toekomst, wat ook in het nieuwe [treasurystatuut](#) is vastgelegd. Hoewel Regio Twente momenteel net als in het vorige boekjaar nog over een beperkte hoeveelheid financieringsmiddelen kan beschikken, is de verwachting gerechtvaardigd dat in 2017 en volgende jaren incidenteel een beroep moet worden gedaan op financieringsmiddelen uit de geld- en kapitaalmarkt. Daarvoor is een goede periodiek geactualiseerde liquiditeitsprognose onontbeerlijk.

De treasury functie heeft een intensieve rol bij de uitbetaling en voorfinanciering van subsidieaanvragen in het kader van de Agenda van Twente (AvT) en het Innovatieplatform Twente (IPT) en de Innovatiesprong Twente (IST). Deze worden hoofdzakelijk gefinancierd uit een jaarlijks van Twence Holding BV te ontvangen extra winstuitkering van € 8 mln. Om ook hiervoor met het oog op voorfinancieringseffecten tijdig in de benodigde liquiditeitsbehoefte te kunnen voorzien, wordt er permanent een meerjarige liquiditeitsprognose bijgehouden en geactualiseerd. Hierin worden de inkomende en uitgaande geldstromen en de daaruit voortvloeiende liquiditeitsbehoefte dan wel overschotten zichtbaar gemaakt. Ook wordt inzicht verschaft in de nog uitbetaalde restbedragen op eerder verstrekte voorschotten. Dit overzicht "niet uit de balans blijvende verplichtingen investeringsprogramma Agenda van Twente" wordt daartoe jaarlijks opgesteld en geactualiseerd.

Wettelijk kader

De uitvoering van het financieringsbeleid vindt plaats binnen de kaders zoals gesteld in de Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet FIDO). Om vooral de financieringsrisico's te beperken is in de Wet FIDO een tweetal instrumenten opgenomen, te weten de **rente risiconorm** en de **kasgeldlimiet**. Door de bepalingen van de Wet Fido (Wet financiering decentrale overheden) worden gemeenschappelijke regelingen verplicht alle geldelijke overschotten bij het Ministerie van Financiën te beleggen, het zogenoemde **schatkistbankieren**.

Renterisiconorm

De rente risiconorm bepaalt dat jaarlijks maximaal 20% van het begrotingstotaal onderhevig mag zijn aan renteherziening en herfinanciering. Hiermee is een maximumgrens gesteld aan het renterisico op de langlopende lening portefeuille. Van renteherziening is sprake als in de leningsovereenkomst is bepaald dat de rente gedurende de looptijd in een bepaald jaar zal worden aangepast. Herfinanciering is het aangaan van een nieuwe lening om de oude af te lossen. De rente risiconorm beperkt dus de aflossingen op de bestaande leningenportefeuille. In 2016 is er bij Regio Twente geen sprake geweest van renteherziening en/of herfinanciering. In 2016 is € 118.633 afgelost op de langlopende lening en € 111.238 aan rente betaald op de langlopende lening. In onderstaande tabel is de renterisiconorm uiteengezet.

Nr.	Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Begroting 2016	Jaarrekening 2016
1.	Begrotingstotaal	47.419	50.120
2.	Renterisiconorm (20% van 1)	9.484	10.024
3.	Renteherziening	0	0
4.	Aflossing	119	119
5.	Rente risico (3+4)	119	119
6.	Ruimte onder renterisiconorm (2-5)	9.365	9.905

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is in de wet FIDO opgenomen om de directe gevolgen van een snelle rentestijging te beperken. De kasgeldlimiet bepaalt dat gemeenschappelijke regelingen hun financieringsbehoefte voor slechts een beperkt bedrag met kortlopend vreemd vermogen financieren. De norm is in de wet gesteld op 8,2% van het begrotingstotaal aan lasten (excl. de stortingen in de reserves). In 2016 voor Regio Twente komt dit neer op een bedrag van € 4.075.266. Het percentage wordt berekend als een kwartaalgemiddelde. In het jaar 2016 zijn door Regio Twente zowel voor de korte als de lange termijn geen externe financieringsmiddelen aangetrokken. Voor de korte termijn financiering zijn uitsluitend beschikbare interne financieringsmiddelen gebruikt.

Schatkistbankieren

Uit oogpunt van doelmatigheid is in de Wet FIDO een drempelbedrag opgenomen. Hiermee kan een bepaald bedrag buiten de schatkist worden gehouden, dit drempelbedrag is bepaald op 0,75% van het begrotingstotaal. Voor Regio Twente komt dit in 2016 neer op een bedrag van € 372.738. Het onderstaand overzicht geeft het verloop van schatkistbankieren weer per kwartaal.

Schatkistbankieren (bedragen x € 1.000)	Drempelbedrag	1e kwartaal 2016	2e kwartaal 2016	3e kwartaal 2016	4e kwartaal 2016
Middelen buiten de schatkist	373	451	573	380	379
Percentage buiten de schatkist	0,75%	0,91%	1,15%	0,76%	0,76%

Hieruit blijkt dat in 2016 onvoldoende is voldaan aan de regeling schatkistbankieren. Dit heeft te maken met het instellen van het automatisch afkomen van de overtollige middelen naar de schatkist door de bank. Dit heeft langer geduurd dan verwacht en is in de loop van het derde kwartaal ingesteld. Dit is ook terug te zien in het percentage buiten de schatkist gehouden middelen, in het derde en vierde kwartaal is sprake van een lichte overschrijding.

6.6 Rechtmatigheid

Inleiding

Artikel 35, lid 6 van de Wet gemeenschappelijke regelingen verklaart de artikelen 186 tot en met 213 van de Gemeentewet van toepassing op een gemeenschappelijke regeling. Het dagelijks bestuur is wettelijk verplicht conform artikel 212/213 van de Gemeentewet zorg te dragen voor de interne toetsing van de getrouwheid van informatieverstrekking en rechtmatigheid van beheershandelingen. Rechtmatig wil zeggen handelen conform de geldende externe en interne wet- en regelgeving. De in- en externe wet- en regelgeving, die relevant is voor Regio Twente staat in het [normenkader](#) die vastgesteld is door het algemeen bestuur. Om deze rechtmatigheidsaspect te toetsen verrichten wij (verbijzonderde) interne controles. De accountant geeft in het kader van de jaarrekeningcontrole een oordeel over de rechtmatigheid.

Rechtmatigheid en interne managementletter

Om te toetsen of we rechtmatig handelen zijn er periodiek verbijzonderde interne controles op een selectie van processen. Dit is gebaseerd op het [interne controleplan](#), deze wordt geactualiseerd wanneer benodigd. De bevindingen/aanbevelingen vanuit de uitgevoerde verbijzonderde interne controles worden vastgelegd in de interne managementletter en besproken met het management en het bestuur. De interne managementletter is een verdere professionalisering van de verbijzonderde interne controlefunctie. Hiermee geven wij vorm aan de cyclus van het continue beoordelen en verbeteren van de belangrijkste financiële processen. De belangrijkste conclusie uit de interne managementletter 2016 is dat wij bij alle significante financiële processen een voldoende scoren en dat de belangrijke risico's worden beheerst.

Boardletter

Het algemeen bestuur heeft accountant Deloitte de opdracht verstrekt om de jaarrekening 2016 te controleren op getrouwheid en rechtmatigheid. Voorafgaan aan de jaarrekeningcontrole wordt de interim-controle uitgevoerd. De bevindingen en conclusies van de accountant worden op hoofdlijnen samengevat in de boardletter.

Algemene conclusie accountant boardletter 2016

Belangrijkste conclusie van de accountant is dat de kwaliteit van de procesbeheersing en interne controle voldoet aan de daaraan te stellen eisen in het kader van de controle van de jaarrekening. De belangrijke financiële risico's worden beheerst door Regio Twente. Uiteraard worden in de boardletter ook dit jaar bevindingen en aanbevelingen uiteengezet met betrekking tot onze processen. Deze bevindingen en aanbevelingen zien wij als constructieve aanwijzingen als onderdeel van het continue PDCA (Plan-Do-Check-Act) cyclus.

7. Jaarrekening

De jaarrekening 2016 is wederom volgens de richtlijnen van het BBV opgesteld. Onze jaarrekening bestaat uit een programmarekening met toelichting en balans met toelichting.

Daarnaast is overeenkomstig de controle verordening (artikel 213 van de Gemeentewet) voor het jaar 2012 en volgende jaren een controleprotocol vastgesteld. Hierin zijn de uitgangspunten voor de uitvoering van de accountantscontrole nader uitgewerkt.

7.1 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 2016												
Bedragen C x1000	Begroting 2016 voor wijziging			Begroting 2016 na wijziging			Rekening 2016			Rekening 2015		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma's												
Bedrijfsvoering (Incl. Bestuur en directie en Concern)	979	2.891	1.912-	54	1.602	1.547-	671	3.091	2.420-	5.505	5.690	184-
Gezondheid	6.414	24.054	17.639-	6.217	24.135	17.918-	6.113	24.177	18.064-	6.480	23.699	17.218-
Leefomgeving (excl. AVT/IPT)	5.628	9.088	3.460-	1.666	5.443	3.777-	2.195	6.168	3.974-	4.503	8.630	4.126-
Overige onderdelen (OZJT)	4.456	4.456	-	-	4.456	4.456-	30	4.585	4.555-	5.948	9.489	3.541-
AVT / IPT	6.274	6.274	-	8.021	8.021	-	8.014	8.137	123-	9.162	11.935	2.773-
Coalition of the Willing	1.297	2.934	1.637-	659	2.334	1.675-	2.059	3.841	1.782-	-	-	-
Subtotaal programma's	25.050	49.698	24.649-	16.618	45.991	29.373-	19.082	50.000	30.918-	31.599	59.442	27.843-
Algemene dekkingsmiddelen												
Bedrijfsvoering (Incl. Bestuur en directie en Concern)	1.912		1.912	1.547		1.547	1.547		1.547	557		557
Gezondheid	17.639		17.639	17.918		17.918	17.918		17.918	17.966		17.966
Leefomgeving (excl. AVT/IPT)	3.460		3.460	3.777		3.777	3.777		3.777	4.143		4.143
Overige onderdelen (OZJT)	-		-	4.456		4.456	4.456		4.456	3.331		3.331
AVT / IPT	-		-	-		-	-		-	6-		6-
Coalition of the Willing	1.637		1.637	1.675		1.675	1.675		1.675	-		-
Begrote saldo fin. Functie	-		-	-		-	-		-	-		-
Gemeentelijke bijdrage	24.649		24.649	29.373		29.373	29.373		29.373	25.992		25.992
Saldo financieringsfunctie	-		-	-		-	154	120	33	35		35
Totaal alg. dekkingsmiddelen	24.649	-	24.649	29.373	-	29.373	29.527	120	29.406	26.027	-	26.027
Onvoorzien												
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	49.698	49.698	-	45.991	45.991	-	48.609	50.120	1.511-	57.626	59.442	1.816-
Toevoeging/onttrekking aan reserves												
Bedrijfsvoering (Incl. Bestuur en directie en Concern)	-	-	-	-	-	-	660	12-	672			
Gezondheid	-	-	-	-	-	-	477	-	477	31	-	31
Leefomgeving	-	-	-	-	-	-	805	167	638	524	587	63-
Overige onderdelen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	665	240	425
Coalition of the Willing	-	-	-	-	-	-	412	276	135			
Onvoorzien	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Totaal bestemmingen	-	-	-	-	-	-	2.354	432	1.922	1.220	827	393
Gerealiseerd resultaat	49.698	49.698	-	45.991	45.991	-	50.963	50.552	411	58.846	60.269	1.423-
Resultaat subsidiebijdragen AVT/IPT 2015												2.779
Resultaat subsidiebijdragen AVT/IPT 2016									123			
Gerealiseerd resultaat na voorfinanciering AVT/IPT									534			1.356

Tabel 8 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

7.2 Toelichting op de baten en lasten in de jaarrekening

Financieringsresultaat

Vanaf de begroting 2015 en verder is de taakstellende rentebaar niet meer opgenomen. De eventueel behaalde rentevoordelen worden als voordeel gepresenteerd.

Ontwikkelingen investeringsprogramma Agenda van Twente

Algemeen

Het handelt hier om een drietal investeringsprogramma's, die onder de verzamelnaam "Agenda van Twente" aan elkaar verbonden zijn. De financiering hiervan wordt volledig verkregen uit de extern voor dit doel verkregen extra winstuitkering van Twence Holding BV. Omdat het uitkeringspatroon gemiddeld één jaar achterloopt op de verstrekking van bijdragen, ontstaat door de voorfinanciering een financieringsresultaat. Verder is ingaande 2016 de bestuursstructuur van Regio Twente gewijzigd. Vanuit het adagium "portefeuillehouders in de lead" is voor besluitvorming over de Agenda van Twente een afzonderlijke bestuurscommissie ingesteld, die de taken uitvoert die voorheen door het dagelijks bestuur werden verricht, voor zover het sociaal economische structuurversterking betreft. Voor de investeringsprogramma's Agenda van Twente (AvT), Innovatieplatform Twente (IPT) en Innovatiesprong (IST) zijn ook in 2016 weer bijdragen verstrekt. Deze staan in onderstaand overzicht weergegeven en worden hierbij kort toegelicht (bedragen x € 1.000,-). Voor zover het de programma's AvT en IPT betreft vloeien de in 2016 verstrekte bijdragen voort uit in 2016 genomen bestuursbesluiten (beschikkingen).

Deze uitgaven omvatten, zoals te doen gebruikelijk, deels beschikbaar gestelde vervolgbijdragen en deels de afwikkeling van in eerdere jaren verstrekte voorschotten (niet uit de balans blijvende verplichtingen). Het investeringsprogramma IST handelt voornamelijk over het volgens planning gefaseerd beschikbaar stellen van financieringsmiddelen aan de daaronder ressorterende (sub)programmaliijnen. Voor zover hierbij sprake is van verstrekte geldleningen, zijn deze revolverend en wordt daarover rente ontvangen. Deze bijdragen zijn zoals gebruikelijk gefinancierd uit de in 2016 van Twence Holding BV voor dit doel ontvangen extra winstuitkering van € 8 mln. De bijdragen die dit beschikbare bedrag te boven gaan, veroorzaken een financieringstekort op het totale programma. Op basis van het door de voormalige regioeraad hiervoor verstrekte mandaat aan het dagelijks bestuur, mag dit saldo aan voorgefinancierde middelen maximaal € 8 mln. omvatten. Onderstaand overzicht geeft aan dat deze norm in 2016 niet is overschreden.

In verband met de formalisering van de verplichte bijdrage uit de winstuitkering van Twence Holding BV aan de gemeenten Berkelland (voormalige gemeente Neede) van in totaal € 1,4 mln., een aanvullende bijdrage aan Kennispark Twente voor 2016 en 2017 ad € 580.000,- en vorming van een voorbereidingsbudget voor een eventueel vervolg op de huidige Agenda van Twente van € 165.000,- is o.a. dit restantbudget tijdelijk verlaagd met € 1.825.000,- waarmee er feitelijk voor dit onderdeel momenteel nog € 2.425.000,- resteert. Deze tijdelijke bijdrage uit het Twents Investeringsfonds wordt bij voorrang aangezuiverd uit binnen het programma AvT vrijvallende restbudgetten en uit op verstrekte geldleningen (terug) te ontvangen rente en aflossingen. Op dit restant budget rust reeds volledig een bestemming.

Toelichting op de bestedingen in 2016

Agenda van Twente (AvT)

Het investeringsprogramma Agenda van Twente met een omvang van in totaal € 30 mln., loopt vanaf 2008, bestaat uit (veelal) door gemeenten gedane investeringen, een drietal fondsen en een bijdrage in de kosten van bestuurlijke en administratieve ondersteuning. Dit programma wordt administratief afgewikkeld, dat wil zeggen dat de laatste bijdragen van een aantal vervolgfiancieringen worden uitgekeerd en een aantal nog lopende bijdragen worden afgerekend.

In 2016 zijn uit dit fonds vijf (vervolg) bijdragen verstrekt met een totaalbedrag van (afgerond) € 1.253.000,-, waarvan vier bijdragen uit de fondsen. Tenslotte is in totaal voor € 286.000,- aan in vroegere jaren verstrekte voorschotten afgewikkeld, en is voor € 308.000,- aan nieuwe in de toekomst nog af te rekenen posten toegevoegd (niet uit de balans blijvende verplichting). Met inachtneming van de in 2016 gedane bestedingen resteert in het fonds AvT nog een in de budget van € 2.384.000,-. Aan dit budget is reeds volledig bestemming gegeven. Op in eerdere jaren verstrekte (nog af te wikkelen) voorschotten (niet uit de balans blijvende verplichtingen) staat in totaliteit nog een te verrekenen bedrag open van in totaal € 951.000,-.

Innovatieplatform Twente (IPT)

Het investeringsprogramma IPT met een omvang van in totaal € 20 mln., loopt eveneens vanaf 2008 en bestaat hoofdzakelijk uit aan bedrijven verstrekte bijdragen voor innovatieve ontwikkelingen en een bijdrage in de kosten van bestuurlijke en administratieve ondersteuning. Ook dit programma verkeert in staat van afronding. In 2016 zijn uit dit fonds drie (vervolg) bijdragen verstrekt met een totaalbedrag van (afgerond) € 96.000,-. Daarnaast is in totaal voor € 202.000,- aan in vorige jaren verstrekte voorschotten afgewikkeld, geen nieuwe nog af te rekenen posten toegevoegd. In totaal € 298.000,-. Met inachtneming van de in 2016 gedane bestedingen resteert in dit fonds in totaal nog een budget van € 821.000,-. Aan dit budget is reeds volledig bestemming gegeven. Op in eerdere jaren verstrekte (nog af te wikkelen) voorschotten (niet uit de balans blijvende verplichtingen) staat nog in totaliteit een bedrag open van in totaal € 558.000,-.

Innovatiesprong Twente (IST)

Het IST programma is in 2012 gevormd uit een herbestemming van het resterende IPT budget en heeft een omvang gekregen van € 30.248.000,-. Het programma bestaat uit een zestal programmalijnen, waarvan de financieringsbijdragen volgens vooraf gemaakte afspraken planmatig beschikbaar worden gesteld. In 2016 is binnen het programma IST in totaal voor € 5.952.000,- aan bijdragen verstrekt en kosten geboekt (zie de toelichting hierna). Met inachtneming van deze bestedingen resteert in dit programma in totaal nog een budget van ca. € 8 mln. Op de hieraan ten grondslag liggende restbudgetten rust grotendeels een bestemming (zie de toelichting hierna).

Twents innovatiefonds (omvang € 15 mln.)

Uit dit fonds is in 2016 volgens plan voor € 3 mln. aanvullende financiering aan de fondsbeheerder PPM Oost beschikbaar gesteld en uitbetaald. Een voorziene bijdrage aan het extern in beheer gegeven Top Light Fonds van € 250.000,- heeft zowel in 2015 als in 2016 niet plaatsgevonden. De hieruit ontstane vrijval ad € 500.000,- wordt aangewend om de tijdelijke bijdrage uit het Twents Innovatiefonds weer in te lopen. Met inachtneming van deze in 2016 gedane bestedingen zou in deze programmalijn in totaal nog een te besteden bedrag van ca. € 4.250.000,- resterend. Dit bedrag is echter tijdelijk verlaagd als gevolg van het besluit van het algemeen bestuur van 23 juni 2016.

MKB fonds vouchers en kredieten (omvang € 4,9 mln.)

Dit fonds voorziet in het beschikbaar stellen van bijdragen (vouchers) en geldleningen aan innovatieve ondernemers. In 2016 zijn vouchers verstrekt tot een bedrag van in totaal € 52.000,-. Daarnaast zijn in 2016 drie geldleningen verstrekt tot een bedrag van in totaal € 203.000,-. Kosten voor bemiddeling bij twee faillissementen en daaruit voortvloeiende juridische advieskosten en de gerealiseerde ondersteuningskosten hebben in totaal € 194.000,- bedragen. Daarnaast is in 2016 € 174.000,- aan rente ontvangen. Tenslotte is in 2016 een uitgebreid onderzoek gedaan naar de waardering die aan de uitstaande geldleningen moet worden toegekend. Reden hiervoor is dat deze kredieten veelal aan startende ondernemers zijn verstrekt en daarom als risicovol worden beschouwd. Dit heeft er toe geleid dat nominale waarde van de verstrekte kredieten op de balans dit jaar met € 913.000,- is teruggebracht. Daarmee blijft de vordering op de betreffende debiteuren, uitgezonderd de twee faillissementen, volledig in stand. Het betreft hier alleen een realistisch onderbouwde balanswaardering. Uit dit MKB fonds vouchers en kredieten worden inmiddels geen bijdragen meer verstrekt. De komende jaren is de ambtelijke inspanning gericht op het debiteurenbeheer van terug te ontvangen rente en aflossingen. Er is voor € 71.591,- aan ondersteuningsuren gemaakt in verband met de inrichting van het proces van debiteurenbeheer rond de verstrekte geldleningen, waaronder ook juridische advisering.

De bestuurscommissie Agenda van Twente zal voor de zomer van 2017 een beslissing nemen over het 'restant' van de uit te geven vouchers en kredieten (omvang € 500.000,-) en of deze opnieuw aangewend kunnen worden. In totaal is er een bedrag van € 1.087.000 aan kosten geboekt op het MKB fonds Vouchers en Kredieten.

Human Capital Agenda Twente HCAT (omvang € 3,3 mln.)

Deze programmalijn voorziet naast algemene kosten hoofdzakelijk in de financiering van de sub-fondsen Techniekpact Twente (TP), maximaal beschikbaar € 1.125.000,-; het Twents Arbeidsmarkt Perspectief (TWAMP), maximaal beschikbaar € 1.125.000,- en Tech Wise (TW), maximaal beschikbaar € 600.000,-. Aan de genoemde sub-programma's is in 2016 respectievelijk € 261.554,- (TP) en 341.765,- (TWAMP) besteed. Met inachtneming van deze in 2016 gedane bestedingen resteert in de programmalijn HCAT in totaal nog een te besteden bedrag van ca. € 926.000,-. Hierop rust reeds een bestemming.

Regio Branding / PR Twente (omvang € 3,3 mln.)

Voor deze programmalijn is in 2016 volgens planning voor € 420.783,- aan bijdragen verstrekt. Met inachtneming hiervan resteert in deze programmalijn in totaal nog een te besteden bedrag van . € 395.000,-. Hierop rust reeds binnen de programmalijn een bestemming.

Toerisme in Twente (omvang € 1.95 mln.)

In 2016 is de uitvoering van dit programma overgenomen door Marketing Oost, in verband met het faillissement van het Twents Bureau voor Toerisme (TBT). Naast de uitvoeringskosten van het programma zijn in 2016 ook (juridische) kosten gemaakt in verband met de afwikkeling van het faillissement van TBT (voornamelijk kosten vaststellingsovereenkomst met de curator). In totaal hebben de bestedingen in 2016 € 411.826,- bedragen. Met inachtneming hiervan resteert in deze sub-programmalijn in totaal nog een te besteden bedrag van ca. € 253.000,- Hierop rust binnen de programmalijn een bestemming.

Beheer en procesbegeleiding (omvang € 1,7 mln.)

Deze post voorziet in de financiering van verschillende vormen van bestuurlijke- en procesbegeleiding van het Programma IST en daaruit voortvloeiende kosten. Deze omvatten bijdragen aan Kennispark, in kind personeelskosten, procesbegeleiding vanuit het domein Leefomgeving, de Twente Board en een post onvoorzien. In juni van dit jaar heeft het algemeen bestuur besloten tot een gedeeltelijke herbestemming van beschikbare IST middelen. Hierbij is het budget voor Kennispark Twente met € 580.000,- verhoogd, een stelpost ad € 165.000,- voor kosten van onderzoek naar een eventueel vervolg voor het aflopende huidige investeringsprogramma Agenda van Twente ingesteld en is de post onvoorzien opgehoogd naar € 194.000,- onder gelijktijdige herbestemming van een aantal onder dit onderdeel ressorterende onderdelen. In totaliteit is uit dit herzien budget in 2016 voor € 324.300,- aan kosten betaald. Uit de ingestelde stelpost van € 165.000 is in 2016 € 33.000 uitgegeven voor het verkennen van de mogelijkheid om een nieuwe investeringsagenda te maken na 2017. Daarnaast zijn in 2016 er € 348.000,- aan uitvoeringskosten geboekt. Dit bedrag ligt beduidend hoger dan vorig jaar. Oorzaak hiervoor is dat dit jaar een evaluatieonderzoek is uitgevoerd (€ 103.000,-) naar de effectiviteit van het lopende programma. Uit de verkenning die momenteel wordt uitgevoerd naar een opvolger van de Agenda van Twente moet blijken of, en op welke wijze dit programma in de toekomst mogelijk kan worden voortgezet of doorontwikkeld.

Samenvatting en conclusie

Samengevat kan ten aanzien van de bestedingen uit het overall investeringsprogramma Agenda van Twente worden geconcludeerd dat daarvoor in 2016 in totaal € 8.136.000 aan bijdragen is verstrekt en kosten zijn gemaakt. Rekening houdend met de afdracht van het aandeel in de winstuitkering in 2016 aan Berkelland ad € 140.000,- en een afdracht aan Twenteboard van € 21.000 en € 174.000,- aan renteopbrengsten op verstrekte MKB leningen leidt tot een inkomst van in totaal € 8.013.000. Samengevat leidt dit tot een financieringsresultaat in 2016 van afgerond **€ 123.000 negatief**. Overeenkomstig de daarvoor geldende afspraken, mag dit maximaal € 8 mln. bedragen.

Omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	Bedrag
AvT financieringsbijdragen	1.538
Totaal AvT	1.538
IPT financieringsbijdragen	298
Totaal IPT	298
Twents Investeringsfonds / Top Light fonds	3.000
MKB fonds Vouchers & Kredieten	1.159
HCAAT - Twents Arbeidsmarkt Perspectief (TWAMP)	342
HCAAT - Techniekpact	261
Regio Branding / PR Twente	421
Toerisme in Twente / VTE	412
innovatiesprong (IST)beheer en procesbegeleiding	672
Nieuw Regionaal Investeringsprogramma (NRI)	33
Totaal IST	6.300
Totaal uitgaven	8.136

Tabel 9 Samenvatting kosten AvT/IPT/IST

Horizontaal Toezicht

Sinds enkele jaren beschikken wij over een convenant Horizontaal Toezicht met de Belastingdienst, zoals ook in de voorgaande jaarrekeningen is aangegeven. In eerste instantie was het de bedoeling dat hiervoor in samenwerking met de Belastingdienst een beleidskader zou worden ontworpen, maar in de praktijk blijkt Horizontaal Toezicht beter gebaat te zijn bij het leggen van periodieke contacten. Doordat vanuit de centrale salarisadministratie op Netwerkstadniveau ook het overleg met de afdeling Loonheffing van de Belastingdienst van groot belang wordt, is inmiddels ook dit onderdeel bij het Horizontaal Toezicht-overleg betrokken. Samen met de belastingdienst wordt hiermee periodiek gestructureerd overleg gevoerd over vraagstukken op het gebied van zowel de Loonheffing als de BTW. In spoedeisende gevallen wordt in het kader van dit Horizontaal Toezicht overigens tussentijds contact met de Belastingdienst opgenomen. Deze methodiek werkt bij alle betrokken partijen naar volle tevredenheid.

Vennootschapsbelasting

De wet VPB ziet op het belasten van "winst" die wordt verkregen uit deelname van Regio Twente aan het economisch verkeer. Hieronder wordt verstaan het tegen betaling verrichten van prestaties buiten de eigen kring (de 14 Twentse gemeenten), op de vrije markt, waarmee in concurrentie met andere aanbidders wordt getreden. Ook voor Regio Twente is deze regelgeving sedert 1 januari 2016 in onze rol van overheidsondernemer van toepassing. Of daadwerkelijk vennootschapsbelasting moet worden afgedragen is afhankelijk van een aantal criteria, voorwaarden en omstandigheden. Onder andere moet er sprake zijn van een (structureel) winststreven, waaraan een particulier een bescheiden bestaan kan ontleen. Om te kunnen beoordelen of de in 2016 door Regio Twente uitgevoerde activiteiten aan de door de VPB wetgeving en de Belastingdienst daaraan gestelde criteria voldoen en voor afdracht van vennootschapsbelasting in aanmerking (kunnen) komen is hiernaar een onderzoek gedaan. In het onderzoek zijn een aantal door Regio Twente als BTW ondernemer aangemerkte activiteiten expliciet ook aan de VPB regelgeving getoetst, om daarmee vast te kunnen stellen of deze mogelijk eveneens voor afdracht van VPB in aanmerking kunnen komen. In deze analyse is per onderzocht taakveld gemotiveerd aangegeven dat dit niet het geval is. De conclusie hieruit is dat Regio Twente geen activiteiten uitvoert waaruit een VPB plicht voortvloeit. Deze conclusie wordt besproken met de belastingdienst in het kader van horizontaal toezicht.

BTW compensatie

Ook in het jaar 2016 is weer de zogenaamde transparantieregeling voor BTW van toepassing geweest. Op basis van hierover met de Twentse gemeenten gemaakte afspraken hebben wij onze daarvoor in aanmerking komende BTW naar de gemeenten doorgeschoven.

Recreatieve voorzieningen

In 2013 heeft de Provincie Overijssel de jaarlijkse onderhoudsbijdrage afgekocht. Deze afkoopsom is gereserveerd. In verband met het vervallen van de jaarlijkse bijdrage moet Recreative Voorzieningen in totaal € 603.885 bezuinigen. In 2014 en 2015 is een bezuiniging van € 254.179 gerealiseerd en in 2016 een bedrag van € 112.902. Het restant is onttrokken aan de hiervoor gereserveerde afkoopsom.

Invoer individueel Keuze Budget (IKB)

Het IKB is per 1 januari 2017 ingevoerd. De bedoeling van het IKB is om medewerkers meer vrijheid te geven in de keuze van zijn of haar salaris. De vakantietoelage over de maanden juni tot en met december over het jaar 2016 worden in mei 2017 uitbetaald en zijn als last verwerkt in boekjaar 2016. De extra eenmalige last is gedekt vanuit het jaarrekeningresultaat 2015.

7.3 Samenvatting resultaat 2016

7.3.1 Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering (excl. Bestuur & Directie en Concern)		x € 1.000	
Positieve ontwikkelingen	€	Negatieve ontwikkelingen	€
Financiële administratie en advies	61	Advies	72
Verzorgen juridisch advies	94	Management & Project Support (M&PS)	49
Inkoop, logistiek, repro en gebouwgebonden services	8	IKB	115
Bestuursondersteuning Bedrijfsvoering	487	Personeels-, salarisadministratie en advies	356
		Verzorgen Post en Archief	37
		Verzorgen Communicatie advies	36
		Verzorgen ICT voorzieningen, beheer en onderhoud	351
		websites	
		Kwaliteitszorg	30
	650		1.046
Resultaat voor bestemming			-396
Mutaties reserves ten behoeve van invoer IKB			115
Resultaat na Bestemming			-281

Toelichting op de positieve ontwikkelingen

Financiële administratie en advies 61
De totale uitgaven op dit product zijn ruim € 14.000 lager en de inkomsten ruim € 46.500 hoger dan begroot. Per saldo heeft dit geleid tot positief resultaat van € 61.000.

Verzorgen juridisch advies 94
De gerealiseerde dienstverlening is (circa 850 uur) hoger dan begroot. Dit heeft geleid tot een positief resultaat op dit product.

Inkoop, logistiek, repro en gebouwgebonden services 8
De totale uitgaven op dit product zijn € 93.000 hoger en de inkomsten € 101.000 hoger. De personeelskosten en inzet van de Adviseur Inkoop en aanbesteding worden met ingang van 2016 op dit product verantwoord. Per saldo leidt dit tot een voordelig resultaat van € 8.000.

Bestuursondersteuning Bedrijfsvoering 487

Toelichting op de negatieve ontwikkelingen

Advies 72
Het nadelig saldo op deze kostenplaats betreft de personeelskosten van de projectmanager Bedrijfsvoering. Inzet van uren vindt voornamelijk op projecten binnen Bedrijfsvoering (ICT, huisvesting, P&O) plaats.

Management & Project Support (M&PS) 49
M&PS is halverwege 2016 overgekomen van Leefomgeving naar Bedrijfsvoering. De totale uitgaven zijn € 9.000 lager en de inkomsten € 58.000 lager dan begroot. Vanwege latere invulling van vacatures is de gerealiseerde dienstverlening lager (circa 2.700 uur) dan begroot. Dit heeft geleid tot een nadelig saldo op dit product.

IKB 115
Eenmalige last voor het invoer van het IKB.

Personeels-, salarisadministratie en advies 356

Binnen Bestuursondersteuning was in de begroting de vacatureruimte gereserveerd. Deze ruimte is in de loop van 2016 grotendeels aangesproken. Daarnaast werden er in 2016 minder uren vanuit Bedrijfsvoering toegeschreven naar Bestuursondersteuning. Tevens is op deze kostenplaats de bijdrage van de Provincie Overijssel voor desintegratie geboekt.

Het nadelig saldo op dit product is voornamelijk ontstaan door inhuur van personeel. Dekking hiervan vindt plaats uit de vacatureruimte die bij Bestuursondersteuning in de begroting is gereserveerd.

Verzorgen Post en Archief 37

Het aantal te verwerken poststukken is (circa 600 stuks) lager dan begroot waardoor een nadeel is ontstaan op dit product. Steeds meer brieven worden digitaal ontvangen en verstuurd. In 2017 zal worden onderzocht of doorberekening van de kosten van Post & Archief op een andere wijze kan plaatsvinden.

Verzorgen Communicatie advies 36

Het nadelig saldo op dit product is voornamelijk ontstaan door inhuur van personeel. Dekking hiervan vindt plaats uit de vacatureruimte die bij Bestuursondersteuning in de begroting is gereserveerd.

Verzorgen ICT voorzieningen, beheer en onderhoud websites 351

Saldo van een nadeel op het product Verzorgen beheer en onderhoud van websites (minder ureninzet) en een nadeel op ICT door onder meer externe inhuur. Deze inhuur vond plaats t.b.v. doorontwikkeling/verdere professionalisering van ICT processen (ITIL) en ICT dienstverlening (programma van eisen).

Kwaliteitszorg 30

De medewerkster kwaliteit heeft gedurende 2016 meer tijd besteed aan Bedrijfsvoering brede taken, die niet kunnen worden doorberekend naar de klant. Dit leidt tot een nadeel op dit product.

Bestuur & Directie en Concern

x € 1.000

Positieve ontwikkelingen	€	Negatieve ontwikkelingen	€
Bestuur en directie	110	Algemene baten en lasten	7
Dienstverlening Provincie Overijssel	22	Concernkosten	586
Financieringsresultaat	33	Terugbetaling UWV	16
	165		609
Resultaat voor bestemming			-444
Mutaties reserves			557
Resultaat na Bestemming			113

Toelichting op de positieve ontwikkelingen**Toelichting op de negatieve ontwikkelingen**

<i>Bestuur en directie</i>	110	<i>Algemene baten en lasten</i>	7
De functie van Algemeen Directeur is laat in het jaar vervuld. Daarnaast is sprake van enige vacatureruimte op concernniveau. Per saldo leidt dit tot een onderschrijding.		In 2016 is meer uitgegeven aan gratificaties en ambtsjubilea.	
<i>Dienstverlening Provincie</i>	22	<i>Concernkosten</i>	586
De werkelijke uitgaven waren € 145.000, terwijl hiervoor € 167.000 was begroot.		Op basis van besluitvorming van het algemeen bestuur van 23 juni 2016 omtrent het jaarrekeningresultaat 2015 is € 545.000 uitgekeerd aan de Twentse gemeenten. De lasten zijn hier geboekt en daar tegenover staat een mutatie reserve. Daarnaast zijn er voorbereidende kosten gemaakt voor de verbouwing van het Twentehuis.	
<i>Financieringsresultaat</i>	33	<i>Terugbetaling UWV</i>	16
Voordeel op het financieringsresultaat ontstaat door de toegerekende rente aan de activa en reserves en de relatief lage rentelasten.		Regio Twente heeft tussen 1 januari 2014 en 22 juli 2016 bij de ontvangst van de Ziektewet- en WAZO uitkering ten onrechte WW premie overgemaakt gekregen van het UWV. Deze onterecht ontvangst dient Regio Twente terug te betalen aan het UWV en hiervoor is een schatting gemaakt van de verwachte terugbetalingsverplichting.	

Totaal resultaat Bedrijfsvoering (incl. Bestuur & Directie, financieringsresultaat en Concern): € -168.

7.3.2 Domein Gezondheid

Gezondheid		x € 1.000	
Positieve ontwikkelingen	€	Negatieve ontwikkelingen	€
JGZ: dalend kindaantal	110	JGZ: Resultaat op salaris- en materiële kosten	186
Resultaat op bedrijfsvoeringsdiensten	205	JGZ: Vervang langdurig ziekte	245
Projectopbrengsten 2016	177	Externe ondersteuning	118
JGZ: Vacatureruimte beleid en hoofd	70	Staf: kosten volwassenen- en ouderenonderzoek	62
JGZ: Digitaal dossier	18	AGZ Infectieziektenbestrijding	40
Stafafdeling GGD	32	AGZ overig	1
AGZ SOA	341	Inzet publieke gezondheid asielzoekers (PGA)	28
AGZ TBC	143	JGZ: Inhuur t.b.v. statushouders	45
AGZ Tariëftaken	153	JGZ: Project aandachtskinderen	81
		JGZ: Ontwikkeling nieuw Digitaal Dossier	140
		IKB	449
	1.249		1.395
Resultaat voor bestemming			-146
Mutaties reserves			477
Resultaat na Bestemming			331

Toelichting op de positieve ontwikkelingen*JGZ: dalend kindaantal*

110

Door een dalende populatie kinderen in Twente daalt ook de - aan het aantal kinderen genormeerde - formatie in de begroting. De daling wordt separaat inzichtelijk gemaakt in de begroting. Door de toename van het aantal asielzoekers in Twente is er wel nieuwe zorg voor in de plaats gekomen. In 2017 is dit budget ingezet om de ombuigingen te realiseren.

Toelichting op de negatieve ontwikkelingen*JGZ: Resultaat op salaris- en materiële kosten*

186

Op de in de begroting gestelde formatie wordt een relatief kleine overschrijding gerealiseerd. Deze overschrijding wordt onder meer veroorzaakt door het inwerken van medewerkers 0-18 en het voorsorteren op aankomende pensionering van een aantal medewerkers en de CAO-verhoging in 2016 (€ 91.000), welke niet wordt gecompenseerd. Het tekort wordt enigszins gecompenseerd door een voordeel op het materiële budget binnen de JGZ.

Resultaat op bedrijfsvoeringsdiensten

205

Ook in 2016 is een interne DVO afgesloten met het domein Bedrijfsvoering. De inzet vanuit Bedrijfsvoering wordt afgerekend op basis van werkelijk gepleegde inzet. Voor de GGD is deze inzet lager gebleken dan in de DVO was afgesproken. In 2017 wordt de inzet verder geïntensiveerd om met name op het gebied van P&O en (externe) Communicatie stappen te maken.

JGZ: Vervang langdurig ziekte

245

De overschrijding wordt veroorzaakt door diverse medewerkers die door langdurig ziekte niet inzetbaar zijn. Langdurig ziekte moet worden vervangen om de dienstverlening richting de Twentse burger te kunnen continueren.

Projectopbrengsten 2016

177

Er is 2016 een voordeel gerealiseerd op de projecten en aangezien de gevormde reserve voor projecten maximaal is gevuld, valt het resultaat op projecten in 2016 vrij ten gunste van gemeenten.

Externe ondersteuning

118

Op een aantal gebieden wordt de organisatie begeleidt door externe adviseurs. Dit gebeurt binnen de JGZ in het kader van 'de bedoeling voorop', op het gebied van huisstijl en communicatieuitingen en op het gebied van LEAN, duurzame inzetbaarheid en bij een aantal interne projecten.

<i>JGZ: Vacatureruimte beleid en hoofd</i>	<i>70</i>	<i>Staf: kosten volwassenen- en ouderenonderzoek</i>	<i>62</i>
Binnen de JGZ is er op het gebied van beleid een vacature die niet is ingevuld in 2016. Daarnaast is de functie van afdelingshoofd JGZ tijdelijk vacant geweest en op een andere wijze ingevuld.		Het volwassen- en ouderenonderzoek wordt uitgevoerd in een 4-jaarlijkse cyclus. Dit betreffen de kosten van de benodigde extra (externe) inzet.	
<i>JGZ: Digitaal dossier</i>	<i>18</i>	<i>AGZ Infectieziektenbestrijding</i>	<i>40</i>
Het digitaal dossier is geïmplementeerd vanaf 2008 in de organisatie. De gestelde budgetten zijn met ingang van 2015 afgeroomd en hiermee is de begroting verlaagd. Er resteert nog een klein voordeel. Deze wordt met name gebruikt voor doorontwikkeling.		De verwachte overschrijding is veroorzaakt door extra inzet van formatie (arts en verpleegkundige) en daarnaast de ontwikkeling van een serious game. Deze is bedoeld voor mensen in de zorg om (spelenderwijs) bewustwording te creëren teneinde te voorkomen dat infecties verspreid worden. Dit is van belang om antibioticaresistentie terug te dringen.	
<i>Stafafdeling GGD</i>	<i>32</i>	<i>AGZ overig</i>	<i>1</i>
Dit betreft een vrijval op diverse materiële budgetten binnen Staf, extra gegenereerde inkomsten en voordeel vanuit inzet van personeel in (niet geraamde) projecten.		Dit betreffen met name kosten die door AGZ gemaakt worden t.b.v. een voormalige werknemer (€ 36.000,-). Deze kosten worden gecompenseerd door het gemeentelijke aandeel in positieve saldo van Forensische Geneeskunde (€ 35.000,-).	
<i>AGZ SOA</i>	<i>341</i>	<i>Inzet publieke gezondheid asielzoekers (PGA)</i>	<i>28</i>
De subsidiegelden worden hoger dan geraamd. Ook ontstaat voordeel op de laboratorium diagnostiekkosten als gevolg van enerzijds gunstige prijsafspraken met het laboratorium en anderzijds de gewijzigde regeling Aanvullende Sexuele Gezondheid (ASG) waardoor het percentage goedkopere onderzoeken is gestegen.		De opdracht voor de zorg voor asielzoekers vraagt om een grote flexibiliteit van de organisatie. Met name op het gebied van de JGZ waar de benodigde inzet afhankelijk is van de instroom en aanwezige asielzoekers op de AZC's. Maandelijks fluctuaties moeten daarbij worden opgevangen met meer of minder inzet door onze medewerkers. De inzet benodigd op nieuwe locaties voor asielzoekers of noodopvang wordt op basis van de verwachte aantal plekken voor jeugdigen ingeschat. De instroom van asielzoekers is de afgelopen periode lager geweest dan verwacht. De overschrijding wordt gedekt uit de reserve PGA.	
<i>AGZ TBC</i>	<i>143</i>	<i>JGZ: Inhuur t.b.v. stathouders</i>	<i>45</i>
De kosten voor aanschaf van het nieuwe röntgenapparaat is lager uitgevallen dan geraamd, waardoor vrijval in kapitaallasten ontstaat. Tevens wordt besparing op onderhoudskosten voorzien. Daarnaast worden extra inkomsten gerealiseerd door detachering van personeel, inzet van personeel in projecten en hogere inkomsten uit verrichtingen met name veroorzaakt door de toename van het aantal asielzoekers.		Door de toenemende hoeveelheid stathouders en gezinsherenigingen binnen de verschillende gemeenten ontstaan steeds vaker taalproblemen. In 2016 is hier op ingespeeld door tijdelijke extra capaciteit in te zetten voor de voorlichters eigen taal en cultuur. De beschikbare medewerkers ondersteunen de uitvoerenden in de wijk door mee te gaan op huisbezoek en contact te maken met de gezinnen in hun eigen taal.	
<i>AGZ Tarieftaken</i>	<i>153</i>	<i>JGZ: Project aandachtskinderen</i>	<i>81</i>
De opbrengsten forensische geneeskunde vallen hoger uit dan geraamd. Daarnaast is een voordeel gerealiseerd op de verleende dienstverlening ten behoeve van reizigersadviesing (uitgevoerd door de Travel Health Clinic).		Het project aandachtskinderen is een intern project binnen de JGZ, dat zich richt op het aanmerken van aandachtskinderen in het digitaal dossier. Het project richt zich op een eenduidige wijze van registreren en interpreteren van informatie in het kinddossier. Hiervoor zijn een aantal trainingsdagdelen nodig, die leiden tot een incidentele overschrijding van het opleidingsbudget.	
		<i>JGZ: Ontwikkeling nieuw Digitaal Dossier</i>	<i>140</i>

Samen met GGD regio Utrecht en GGD Hollands Noorden is een aanbesteding gestart voor een nieuw digitaal dossier JGZ, met de mogelijkheid tot doorontwikkeling naar een GGD-dossier. De hiervoor gemaakte (voorbereidings)kosten zijn verantwoord in de jaarrekening 2016.

IKB

449

Enmalige last voor het invoer van het IKB.

7.3.3 Domein Leefomgeving

Leefomgeving (excl. AvT/IPT)		x €1.000	
Positieve ontwikkelingen	€	Negatieve ontwikkelingen	€
Mobiliteit	182	Economie	78
Vrije tijdseconomie	144	IKB	75
MDA	21	Groot onderhoud recreatieve voorzieningen	138
Logistiek / Ten-T	102		
Recreatieve voorzieningen	70		
	519		291
Resultaat voor bestemming			228
Saldo Mutaties egalisereserves			138
Mutaties reserve groot onderhoud recreatieve voorzieningen			138
Mutatie reserve ten behoeve van IKB			75
Resultaat voor Bestemming			441
Toelichting op de positieve ontwikkelingen		Toelichting op de negatieve ontwikkelingen	
<i>Mobiliteit</i>	182	<i>Economie</i>	78
De ontstane (frictie)kosten i.v.m. de overgang van de Mobiliteitstaken kunnen gedekt worden uit bijdragen van de Provincie Overijssel. Er is gewerkt aan een bestedingsplan welke voor het jaar 2017 is aangeboden, de ambtelijke inzet hiervoor is verantwoord bij Economie.		De ambtelijke inzet voor het begeleiden van de bestuurscommissie Agenda van Twente, begeleiden proces verantwoording Agenda van Twente en opzet Nieuwe Regionale Investeringsagenda alsmede de gepleegde inzet op het dossier acquisitie waren niet voorzien en leidt dan ook tot een negatief resultaat.	
<i>Vrije tijdseconomie</i>	144	<i>IKB</i>	75
Het positieve resultaat is verklaarbaar. In 2016 heeft de marketing en promotie van Twents toerisme nagenoeg stilgelegen als gevolg van het faillissement van het Twents Bureau voor Toerisme. De beoogde inzet vanuit team economie kon als gevolg daarvan ook ingezet worden op gezamenlijke acquisitie. De juridische kosten (intern en extern) die gemaakt zijn inzake de afwikkeling van het faillissement zijn ten laste gebracht van de Agenda van Twente en niet ten laste van de gemeentelijke bijdrage. In de Agenda van Twente was voorzien in handlingskosten inzake de Innovatiesprong Twente, waar de marketing en promotie van Twents toerisme onderdeel van uitmaakt		Eenmalige last voor het invoer van het IKB.	
<i>MDA</i>	21	<i>Groot onderhoud recreatieve voorzieningen</i>	138
De ambtelijke inzet is lager uitgevallen dan kon worden voorzien.		Er zijn uitgaven geweest voor circa € 138.000 welke zijn onttrokken aan de reserve groot onderhoud. Hier tegenover staat een geraamde dotatie aan dezelfde reserve van bijna € 134.000	
<i>Logistiek / Ten-T</i>	102		
De ambtelijke inzet is lager uitgevallen omdat meer uren zijn ingezet voor lobby waar dit binnen het bestaande budget kon worden opgevangen. Verder is er inzet geraamd welke is ingezet voor acquisitie. De gemeentelijke bijdrage voor Bestuursondersteuning op dit gebied is hier verwerkt, de inzet ten behoeve van deze Bestuursondersteuning is ten laste gekomen van Economie.			

Recreatieve voorzieningen 70

De inkomsten uit festivals zijn behoudend geraamd vanwege de onzekerheid over het wel of niet vinden van doorgang. In 2016 is gebleken dat alle festivals zijn doorgegaan en bovendien zijn er extra festivals geweest waardoor de gerealiseerde inkomsten hoger zijn en daarmee bijdragen aan het positieve resultaat.

7.3.4 Overige onderdelen (OZJT)

Overige onderdelen (OZJT)		x € 1.000	
Positieve ontwikkelingen	€	Negatieve ontwikkelingen	€
OZJT/Samen 14: Personele lasten	20	OZJT/Samen 14: Materiële lasten	127
OZJT/Samen 14: Overhead Regio Twente	3		
OZJT/Samen 14: Projectsubsidies	5		
	28		127
Resultaat voor bestemming			-99
Mutaties reserves			0
Resultaat na Bestemming			-99
Toelichting op de positieve ontwikkelingen		Toelichting op de negatieve ontwikkelingen	
<i>OZJT/Samen 14: Personele lasten</i>	20	<i>OZJT/Samen 14: Materiële lasten</i>	127
De initiële begroting uit 2015 is ruim opgesteld op het gebied van formatie en salarissen, omdat hier met normbedragen is gewerkt. De feitelijke personele lasten vallen lager uit dan de normbedragen. Daarnaast is er extra ingezet op procesbegeleiding doorontwikkeling VTT en communicatie.		Het budget voor materiële lasten is bedoeld voor overige uitgaven, zoals vergaderkosten, extern advies, monitoring en reflectie. In de tweede helft van het jaar is er meer inzet van personeel en bedrijfsvoering gevraagd ten opzichte van Berap. Vanwege onvoorziene advocaatkosten aan het einde van het jaar zijn de materiële lasten toch hoger uitgekomen dan begroot.	
<i>OZJT/Samen 14: Overhead Regio Twente</i>	3		
De overhead betreft de inzet van bedrijfsvoering die via een dienstverleningsovereenkomst wordt afgenomen. Er wordt inmiddels minder gebruik gemaakt van externe advieskosten ten opzichte van de Berap.			
<i>OZJT/Samen 14: Projectsubsidies</i>	5		
Voor het project vervoer is een subsidie toegekend door de Provincie Overijssel ter compensatie van de kosten op het project.			

7.3.5 Coalitions of the Willing

Coalitions of the Willing

Positieve ontwikkelingen	€	Negatieve ontwikkelingen	€
Kennispunt Twente	212	Teruggaaf deel opgebouwde reserve Netwerkstad Twente	412
Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente	64		
Acquisitie	10		
Vergunninghouders aan het werk	19		
	<u>305</u>		<u>412</u>
Resultaat voor bestemming			-107
Mutaties reserves			-136
Resultaat na Bestemming			29

Toelichting op de positieve ontwikkelingen*Kennispunt Twente*

212

Kennispunt heeft een positief saldo door een onderuitputting op de overhead en extra inkomsten. Het positieve resultaat is in de reserve Netwerkstad gestort.

Toelichting op de negatieve ontwikkelingen*Teruggaaf deel opgebouwde reserve**Netwerkstad Twente*

412

Sinds de oprichting van Netwerkstad Twente is een reserve opgebouwd. In de colleges van B&W van Netwerkstad Twente is besloten dat een deel van de reserve uitgekeerd kan worden aan de deelnemers.

*Ontwikkelagenda Netwerkstad
Twente*

64

De afgelopen jaren is veelvuldig 'gesleuteld' aan de begroting van Netwerkstad. Op de projecten van Netwerkstad is minder uitgegeven dan verwacht. Het positieve resultaat is in de reserve Netwerkstad gestort.

Acquisitie

10

Na aftrek van een bedrag van € 300.000 als nog te betalen aan Oost NV en kosten voor overleggen resteert een bedrag van € 10.000,- als niet besteed ten opzichte van de begroting. De kosten voor de ambtelijke begeleiding van dit proces zijn verantwoord binnen het domein Leefomgeving - onderdeel economie.

Vergunninghouders aan het werk

19

Doordat de doorlooptijd van dit project korter was dan vooraf kon worden voorzien zijn de uitgaven lager ten opzichte van de ingediende begroting.

7.3.6 Investeringsprogramma Agenda van Twente

Agenda van Twente (X €1.000)			
Positieve ontwikkelingen		Negatieve ontwikkelingen	
Extra winstuitkering Twence 2015	6.800	investeringsbijdragen programma AvT	1.776
Restitutie VPB 2015	1.200	investeringsbijdragen programma IPT	410
Afdracht winstuitkering Berkelland 2015	-140	investeringsbijdragen programma IST	5.950
Afdracht voor Twente Board	-21		
Rente opbrengsten	174		
	8.013		8.136
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten			-123
Mutaties reserves			0
Gerealiseerd resultaat			-123

Toelichting op de positieve ontwikkelingen	€	Toelichting op de negatieve ontwikkelingen	€
		Dit negatief voorfinancieringsresultaat is voorgeschoten uit bij Regio Twente beschikbare liquide middelen. Het in totaal voorgeschoten bedrag blijft binnen het daarvoor door het algemeen bestuur aan het dagelijks bestuur afgegeven machtiging van maximaal € 8 mln.	

Voor uitgebreide toelichting op het resultaat van investeringsprogramma Agenda van Twente verwijzen wij u naar [pagina 61](#).

7.4 Analyses rekeningresultaat 2016

Hierna volgen overzichten en toelichtingen van de voornaamste afwijkingen van kosten en baten ten opzichte van de begroting per programma aan de hand van een aantal gedefinieerde categorieën. Conform voorgaande jaren worden afwijkingen op saldi hoger dan € 100.000 toegelicht.

Domein Gezondheid

Bedragen x € 1.000	Saldo begroting 2016 Na wijziging		Rekening 2016		Verschil		Saldo
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	
0. Niet in te delen lasten	1	-	-	-	1	-	1
1. Salarissen en sociale lasten	1.122	-	1.503	0-	381-	0	381-
2. Rente en afschrijvingen	45	-	22	-	23	-	23
3. Goederen en diensten	2.852	2.717	1.940	2.998	912	281-	1.193
4. Overdrachten	224	3.500	32	3.115	192	385	192-
5. Financiële transacties	-	-	0	-	0-	-	0-
6. Verrekeningen	19.891	-	20.681	-	790-	-	790-
Subtotaal	24.135	6.217	24.177	6.113	42-	104	146-
Toevoegingen/ Onttrekkingen reserves				477	-	477-	477
Saldo Gezondheid							331

Toelichting**1. Salarissen en sociale lasten**

De hogere lasten worden veroorzaakt door projectmedewerkers die (tijdelijk) in dienst zijn. In de begroting van de projecten worden deze geboekt onder uitzendbureaus, categorie 3. In werkelijkheid zijn een aantal medewerkers in dienst, waardoor er een overschrijding ontstaat in categorie 1 en een onderschrijding in categorie 3.

3. Goederen en diensten/6. Verrekeningen

De lagere lasten worden veroorzaakt door projectmedewerkers die (tijdelijk) in dienst zijn. In de begroting van de projecten worden deze geboekt onder uitzendbureaus, categorie 3. In werkelijkheid zijn een aantal medewerkers in dienst, waardoor er een overschrijding ontstaat in categorie 6 en een onderschrijding in categorie 3. Daarnaast is de inkomst op het taakveld SOA veel hoger dan begroot.

4. Overdrachten

De onderschrijding op de baten en lasten ontstaat hier omdat er in de begroting een hogere last was verwacht voor het project AWJT. In de werkelijkheid is de bijdrage voor dit project lager geweest.

Bedrijfsvoering (inclusief financieringsresultaat, Bestuur & Directie en Concern)

Bedragen x € 1.000	Saldo begroting 2016 Na wijziging		Rekening 2016		Verschil		Saldo
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	
0. Niet in te delen lasten	45	-	-	-	45	-	45
1. Salarissen en sociale lasten	281	-	404	-	123-	-	123-
2. Rente en afschrijvingen	-	-	134	7.128	134-	7.128	6.994
3. Goederen en diensten	87	-	136	333	49-	333-	284
4. Overdrachten	54	9	734	1.398	680-	-	709
5. Financiële transacties	-	-	-	-	-	-	-
6. Verrekeningen	1.134	-	1.804	8.034-	670-	8.034	8.704-
Subtotaal	1.601	9	3.212	825	1.611-	816-	795-
Toevoegingen/ Onttrekkingen reserves	-	45	12-	660	12	615-	627
Saldo							168-

Toelichting**1. Salarissen en sociale lasten**

Vanwege het invoeren van het IKB in 2017 wordt de reservering vakantiegeld 2016 (die in 2017 wordt uitbetaald) als last verwerkt. Hiervoor is vanuit de jaarrekening 2015 een bedrag gereserveerd. Deze extra eenmalige niet begrote last leidt tot een overschrijding op de salarissen en de baat hiervoor is afkomstig vanuit de mutaties reserves.

2. Rente en afschrijvingen

Er zit een grote overschrijding op de baten omdat de dividenduitkering vanuit Twence wordt geboekt op Concern vanuit IV3 technische redenen maar deze wordt niet geraamd bij concern. Deze inkomst wordt gebruikt voor de uitgaven van de Agenda van Twente en verloopt via een interne verrekening als inkomst naar de Agenda van Twente.

3. Goederen en diensten

Er is een overschrijding op de lasten omdat er met name bij ICT extra inhuur heeft plaats gevonden dan geraamd. Deze inhuur vond plaats t.b.v. doorontwikkeling/verdere professionalisering van ICT processen (ITIL) en ICT dienstverlening (programma van eisen). Er is hier ook sprake van een overschrijding op de baten omdat de inkomsten en uitgaven vanuit de dienstverlening aan Euregio niet worden geraamd. Deze dienstverlening verloopt budget neutraal.

4. Overdrachten

Er is sprake van een overschrijding op de lasten omdat de uitbetaling van het jaarrekeningresultaat 2015 naar de gemeenten op deze categorie is geboekt maar niet geraamd. De baat voor deze uitbetaling zit in de mutaties reserves. Bovendien wordt op deze categorie ook de uitbetaling aan gemeente Berkelland geboekt vanuit het dividend van Twence. Deze uitbetaling is niet geraamd maar verloopt budgetneutraal. Er is ook sprake van een overschrijding op de baten omdat de belastingteruggaaf voor dividend van Twence hier wordt geboekt maar niet geraamd. Deze belastingteruggaaf vloeit via een interne verrekening als inkomst naar de Agenda van Twente.

6. Verrekeningen

Er is een overschrijding op de lasten omdat er met name bij een aantal producten als personeels-, salarisadministratie en advies en verzorgen ICT voorzieningen nadelen zijn ontstaan. Deze nadelen worden voor een deel gedekt vanuit de niet ingevulde vacatures bij Bestuursondersteuning. Er is ook sprake van een overschrijding op de baten, dit wordt veroorzaakt door de interne verrekening van de dividend inkomsten van Twence naar de Agenda van Twente.

Domein Leefomgeving

Bedragen x € 1.000	Begroting 2016 Na wijziging		Rekening 2016		Verschil		Saldo
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	
0. Niet in te delen lasten	-	322	-	-	-	322	322-
1. Salarissen en sociale lasten	238	-	259	-	21-	-	21-
2. Rente en afschrijvingen	281	-	342	-	62-	-	62-
3. Goederen en diensten	2.476	495	3.077	1.384	601-	889-	288
4. Overdrachten	7.991	9.282	7.592	790	399	8.492	8.093-
5. Financiële transacties	-	-	-	-	-	-	-
6. Verrekeningen	2.755	-	3.035	8.034	280-	8.034-	7.755
Subtotaal	13.742	10.099	14.305	10.208	564-	109-	454-
Toevoegingen/Onttrekkingen reserves	134	-	167	805	33-	805-	772
Voorfin. tekort AVT-IPT							123
Saldo Leefomgeving							441

Toelichting**0. Niet in te delen lasten**

Dit betreft een taakstelling vanwege het verdwijnen van de provinciale bijdrage voor Recreatieve Voorzieningen. Deze taakstelling is voor het jaar 2016 ingevuld door een voordelige exploitatie saldo van de recreatieparken en een onttrekking uit de hiervoor bestemde provinciale reserve.

3. Goederen en diensten

Het verschil bestaat voornamelijk uit project gerelateerde (incidentele) lasten en baten waarbij de hogere lasten worden gecompenseerd door de hogere baten

4. Overdrachten

Er zijn minder bijdragen/subsidies verstrekt in het kader van de Agenda van Twente wat leidt tot een lagere last. De lagere baten worden voornamelijk veroorzaakt doordat de bijdrage vanuit de Agenda van Twente worden verantwoord bij categorie 6 verrekeningen.

6. Verrekeningen

De (gevraagde) inzet van Bedrijfsvoering is hoger dan vooraf kon worden ingeschat hetgeen leidt tot een hogere last. De hogere bate betreft de bijdrage vanuit de Agenda van Twente welke is geraamd bij categorie 4. Overdrachten.

Overige onderdelen (OZJT)

Overige onderdelen (x € 1000) (OZJT)	Saldo begroting 2016 Na wijziging		Rekening 2016		Verschil		Saldo
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	
0. Niet in te delen lasten	-	-	-	-	-	-	-
1. Salarissen en sociale lasten	837	-	108	-	729	-	729
2. Rente en afschrijvingen	-	-	-	-	-	-	-
3. Goederen en diensten	390	-	1.055	-	665-	-	665-
4. Overdrachten	3.094	-	3.094	30	-	30-	30
5. Financiële transacties	-	-	-	-	-	-	-
6. Verrekeningen	136	-	328	-	192-	-	192-
Subtotaal	4.456	-	4.585	30	129-	30-	99-
Toevoegingen/ Onttrekkingen reserves					-	-	-
Saldo Overige onderdelen							99-

1. Salarissen en sociale lasten

Formatieplaatsen binnen OZJT zijn ingevuld door middel van detacheringen en inzet bedrijfsvoering, deze worden verantwoord in de respectievelijke categorieën 3 en 6.

3. Goederen en diensten

Overschrijding komt voort uit onvoorziene advocaatkosten in het 4e kwartaal voor de aanbesteding maatwerkvoorzieningen.

6. Verrekeningen

De overschrijding bedraagt de personele inzet van Bedrijfsvoering voor secretariaat en communicatie.

Coalitions of the Willing

(x € 1000)	Saldo begroting 2016 Na wijziging		Rekening 2016		Verschil		Saldo
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	
0. Niet in te delen lasten	-	-	-	-	-	-	-
1. Salarissen en sociale lasten	1.138	-	1.409	-	271-	-	271-
2. Rente en afschrijvingen	-	-	-	-	-	-	-
3. Goederen en diensten	632	-	1.245	46	613-	46-	567-
4. Overdrachten	313	659	712	2.080	399-	1.421	1.022
5. Financiële transacties	-	-	-	-	-	-	-
6. Verrekeningen	251	-	475	297	224-	297-	72
Subtotaal	2.334	659	3.841	2.422	1.507-	1.764-	256
Toevoegingen/ Onttrekkingen reserves	-	-	276	412	276-	412-	135
Begrote gemeentelijke bijdrage niet in rekening gebracht (Acquisitie en Vluchtelingen)	-	-	-	-	-	-	363-
Saldo Coalition of the Willing							29

1. Salarissen en sociale lasten

Niet geraamde uitgaven voor trainees welke worden doorberekend aan de deelnemende gemeenten (=hogere baat bij categorie 4. overdrachten).

3. Goederen en diensten

De hogere last betreft meer uitgaven voor adviesbureaus bij Kennispunt Twente waar een hogere baat tegenover staat. De manager Netwerkstad is gedetacheerd vanuit de Gemeente Hengelo en niet als zodanig geraamd. Verder zijn er opleidingstrajecten ingekocht via Twentse School welke weer worden doorberekend. De hogere baat valt onder de te analyseren waarde.

4. Overdrachten

Lasten: Dit betreft een betaling aan de deelnemende gemeenten in Netwerkstad in verband met maximering van de reserve, hier staat een onttrekking aan de reserve netwerkstad tegenover. Baten: niet geraamde doorberekening uitgaven trainees, deelprojecten SSNT en Twentse School.

6. Verrekeningen

Lasten: Er is meer inzet gevraagd vanuit bedrijfsvoering (voornamelijk managementsupport). Baten: Dit betreft additionele inzet voor Agenda van Twente, Regio Twente en OZJT welke is uitgevoerd door Kennispunt Twente (extra baat voor Kennispunt).

7.5 Overzicht van incidentele baten en lasten

Incidentele baten

Incidentele baten Bedragen x € 1.000,-	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Domein Gezondheid	-	-	-
Invoering IKB	449	-	-
Publieke Gezondheid Asielzoekers (PGA)	296	445	-
Loes Projecten	332	412	-
Centrum Seksueel Geweld	135	65	-
Zorgopleiding 2015	52	-	-
Totaal domein Gezondheid	1.264	922	-
Domein Leefomgeving			
Invoering IKB	75	-	-
Afronding project DC-NOISE	85	-	-
Vrijval reserves Arboretum	95	-	-
2x festival op het Rutbeek	87	-	-
Totaal Leefomgeving	342	-	-
Bedrijfsvoering			
Invoering IKB	115	-	-
Bijdrage Provincie Overijssel voor desintegratiekosten overgang Wgr+	200	-	-
Totaal Bedrijfsvoering	315	-	-
Overige onderdelen (OZJT)			
Vrijval restant transitiebudget	25	-	-
Totaal Overige onderdelen	25	-	-
Coalitions of the Willing			
Acquisitie	313	313	-
Statushouders aan het werk	50	50	-
Regietafel Opvang Vluchtelingen	84	-	-
Totaal Coalitions of the Willing	447	363	-
Totaal incidentele baten	2.393	1.285	-

Toelichting

Domein Gezondheid

- Invoering IKB: Eenmalige baat voor het invoer van het IKB.
- Publieke Gezondheid Asielzoekers (PGA): In 2015 is er sprake geweest van een grote toename van de landelijke instroom van het aantal asielzoekers in Twente. Ten opzichte van 2014 zijn er 3 nieuwe asielzoekerscentra geopend. De baten worden bekostigd via GGD-GHOR door het COA. De baten zijn meerjarig incidenteel.
- LOES projecten: Voor diverse gemeenten worden LOES-projecten gedraaid. Deze projecten zijn niet in alle gevallen begroot. Tegenover de gemaakte lasten staat een gelijk bedrag en baten.
- Centrum voor Seksueel Geweld: GGD Twente ontvangt subsidie van de gemeente Enschede voor het uitvoeren van het project Centrum voor Seksueel Geweld. Verwacht wordt dat deze inkomsten in 2017 voor het laatst zullen worden ontvangen door GGD Twente.
- Zorgopleiding 2015: De subsidie voor de zorgopleiding 2015 is in 2016 vastgesteld en hoger uitgevallen dan verwacht waardoor een incidenteel voordeel ontstaat.

Domein Leefomgeving

- Invoering IKB: Eenmalige baat voor het invoer van het IKB.
- Afronding project DC-Noise: In de loop van 2016 is het project DC-Noise afgerond waarbij incidentele middelen zijn vrijgevallen.
- Vrijval reserves Arboretum: Door verkoop van het arboretum vallen de hieraan gekoppelde reserves vrij.

2X Festival Rutbeek: De baten van de festivals zijn voor een aantal jaren, maar nog niet structureel waardoor ze niet in de begroting zijn opgenomen.

Bedrijfsvoering

Invoering IKB: Eenmalige baat voor het invoer van het IKB.

Bijdrage Provincie Overijssel voor desintegratiekosten: De bijdrage van de Provincie Overijssel voor het wegvallen van de Wgr-plus status is tweejarig incidenteel en niet opgenomen in de begroting 2016 van de Regio Twente.

Overige onderdelen

Vrijval restant transitiebudget: In de bestuurscommissie Agenda van Twente is besloten een deel van de restant transitiemiddelen te reserveren voor juridische kosten. Deze kosten hebben zich inmiddels voorgedaan waardoor dit budget is vrijgevallen.

Coalitions of the Willing

Acquisitie: In 2016 is de Stuurgroep Business in Twente ingericht. Deze Stuurgroep is verantwoordelijk voor de extra inzet op gezamenlijke acquisitie voor Twente. In 2016 heeft Regio Twente op verzoek van de Stuurgroep naast het basistakenpakket faciliterende werkzaamheden verricht voor acquisitie.

Pilot vergunninghouders aan het werk: De Twentse gemeenten hebben in 2016 besloten in een pilotproject te testen of eerder ingezet kan worden op toeleiding van vergunninghouders naar de arbeidsmarkt.

Regietafel vluchtelingen: Voor de opvang en huisvesting van vluchtelingen hebben de Twentse gemeenten besloten om een Regietafel vluchtelingen op te richten.

Incidentele lasten

Incidentele lasten Bedragen x € 1.000,-	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Domein Gezondheid			-
Invoering IKB	449		-
Publieke Gezondheid Asielzoekers (PGA)	324	445	-
Loes Projecten	332	412	-
Kosten voorwerk aanschaf nieuw Digitaal Dossier JGZ	140		-
Centrum Seksueel Geweld	171	65	-
Totaal Domein Gezondheid	1.416	922	-
Domein Leefomgeving			
Invoering IKB	75	-	-
Afkoopsom Arboretum	230		
Afboeken boekwaarde investeringen Arboretum	93		
Totaal Domein Leefomgeving	398	-	-
Bedrijfsvoering			
Invoering IKB	115	-	-
Inhuur ICT	62		
Inhuur Leiding en secretariaat	120		
Totaal Bedrijfsvoering	188	-	-
Overige onderdelen (OZJT)			
Juridische kosten	116		
Totaal Overige onderdelen (OZJT)	116	-	-
Coalitions of the Willing			
Invoering IKB	15		-
Acquisitie	304	313	-
Pilot vergunninghouders aan het werk	31	50	-
Regietafel Opvang Vluchtelingen	84		-
Totaal Coalitions of the Willing	434	363	-
Totaal incidentele lasten	2.552	1.285	-

Toelichting**Domein Gezondheid**

- Invoering IKB: Eenmalige last voor het invoer van het IKB.
- Publieke Gezondheid Asielzoekers (PGA): Door de grootste instroom van het aantal asielzoekers in Twente sinds jaren is er expertise op het gebied van PGA kwijt geraakt, waardoor er meer personeel is ingezet dan bekostigd vanuit het COA. De lasten zijn meerjarig incidenteel.
- LOES projecten: Er is extra personeel ingezet om de gemeenten te bedienen in de verschillende LOES-projecten.
- Kosten voorwerk aanschaf nieuw Digitaal Dossier JGZ: Samen met GGD Hollands Noorden en GGD regio Utrecht wordt een nieuw digitaal dossier JGZ aanbesteed. In 2016 zijn hiervoor voorbereidende kosten gemaakt.
- Centrum voor Seksueel Geweld: GGD Twente ontvangt subsidie van de gemeente Enschede voor het uitvoeren van het project Centrum voor Seksueel Geweld. Verwacht wordt dat deze inkomsten in 2017 voor het laatst zullen worden ontvangen door GGD Twente. De gerealiseerde lasten zijn voor het overgrote deel personeelslasten voor dit project.

Domein Leefomgeving

- Invoering IKB: Eenmalige last voor het invoer van het IKB.
- Afkoopsom Arboretum: Er is een afkoopsom van € 230.000 betaald welke conform besluitvorming wordt gedekt via de reserve provinciale bijdrage

Afboeken boekwaarde activa Arboretum: Omdat de Regio geen eigenaar meer is van het Arboretum moeten de boekwaarden van de investeringen (activa) als last worden genomen, hier staat een baat tegenover vanwege de vrijval van de reserves arboretum

Bedrijfsvoering

Invoering IKB: Eenmalige last voor het invoer van het IKB.

Inhuur ICT Deze inhuur (€ 62.000) vond plaats t.b.v. doorontwikkeling/verdere professionalisering van ICT processen (ITIL) en ICT dienstverlening (programma van eisen).

Inhuur Leiding & Secretariaat Ten behoeve van ondersteuning Leiding & Secretariaat € 120.000.

Overige Onderdelen:

Juridische kosten Aan het einde van het jaar hebben zich onvoorziene advocaatkosten voorgedaan in verband met juridische geschillen zorgaanbieders.

Coalitions of the Willing

Invoering IKB: Eenmalige last voor het invoer van het IKB.

Acquisitie: In 2016 is de Stuurgroep Business in Twente ingericht. Deze Stuurgroep is verantwoordelijk voor de extra inzet op gezamenlijke acquisitie voor Twente. In 2016 heeft Regio Twente op verzoek van de Stuurgroep naast het basistakenpakket faciliterende werkzaamheden verricht voor acquisitie.

Pilot vergunninghouders aan het werk: De Twentse gemeenten hebben in 2016 besloten in een pilotproject te testen of eerder ingezet kan worden op toeleiding van vergunninghouders naar de arbeidsmarkt.

Regitafel vluchtelingen: Voor de opvang en huisvesting van vluchtelingen hebben de Twentse gemeenten besloten om een Regietafel vluchtelingen op te richten.

7.6 Analyse begrotingsrechtmatigheid

U treft in tabel 10 de normering van de begrotingsrechtmatigheid conform het controleprotocol voor de accountantscontrole op de jaarrekening 2016.

Legenda:

Rechtmatig is een kostenoverschrijding op programmaniveau die:

- a) geheel of grotendeels wordt gecompenseerd door direct daaraan gerelateerde inkomsten;
- b) past binnen het bestaande beleid, maar die niet tijdig kon worden gesignaleerd;
- c) bij het opmaken van de jaarrekening bekend is geworden nadat de overhead is toegerekend, mits op de kostenplaatsen geen overschrijdingen voorkomen en past binnen het geformuleerde beleid;
- d) het gevolg is van een hoger investeringsbedrag in een voorgaand jaar.

Onrechtmatig is een kostenoverschrijding op programmaniveau die:

- a) past binnen het bestaande beleid maar die ten onrechte niet tijdig is gesignaleerd;
- b) niet past binnen het bestaande beleid en waarvoor geen begrotingswijziging is ingediend;
- c) gevolg is van een activiteit die achteraf als onrechtmatig moet worden beschouwd;
- d) leidt tot kosten binnen de begroting, waarvoor minder prestaties zijn geleverd.

Kostenoverschrijdingen die op grond van het voorgaande als onrechtmatig moeten worden gekwalificeerd, worden hierna op programmaniveau geanalyseerd. Deze worden, voorzien van een toelichting aan het algemeen bestuur verantwoord.

Analyse begrotingsrechtmatigheid Omschrijving	Begroting na wijziging			Realisatie			Begrotingsafwijking			Waarvan rechtmatige lasten	Waarvan onrechtmatige lasten	Categorie
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo			
<small>bedragen in €1000</small>												
Bedrijfsvoering (Incl. Bestuur en directie en Concern)	54	1.602	1.547-	671	3.091	2.420-	617	1.490	873-	1.490		B
Domein Gezondheid	6.217	24.135	17.918-	6.113	24.177	18.064-	104-	42	146-	42		B
Leefomgeving (excl. AvT/IPT)	1.666	5.443	3.777-	2.195	6.168	3.974-	528	725	197-	725		A
Overige onderdelen (OZJT)	-	4.456	4.456-	30	4.585	4.555-	30	129	99-	129		B
AvT/IPT	8.021	8.021	-	8.014	8.137	123-	8-	116	123-	116		B
Coalition of the Willing	659	2.334	1.675-	2.059	3.841	1.782-	1.401	1.507	107-	1.507		A
Subtotaal Domeinen	16.618	45.991	29.373-	19.082	50.000	30.918-	2.464	4.009	1.545-	4.009	-	-
Algemene dekkingsmiddelen												
Gemeentelijke bijdrage	29.373	-	29.373	29.373	-	29.373						
Saldo financieringsfunctie	-	-	-	154	120	33						
Subtotaal alg. dekkingsmiddelen	29.373	-	29.373	29.527	120	29.406						
Onvoorzien	-	-	-	-	-	-						
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	45.991	45.991	-	48.609	50.120	1.511-						
Toevoeging / onttrekking aan reserves:												
Bedrijfsvoering (Incl. Bestuur en directie en Concern)	-	-	-	660	12-	672						
Domein Gezondheid	-	-	-	477	-	477						
Leefomgeving (excl. AvT/IPT)	-	-	-	805	167	638						
Coalition of the Willing	-	-	-	412	276	135						
Subtotaal mutaties reserves	-	-	-	2.354	432	1.922						
Gerealiseerd resultaat	45.991	45.991	-	50.963	50.552	411						

Tabel 10 Analyse begrotingsrechtmatigheid

Toelichting analyse begrotingsrechtmatigheid

Algemeen

Overeenkomstig de bepalingen in het BBV worden alleen de voornaamste begrotingsoverschrijdingen op de lasten nader toegelicht. Conform voorgaand boekjaar worden de lastenoverschrijdingen groter dan € 100.000 toegelicht. Uit de analyse blijkt dat in het algemeen hogere lasten in grote mate worden gecompenseerd door hogere inkomsten en het gaat om overschrijdingen waarbij bij het doen van uitgaven binnen het door het algemeen bestuur uitgezette beleid is gebleven.

Lastenoverschrijdingen

Bedrijfsvoering (Bestuur & Directie en Concern) € 1.490.000

De kosten voor de Euregio zijn circa € 400.000, welke worden doorberekend aan de deelnemende gemeenten. Management & Projectsupport is overgeheveld van Leefomgeving naar Bedrijfsvoering. De kosten hiervan zijn circa € 600.000, welke kosten worden doorberekend aan interne klanten. De kosten voor ICT Regionaal datanetwerk gemeenten (RDNG) en ICT Digikoppeling zijn circa € 300.000 welke worden doorberekend aan de deelnemende gemeenten.

Leefomgeving (excl. AvT) € 725.000

In verband met de verkoop van het Arboretum is er een afkoopsom betaald van € 230.000 waar een onttrekking van een reserve tegenover staat. In het kader van het project 'Twente bewust verlicht' zijn er kosten gemaakt waaronder de uitbetaling van subsidies aan deelnemende gemeenten voor circa € 132.000. Hier staat een verwachte bijdrage van de Provincie Overijssel tegenover. De kosten voor de zogenaamde KIR-projecten zijn circa € 362.000 waar reeds ontvangen bijdragen (balans) tegenover staan alsmede een nog te verwachten bijdrage van Marketing Oost.

Overige onderdelen (OZJT) € 129.000

De lastenoverschrijding heeft zich voorgedaan aan het einde van het jaar. Doordat het ging om een kort geding waren de lasten niet te voorzien.

Investeringsprogramma Agenda van Twente € 116.000

De overbesteding is toe te schrijven aan de uitgaven voor de uitvoeringsorganisaties en de financieringsbijdragen in het kader van Agenda van Twente, Innovatieplatform Twente en Innovatiesprong. Deze lasten worden gedekt door dividenduitkeringen van Twence Holding BV en een positief en/of negatief saldo wordt verwerkt in het eigen vermogen van Regio Twente. Dit betreft een overschrijding waarbij bij het doen van de uitgaven binnen het door het algemeen bestuur uitgezette beleid is gebleven. Conform het besluit van het algemeen bestuur van 17-02-2010 mag Regio Twente per jaar naast de € 8 miljoen financiering vanuit dividenduitkering van Twence Holding BV, € 8 miljoen voorfinancieren. De overschrijding op de lasten is ontstaan door het voorfinancieren.

Coalitions of the Willing € 1.507.000

De lastenoverschrijding wordt voor het overgrote deel gecompenseerd door een overschrijding op de baten. Meerdere projecten die buiten de financiering van de gemeentelijke bijdrage vallen, denk hierbij o.a. aan Regietafel vluchtelingen, Traineeship Netwerkstad, Deelprojecten SSNT en Twentse Kracht/School zijn niet begroot maar in de realisatie leidt dit wel tot een overschrijding op zowel de lasten als de baten. Aan de deelnemende gemeenten van Netwerkstad is een deel van de reserve uitbetaald wat leidt tot een hogere last binnen dit product van € 412.000. Hier staat een onttrekking aan de reserve Netwerkstad tegenover. Bij Kennispunt Twente is meer uitgegeven aan adviesbureaus en minder aan inzet Bedrijfsvoering waardoor er per saldo circa € 53.000 meer is uitgegeven waar een hogere baat van derden tegenover staat. Het Traineeship Netwerkstad kost circa € 590.000.. Kosten voor Twente School bedragen circa € 173.000. voor Twentebedrijf circa € 49.000, voor de Regietafel vluchtelingen circa € 84.000 en het project SSNT heeft circa € 48.000 meer gekost. De hiervoor vermelde kosten worden aan de daaraan deelnemende gemeenten doorberekend.

7.7 Balans per 31-12-2016

Voor resultaatbestemming en na verwerking van mutaties in de reserves (bedragen in €).

Activa	Ultimo 2016	Ultimo 2015	Passiva	Ultimo 2016	Ultimo 2015
Vaste activa			Vaste passiva		
Materiële vaste activa	3.696.984	3.345.345	Eigen vermogen	3.733.686	5.245.193
Financiële vaste activa	2.057.755	2.757.713	Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer	2.012.356	2.130.989
Totaal vaste activa	5.754.740	6.103.058	Totaal vaste passiva	5.746.042	7.376.181
Vlottende activa			Vlottende passiva		
Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar	7.763.942	10.861.956	Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar	5.007.820	6.081.362
Liquide middelen	380.153	187.428			
Overlopende activa	2.728.995	2.445.632	Overlopende passiva	5.873.969	6.140.531
Totaal vlottende activa	10.873.091	13.495.016	Totaal vlottende passiva	10.881.789	12.221.893
Totaal Activa	16.627.831	19.598.074	Totaal Passiva	16.627.831	19.598.074

7.8 Grondslagen voor resultaat en waardebeoordeling

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Activa en passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij het desbetreffende balanshoofd anders wordt vermeld. De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld door Twence Holding B.V., het jaar waarin het besluit door de aandeelhoudersvergadering is genomen.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet gedacht worden aan componenten zoals overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken. Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

Balans

Vaste activa

Materiële vaste activa met economisch nut

Overige investeringen met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs wordt gedefinieerd als zijnde inkoopprijs en de bijkomende kosten en de vervaardigingsprijs wordt gedefinieerd als zijnde de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Slijtende investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Op grondbezit met economische nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven. Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden. Dergelijke afwaarderingen worden teruggenomen als ze niet langer noodzakelijk blijken.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen conform de [nota rente en afschrijving](#) bedragen in jaren:

Gronnen en terreinen	n.v.t.
Woonruimten	30-40
Bedrijfsgebouwen	35-40
Vervoermiddelen	5-10
Machines, apparaten en installaties	3-15
Overige materiële vaste activa	div.

Financiële vaste activa

Leningen u/g zijn zover mogelijk opgenomen tegen nominale waarde. In 2016 is de balanswaardering van de verstrekte geldleningen in het kader van het innovatiefonds aangepast en is de verwachte oninbaarheid in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van N.V. 's en B.V. 's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is dergelijke afwaardering niet noodzakelijk gebleken.

VLottende activaVorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid kan een voorziening in mindering worden gebracht.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vaste passivaBestemmingsreserves

Bestemmingsreserves worden gevormd door het instellen van een format, deze wordt vastgesteld door het algemeen bestuur. In dit vast te stellen format wordt aangegeven wat de bestemming is, hoe deze wordt gevormd/gevoed, het wel of niet toevoegen van rente, de looptijd van de reserve en de maximale hoogte van de reserve. Indien het format is vastgesteld kunnen toevoegingen en onttrekkingen plaatsvinden binnen de gestelde normen zonder aanvullend besluit van het algemeen bestuur.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente-typisch looptijd van één jaar of langer.

VLottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door ons gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen.

7.9 Toelichting op de balans per 31-12-2016

Bedragen in €.

Activa**A. Vaste activa:**

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

Materiële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 31-12-2015
Investerings met een economisch nut	3.696.984	3.345.345
Totaal materiële vaste activa	3.696.984	3.345.345

Het onderstaande overzicht weergeeft de onderverdeling van de overige investeringen met een economisch nut en het verloop van de boekwaarde:

Materiële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2016	Afschrijving	Des- investering	Investering	Boekwaarde 31-12-2015
Gronden- en terreinen	-	-	-	-	-
Woonruimten	46.283	2.723	-	-	49.005
Bedrijfsgebouwen	1.057.631	51.557	44.101	27.772	1.181.062
Grond-, weg- en waterbouwk. Werken	84.356	9.858	-	59.411	34.803
Vervoermiddelen	224.424	65.402	-	84.889	204.937
Machines, apparaten en installaties	1.272.473	474.117	-	867.122	879.467
Overige materiële vaste activa	1.011.818	153.844	48.995	218.586	996.071
Totaal invest. econ. nut	3.696.984	757.500	93.096	1.202.235	3.345.345

De belangrijkste gedane investeringen in het boekjaar staan in het onderstaande overzicht vermeld:

Materiële vaste activa	Investering 2016
Invest. met een econ. nut in het afgelopen boekjaar	
Invoering parkeergeldheffing Recreatieve Voorzieningen	515.000
ICT reguliere vervanging hardware 2016	124.000
Deelfactuur aanschaf röntgenapparatuur GGD	92.000
Vervang vervoermiddelen Recreatieve Voorzieningen	83.000
Verbouwing en inrichting JGZ locaties	75.000
Verbouwing en inrichting Vergadercentrum	75.000
Vernieuwing straatwerk het Rutbeek	72.000
Aanschaf audiometers JGZ	30.000
Overige investeringen	136.235
Totaal	1.202.235

In verband met de overdracht van het recreatiepark Arboretum Poortbulten aan Natuurmonumenten Overijssel zijn de materiële vaste activa van het Arboretum afgeboekt met een bedrag van € 93.096,-. Deze desinvestering is gedekt vanuit de reserves van het Arboretum.

Financiële vaste activa:

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2016 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

Kapitaal- verstrekkingen	Boekwaarde 31-12-2016	Afwaardering	Aflossing	Des- investering	Investering	Boekwaarde 31-12-2015
Deelneming in Twence B.V.	88.446	-	-	-	-	88.446
Deelneming in PPM Oost N.V.	2	-	-	-	-	2

Deelneming in PPM Oost N.V.

In 2012 is door de voormalige regio raad besloten tot instelling van het Innovatiefonds Twente N.V. met een omvang van maximaal € 15 mln. Omdat oorspronkelijk ook de Provincie Overijssel hierin zou participeren, is PPM Oost NV aangezocht om gedurende de looptijd als fondsbeheerder op te treden.

Uiteindelijk is besloten om het fonds zelfstandig onder Twentse vlag in te richten en tevens om het fondsbeheer in handen te geven van PPM Oost NV. Daartoe was het noodzakelijk dat Regio Twente zich een aandeel verwierf in PPM Oost NV. Op 13 februari 2013 heeft de voormalige regiораad daarom besloten tot aankoop van één aandeel PPM Oost NV. Het aandeel wordt voor de destijds betaalde aanschafprijs zijnde € 1,52 als deelneming verantwoord.

Kapitaalverstrekking aan het Innovatiefonds Twente N.V.

In 2014 is besloten om dit fonds gefaseerd van financieringsmiddelen te voorzien. Deze middelen zijn volledig bestemd om te investeren in kansrijke innovatieve projecten en bedrijven in de regio. Doelstelling daarbij is dat het gehele kapitaal door middel van op aanvraag en na beoordeling en goedkeuring aan te verstekken subsidiebijdragen wordt besteed. In het jaar 2014 is een eerste storting van € 4 mln. in het fonds gedaan. Op advies van onze juridische adviseur is daarbij gekozen voor een storting in aandelenkapitaal ad € 1 mln. en een storting in agioreserve van € 3 mln. De storting in aandelenkapitaal dient als deelneming op de balans te worden verantwoord. Maar omdat deze deelneming niet in stand blijft en evenals de gestorte agiogelden volledig door middel van besteding aan subsidiebijdragen wordt uitgekeerd, is deze deelneming gewaardeerd naar € 0.

Leningen	Boekwaarde 31-12-2016	Afwaardering	Aflossing	Des- investering	Investering	Boekwaarde 31-12-2015
Hypothecaire leningen personeel	77.883	-	13.070	-	-	90.953
Lening u/g IST innovatiefonds	1.891.425	912.813		-	225.925	2.578.313
Totaal financiële vaste activa	2.057.755	912.813	13.070	-	225.925	2.757.713

Waardering verstrekte geldleningen IST innovatiefonds

Per ultimo 2016 zijn de verstrekte geldleningen beoordeeld en gewaardeerd. De waardering is gebaseerd op een actueel overzicht met betrekking tot het betalingsgedrag, op een actuele rapportage met betrekking tot de juridische status en op basis van uitgevoerde bezoeken en gesprekken aan kredietnemers. Twee kredietnemers zijn inmiddels failliet verklaard. Bij de start van het Fonds zijn deze geldleningen als risicovol bestempeld aangezien het slagen van een innovatie tijd vraagt en van veel factoren afhankelijk is. Voor het risico van deze afwaardering is geen voorziening aangesproken, de reden hiervoor is dat deze geldleningen zijn gefinancierd uit de via het investeringsprogramma Agenda van Twente beschikbaar gestelde subsidiebedragen. Inmiddels is in 2017 de eerste aflossing ontvangen. De details van de waardering zijn vertrouwelijk en in te zien bij het dagelijks bestuur.. De waardering van het Fonds is conform de beschrijving in de [Berap](#) 2016.

B. Vlottende activa

Uitzettingen korter dan één jaar:

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Vorderingen op openbare lichamen	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 31-12-2015
Vorderingen op openbare lichamen	2.321.164	2.664.175
Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen		
Overige rekening-courant tegoeden	24.531	36.796
Overige vorderingen		
Debiteuren	294.087	412.959
Overige vorderingen	1.225.065	1.175.026
Spaar tegoeden (schatkistbankieren)	3.899.096	6.573.000
Totaal uitzettingen korter dan één jaar	7.763.942	10.861.956

Schatkistbankieren

Schatkistbankieren (bedragen x € 1.000)	Drempelbedrag	1e kwartaal 2016	2e kwartaal 2016	3e kwartaal 2016	4e kwartaal 2016
Middelen buiten de schatkist	373	451	573	380	379
Percentage buiten de schatkist	0,75%	0,91%	1,15%	0,76%	0,76%

Zie voor een toelichting de [paragraaf financiering](#).

Liquide middelen:

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

Liquide middelen	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 31-12-2015
Kasgelden	5.405	4.625
Rekening-courant tegoeden banken	374.749	182.803
Totaal liquide middelen	380.153	187.428

Overlopende activa:

De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden:

Overlopende activa	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 31-12-2015
Vooruitbetaalde bedragen	1.239.991	1.131.910
Nog te ontvangen bedragen	1.489.004	1.313.721
Totaal overlopende activa	2.728.995	2.445.632

De post vooruitbetaalde bedragen kan als volgt gespecificeerd worden:

Vooruitbetaalde bedragen	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 31-12-2015
Vooruitbetaalde bedragen Algemeen	1.119.798	786.548
Vooruitbetaalde GGD	-	140.021
Vooruitbetaalde maatwerkgelden Almelo	-	15.063
Vooruitbetaalde maatwerkgelden Borne	2.032	1.260
Vooruitbetaalde maatwerkgelden Dinkelland	4.875	19.513
Vooruitbetaalde maatwerkgelden Hellendoorn	95.473	29.175
Vooruitbetaalde maatwerkgelden Hengelo	9.097	47.647
Vooruitbetaalde maatwerkgelden Losser	-	92.684
Vooruitbetaalde maatwerkgelden Tubbergen	1.176	-
Vooruitbetaalde maatwerkgelden Wierden	7.540	-
Totaal overlopende activa	1.239.991	1.131.910

De post nog te ontvangen bedragen kan als volgt gespecificeerd worden:

Nog te ontvangen bedragen	Boekwaarde 31-12-2016	Ontvangen bedragen	Te ontvangen bedragen	Boekwaarde 31-12-2015
Nog te ontvangen bijdragen van het Rijk	28.478	129.479	29.077	128.880
Nog te ontvangen bijdragen overige overheid	1.290.767	768.736	968.757	1.090.747
Nog te ontvangen overige bijdragen	169.758	77.611	153.275	94.095
Totaal nog te ontvangen bedragen	1.489.004	975.826	1.151.109	1.313.721

Passiva**A. Vaste passiva****Eigen vermogen:**

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

Eigen vermogen	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 31-12-2015
Totaal algemene reserves	2.415.248-	361.596
Totaal reserves domein Bedrijfsvoering	793.238	665.142
Totaal reserves domein Leefomgeving	2.763.912	3.371.310
Totaal reserves domein Gezondheid	1.315.583	1.266.667
Totaal reserves Coalition of the Willing	865.570	1.003.092
Totaal reserves	3.323.055	6.667.806
Nog te bestemmen resultaat*	410.631	1.422.614-
Totaal eigen vermogen	3.733.686	5.245.193

*Nog te bestemmen resultaat: Betreft het rekening saldo dat ter nadere bestemming op de balans is opgenomen

Het verloop in de reserves in 2016 wordt in overzicht op de volgende pagina's per reserve weergegeven:

Onder "Bestemming resultaat vorig boekjaar" staan de toevoegingen of onttrekkingen vermeld uit hoofde van de bestemming van het resultaat van het voorgaand boekjaar.

- Op [pagina 61](#) is een inhoudelijke en financiële toelichting gegeven op de voorfinanciering AVT-IPT.
- Voor de aard en de reden van iedere reserve wordt verwezen naar [pagina 97](#).

Rek.nummer	Omschrijving	Saldo per 31-12-2016	Bestemmings- resultaat vorig boekjaar	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo per 31-12-2015
40.001	Algemene reserve Regio Twente	185.941		1.752	-	184.188
43.001	Bestemmingsreserve aandelen Twence BV	88.446		-	-	88.446
40.004	Resultaat AVT/IPT	2.689.634-	2.778.596	-	-	88.961
	Totaal Algemene Reserves	2.415.248-	2.778.596	1.752	-	361.596
43.101	Egalisatiereserve ICT	448.354		921-	-	449.276
43.201	Reserve innovatieve bedrijfsvoering	32.260		66-	-	32.326
43.202	Reserve Bedrijfsvoering (VRT)	103.769		213-	-	103.982
43.203	Reserve Bedrijfsvoering	208.855		129.297	-	79.557
	Totaal reserves domein Bedrijfsvoering	793.238	-	128.097	-	665.142
42.001	Egalisatiereserve Leefomgeving	-		-	37.920	37.920
42.011	Egalisatiereserve parkeergelden	8.951		-	-	8.951
42.101	Reserve groot onderhoud Hulsbeek	110.700		48.720	122.781	184.761
42.102	Reserve groot onderhoud Rutbeek	170.425		44.479	1.198	127.144
42.103	Reserve groot onderhoud Lageveld	37.813		15.162	14.520	37.171
42.104	Reserve groot onderhoud Arboretum	-		7.420	41.571	34.151
42.105	Reserve groot onderhoud Fietspaden	54.914		17.245	30.153	67.823
42.025	Reserve Routenetwerken	65.633		191-	27.428	93.252
42.015	Reserve vervanging en vernieuwing	735.305		31.682	53.684	757.308
42.021	Reserve werkplaats HB	92.282		190-	-	92.472
42.004	Reserve stimulering Recreatie & Toerisme	216.415		-	-	216.415
42.020	Provinciale reserve recreatieve voorzieningen	934.426		2.821-	438.957	1.376.204
42.003	Reserve Monitoring Recreatie & Toerisme	243.906		501-	-	244.407
42.002	Reserve herplaatsing personeel	32.845		67-	-	32.913
42.005	Reserve Milieu projecten	60.295		124-	-	60.418
	Totaal reserves domein Leefomgeving	2.763.912	-	160.814	768.211	3.371.310
41.001	Egalisatiereserve Gezondheid	480.015		378-	-	480.393
41.101	Egalisatiereserve SOA Poli	121.963		-	-	121.963
41.202	Egalisatiereserve MOA/PGA	133.038		-	28.005	161.043
41.002	Reserve projecten	254.477		442-	-	254.920
41.003	Reserve tarieftaken	326.089		77.740	-	248.349
	Totaal reserves domein Gezondheid	1.315.583	-	76.920	28.005	1.266.667
44.002	Reserve salarisadministratie Netwerkstad	30.410		62-	-	30.473
44.003	Reserve Kennispunt Twente	584.996		211.546	-	373.451
44.001	Reserve Netwerkstad	250.163		62.808	411.813	599.168
	Totaal reserves Coalition of the willing	865.570	-	274.291	411.813	1.003.092
	Totaal reserves	3.323.055	2.778.596	641.874	1.208.029	6.667.806

Tabel 11 Overzicht mutaties reserves

Specificatie Toevoegingen	Bedrag
Resultaattoevoeging 2015	210.018
Resultaattoevoeging 2016	309.581
Dotaties grootonderhoud	133.951
Rente 2016	11.676-
Totaal Toevoegingen	641.874

Specificatie Onttrekkingen	Bedrag
Resultaatonttrekking 2015	37.920
Resultaatonttrekking 2016	264.389
Teruggaaf deel reserve Netwerkstad Twente	411.813
Kosten groot onderhoud Recreatieve Voorzieningen	168.652
Afkoopsom Arboretum	230.000
Vrijvallen reserve i.v.m. verkoop Arboretum	95.255
Totaal Onttrekkingen	1.208.029

Aarde en reden reserves**Algemene reserves****Algemene reserve Regio Twente**

Volgens het "Beleidskader batige rekeningsaldi" mag Regio Twente een algemene reserve vormen uit een voordelig rekeningsaldo bij de jaarrekening. Doel is het in stand houden van een financiële buffer om incidenteel onverwachte c.q. onvoorziene uitgaven te dekken.

Bestemmingsreserve aandelen Twence BV

Deze reserve is ingesteld om het in aandelen Twence Holding BV belegde vermogen in de balans zichtbaar te maken en te kunnen verantwoorden. Dit geschiedde tot voor kort door tussenkomst van Twence Beheer BV. Na de aandelenoverdracht naar de gemeenten in 2011 omvat dit alleen nog 819 tijdelijke (tot 2018) preferente aandelen van Regio Twente die verband houden met de extra winstuitkering (€ 8 mln.) die jaarlijks van Twence Holding BV wordt ontvangen om de innovatiefondsen (AvT, IPT en IST) te voeden.

Resultaat AvT/IPT

Om de voorfinanciering van de Agenda van Twente uit het resultaat van Regio Twente te houden en zichtbaar te maken wordt gebruik gemaakt van een hiervoor ingestelde reserve.

Domein Bedrijfsvoering**Reserve Innovatieve bedrijfsvoering**

De reserve is bedoeld om in te kunnen springen op een aantal kansrijke initiatieven voor samenwerking op het gebied van o.a. gemeentelijke automatisering.

(Algemene) bestemmingsreserve Bedrijfsvoering (VRT)

Het domein Bedrijfsvoering levert naast de huidige dienstverlening aan de GGD en Leefomgeving verschillende bedrijfsvoering producten aan de Veiligheidsregio Twente (VRT). Voor deze dienstverlening is het domein bedrijfsvoering deels eigen risicodragend. De dienstverlening aan de VRT is vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst (DVO) voor 2015 en 2016 ofwel twee jaar is afgesloten. In de DVO is afgesproken dat eventuele risico's zoals vervanging tijdens ziekte voor rekening komen voor het domein Bedrijfsvoering. In de afgesloten dienstverleningsovereenkomst is hiervoor rekening gehouden met een risico opslagpercentage. Met andere klanten en

domeinen worden hierover ook afspraken gemaakt.

Egalisatiereserve ICT

Op het gebied van Bedrijfsvoering spelen ontwikkelingen met betrekking tot (vervangings)projecten, onder meer op het gebied van ICT, die niet (volledig) uit de reguliere exploitatie gedekt kunnen worden. Voordelige- en nadelige exploitatiesaldi op de dienstverlening vanuit het domein bedrijfsvoering worden verrekend met deze bestemmingsreserve opslagpercentage. Met andere klanten en domeinen worden hierover ook afspraken gemaakt.

Domein Leefomgeving**(Algemene) Bestemmingsreserve domein Leefomgeving**

Om exploitatierisico's van het domein Leefomgeving af te kunnen dekken.

Egalisatiereserve parkeergelden Recreatieparken

Het opvangen van jaarlijkse schommelingen in de opbrengst van parkeergelden, zodat deze schommelingen niet van invloed zijn op het jaarlijkse resultaat van Recreatieve voorzieningen.

Reserve groot onderhoud Recreatieve Voorzieningen

Deze reserves zijn ingesteld om het groot onderhoud van het recreatiepark / de recreatieve fietspaden uit te kunnen uitvoeren.

Reserve Routenetwerken

Afdekken van verschillen in het jaarlijkse rekeningresultaat van het onderhoud aan de routenetwerken, o.a. wandelnetwerk, fietsnetwerk, paard rijnetwerk en mountainbikenetwerk.

Reserve vervanging en vernieuwing recreatieparken/fietspaden

Afdekken van de verschillen in het jaarlijkse rekeningresultaat van het onderhoud aan de recreatieparken en de recreatieve fietspaden.

Reserve Woonruimten Hulsbeek

In eerste instantie zou de reserve aangewend worden voor de aanleg van een ontsluitingsweg ten behoeve van de ING-dag(en). Tevens is het restsaldo van de voormalige reserve Erve Hulsbeek toegevoegd. Nu de ING zich heeft teruggetrokken zal het saldo worden toegevoegd aan de reserve automatisering parkeergelden.

Reserve stimulering Recreatie & Toerisme

De reserve is ingesteld om initiatieven en ontwikkelingen op het gebied van recreatie en toerisme te stimuleren dan wel in gang te zetten.

Provinciale reserve recreatieve voorzieningen

In 2013 hebben we een afkoopsom van de Provincie Overijssel gekregen in verband met het vervallen van de jaarlijkse provinciale bijdrage voor de recreatieve voorzieningen. Vanaf 2013 wordt op diverse posten bezuinigd c.q. extra inkomsten verworven, zo dat de begrote provinciale bijdrage verlaagd kan worden. De reserve wordt gebruikt voor het afdekken van het tekort op de begrote provinciale bijdrage. Dit laatste was een harde vereiste van de Provincie Overijssel voor het verkrijgen van de afkoopsom.

Reserve monitoring Recreatie & Toerisme

Reserve voor het uitvoeren van de Twente Toerisme Monitor eens per 4 jaar.

Reserve herplaatsing personeel

Opvangen van incidentele (personele)kosten die voortkomen uit organisatieontwikkelingen.

Reserve milieu projecten

Opstarten van projecten en betalen van activiteiten in het kader van Milieu.

Domein Gezondheid**(Algemene) bestemmingsreserve domein Gezondheid**

Om exploitatierisico's van het domein Gezondheid af te kunnen dekken met betrekking tot algemene bijdrage gefinancierde taken.

Egalisatiereserve SOA Poli

Het waarborgen van de personele bezetting in volgende jaren.

Egalisatiereserve MOA/PGA

Het dekken van eventuele implementatiekosten en de te verwachten nadelen op de exploitatie van de Publieke Gezondheids- zorg Asielzoekers in de toekomst.

Reserve projecten

Het domein Gezondheid voert jaarlijks diverse projecten uit voor diverse partijen (voornamelijk gemeenten). Op dit moment lopen financiële voor- en nadelen die worden behaald mee in de financiële afwikkeling bij de jaarrekening. Om de bedrijfsvoering

verder te kunnen moderniseren en een scheiding aan te kunnen brengen tussen algemene bijdrage gefinancierde taken en projectfinanciering, hoort bij projecten een eigen risicoprofiel en inschatting. Het risico voor de GGD ligt met name op het gebied van het opdrogen van (de toekomstige) projectinkomsten. Met name ten aanzien van langjarige projecten kan dit gevolgen hebben voor (vast) personeel. Om deze risico's te beperken worden de resultaten uit projecten verrekend met deze reserve.

Reserve tarieftaken

Het domein Gezondheid voert naast de algemene taken (gefinancierd door middel van de algemene bijdrage aan Regio Twente) ook zogenaamde tarieftaken uit. Dit zijn taken die worden uitgevoerd in de markt, waarbij sprake is van concurrentie. Deze zogenaamde tarieftaken kennen een eigen financieringssysteem en zijn financieel kostendekkend. In de huidige systematiek lopen tarieftaken en via de algemene bijdrage gefinancierde taken door elkaar, waardoor tekorten en overschotten op beide taken met elkaar worden verrekend. In het kader van modernisering van de bedrijfsvoering en zuiverheid ten aanzien van de verrekening met gemeenten is dit niet van deze tijd.

Coalitions of the Willing**Reserve salarisadministratie Netwerkstad**

De salarisadministratie Netwerkstad is per juni 2013 ondergebracht bij Regio Twente. Om te voorkomen dat niet Netwerkstad gemeenten meebetalen aan de samenwerking van de salarisadministratie in Netwerkstad verband is deze reserve ingesteld. Eventuele resultaten kunnen toegevoegd of onttrokken worden uit deze reserve.

Reserve Kennispunt Twente

Per 1 januari 2014 is conform het besluit van de voormalige regio raad van 3 juli 2013 het Kennispunt Twente van start gegaan. Kennispunt Twente is opgericht door de gemeenten Almelo, Enschede en Hengelo als deelnemers en Regio Twente als gastheerorganisatie. In de bestuursovereenkomst is vastgesteld dat de gastheerorganisatie een Reserve Kennispunt Twente instelt. Hierin wordt een positief saldo van de jaarrekening gestort en een negatief saldo van de jaarrekening betaald.

Reserve Netwerkstad

Het resultaat van de jaarrekening wordt onttrokken dan wel gedoteerd aan deze reserve. Daarnaast kunnen besluiten vanuit

de bestuurscommissie Netwerkstad hieruit
worden betaald

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar:

De onderverdeling van de in de balans opgenomen langlopende schulden is als volgt:

Obligatieleningen	Boekwaarde 31-12-2016	Aflossingen	Vermeerderingen	Boekwaarde 31-12-2015
Langlopende geldlening BNG	2.012.356	118.633	-	2.130.989
Totaal schulden langer dan één jaar	2.012.356	118.633	-	2.130.989

De totale rentelast voor het jaar 2016 met betrekking tot de vaste schulden bedraagt **111.238,-**.**B. Vlottende passiva:**

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

Onderverdeling vlottende passiva	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 31-12-2015
Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar	5.007.820	6.081.362
Overlopende passiva	5.873.969	6.140.531
Totaal vlottende passiva	10.881.789	12.221.893

De in de balans opgenomen netto vlottende schulden met een rente typisch looptijd korter dan één jaar kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Netto vlottende schulden	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 31-12-2015
Crediteuren:		
Crediteuren	1.552.151	3.111.458
Rekening courant verhoudingen:		
Vuurwerkkramp GGVE	10.096	10.096
Rekeningcourant Euregio samenwerkingsverband	2.422	2.422
Diverse overige schulden:		
Nog te betalen domein Gezondheid	561.469	607.280
Nog te betalen domein Bedrijfsvoering	2.105.712	1.817.647
Nog te betalen domein Leefomgeving	400.075	315.345
Nog te betalen overige onderdelen (OZJT)	249.817	-
Nog te betalen Coalition of the Willing	113.934	7.000
Kruisposten	10.935	14.261
Nog te betalen Agenda van Twente	1.209	195.852
Totaal netto vlottende schulden	5.007.820	6.081.362

De post overlopende passiva kan als volgt worden gespecificeerd:

Specificatie overlopende passiva	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 31-12-2015
Vooruit ontvangen bedragen van het Rijk	1.939.368	1.939.368
Vooruit ontvangen bedragen van de EU	-	285.440
Vooruit ontvangen bedragen van overige Nederlandse overheidslichamen	2.080.353	1.586.868
Vooruit ontvangen bedragen overige	1.854.247	2.328.854
Totaal vooruit ontvangen bedragen	5.873.969	6.140.531

7.10 Belangrijkste niet uit de balans blijvende verplichtingen

Regio Twente is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijvende, financiële verplichtingen. Voor deze verplichtingen zijn geen voorzieningen getroffen. Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste verplichtingen.

Investeringsprogramma Agenda van Twente subsidie verplichtingen

De subsidieringen vanuit het investeringsprogramma Agenda van Twente zijn voor de daadwerkelijke uitbetalingen opgenomen als last in de jaarstukken d.w.z. dat het subsidievoorschot van 80 % in het exploitatiejaar als kosten wordt verantwoord en de nabetaling (van maximaal 20 % bij volledige prestatie) in het jaar waarin de vaststellingsbeschikking wordt afgegeven nadat is geconstateerd dat de volledige prestatie naar behoren geleverd is. Op ultimo 2016 is een bedrag van € 1,51 mln. als niet uit de balans blijvende verplichting opgenomen. Daarnaast is de hieraan verbonden winstuitkering over 2016 van Twence Holding b.v. van € 8 mln. niet als inkomst opgenomen. Dit omdat het aandeelhoudersbesluit hieromtrent in 2017 plaatsvindt. Zie voor een totaal overzicht met de verstrekte bijdragen vanuit het investeringsprogramma Agenda van Twente in 2016 de [toelichting op de baten en lasten](#).

Langlopende huurcontracten

- Huurcontract van het pand aan de Nijverheidsstraat te Enschede tot en met februari 2018 voor een bedrag van € 1,05 mln. per jaar.
- Huurcontract van het pand aan de Nijverheidsstraat te Enschede over de periode 1 maart 2018 t/m 28 februari 2023 voor een bedrag van € 0,98 mln. per jaar.

Inkoopcontracten groter dan € 100.000 inkoopwaarde

Regio Twente heeft diverse contracten afgesloten die elk een inkoopwaarde hebben van meer dan € 100.000. Hieronder staan de categorieën aan kosten waarvoor contracten zijn afgesloten.

- Schoonmaak
- Gezondheid
- Automatisering en telecommunicatie
- Flexibele arbeid
- Catering

Garantstelling regionaal intersectoraal mobiliteitsplan Twente Werkt

Op 28 september 2015 heeft het dagelijks bestuur ingestemd met de garantstelling die Regio Twente afgeeft namens de Twentse gemeenten voor het mobiliteitsplan Twente Werkt. Dit mobiliteitsplan draagt bij aan de verbetering van de regionale sociaaleconomische structuur door behoud en uitbreiding van werkgelegenheid, behoud en uitbreiding van kennis in Twente en vermindering van ontslag, werkloosheid en het beroep op uitkeringen. Deze garantstelling loopt van 2015 tot en met 2017. Conform de gemeenschappelijke regeling is Regio Twente bevoegd tot het waarborgen van geldelijke verplichtingen en staan de deelnemende gemeenten gezamenlijk garant voor juiste betaling van rente, aflossing, boeten en kosten inzake de verstrekte waarborgen. In verband met deze garantstelling is de minimale en maximale omvang van de financiële risico's per gemeenten berekend. Het minimale risico is € 467.500,- en maximaal € 2.337.500,-. Dit risico kan opgevangen worden binnen het huidige weerstandsvermogen van Regio Twente. In 2016 is €0,- betaald wegens de verleende borg- en garantstelling.

Vakantiegelden en verlofuren

De opgebouwde vakantiegelden 2016 zijn in verband met invoer van het IKB opgenomen als last in 2016 en als kortlopende schuld op de balans opgenomen. De waarde van de overlopende verlofuren is per 31-12-2016 ca. € 690.000,-.

7.11 Wet Normering Topinkomens

Inleiding

De Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen (WNT) (semi) publieke sector is per 1 januari 2013 van kracht en stelt maxima aan de bezoldiging van bestuurders en hoogste leidinggevenden in de (semi) publieke sector. De WNT zegt dat de totale bezoldiging van bestuurders en hoogste leidinggevenden in 2016 niet mag uitstijgen boven € 179.000 inclusief belaste kostenvergoedingen en pensioenbijdrage werkgever bij een voltijd dienstverband.

Overzicht topfunctionarissen

	dr. ing. G.J.M. Vos	ir. G.H. Taminga	drs. Th. J.M. van Rijmenam	Mw. S. Dinsbach
Naam en functie(s)	Secretaris/algemeen directeur	Secretaris/algemeen directeur	Directeur Publieke gezondheid	Directeur Publieke gezondheid (per 01-07-2016)
Omvang dienstverband	1 fte	1 fte	1 fte	1 fte
Gewezen topfunctionaris?	Nee	Nee	Nee	Nee
Duur dienstverband	01-01-2016 - 30-04-2016	01-11-2016- heden	01-01-2016 - 27-06-2016	01-01-2016- heden
Fictief dienstverband?	Nee	Nee	Nee	Nee
Individueel WNT maximum	€ 59.178	€ 29.833	€ 87.544	€ 179.000
Beloning	€ 43.689	€ 17.714	€ 69.916,12	€ 111.616
Belastbare onkostenvergoeding	€ 329	€ 88	€ 781	€ 1.135
Voorzieningen betaalbaar op termijn	€ 4.786	€ 2.464	€ 7.325	€ 14.405
Totale bezoldiging	€ 48.804	€ 20.266	€ 78.023	€ 127.156

Tabel 12 WNT Overzicht van topfunctionarissen

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de leden van het algemeen bestuur en dagelijks bestuur per 31-12-2016. Zowel het algemeen bestuur als het dagelijks bestuur wordt gevormd door politieke ambtsdragers vanuit de deelnemende gemeenten. Deze vervullen hun functie **onbezoldigd** en hebben geen dienstverband bij Regio Twente.

Functie	Naam	Gemeente
Lid algemeen bestuur	mevrouw C. van Wijk	Almelo
Lid algemeen bestuur/ lid dagelijks bestuur	de heer mr. drs. R.G. Welten	Borne
Lid algemeen bestuur	vacature	Dinkelland
Voorzitter algemeen bestuur/dagelijks bestuur	de heer G.O. van Veldhuizen	Enschede
Lid algemeen bestuur	de heer P.G. Welman	Enschede
Lid algemeen bestuur	de heer G.J. Kok	Haaksbergen
Lid algemeen bestuur	de heer J.H. Coes	Hellendoorn
Lid algemeen bestuur	de heer drs. J. Bron	Hengelo
Lid algemeen bestuur	de heer P. van Zwanenburg	Hof van Twente
Lid algemeen bestuur	de heer mr. drs. M. Sijbom	Losser
Lid algemeen bestuur	de heer R. Christenhusz	Oldenzaal
Lid algemeen bestuur	de heer B. Beens	Rijssen-Holten
Lid algemeen bestuur	de heer R.H. de Witte	Tubbergen
Lid algemeen bestuur/ lid dagelijks bestuur	de heer G.J. Binnenmars	Twenterand
Lid algemeen bestuur	de heer T.P. de Putter	Wierden

Tabel 13 Leden algemeen bestuur en dagelijks bestuur per 31-12-2016

Bijlagen

Bijlage 1 Benodigde gemeentelijke bijdrage

Gemeente	Aantal inw. 01-01-2016	Aantal jeugdig 01-01-2016	Functie 0 Algemeen bestuur	Functie 2 Verkeer en vervoer	Functie 3 Economische zaken	Functie 3 Acquisitie Vluchtelingen	Functie 3 Kennis punt	Functie 5 RV	Functie 5 R & VT
a	b	c	d	e	f	g	h	i	j
Almelo	72.505	16.458	€ 129.848	€ 6.219	€ 156.505	€ 38.687	€ 352.124	€ 178.745	€ 20.265
Borne	22.347	5.052	€ 40.021	€ 1.917	€ 48.237	€ 11.924	€ -	€ 55.091	€ 6.246
Dinkelland	26.119	6.183	€ 46.776	€ 2.240	€ 56.379	€ 13.937	€ -	€ 64.390	€ 7.300
Enschede	158.480	32.607	€ 283.819	€ 13.593	€ 342.085	€ 84.562	€ 326.384	€ 390.697	€ 44.295
Haaksbergen	24.329	5.390	€ 43.570	€ 2.087	€ 52.515	€ 12.981	€ -	€ 59.978	€ 6.800
Hellendoorn	35.652	8.092	€ 63.848	€ 3.058	€ 76.956	€ 19.023	€ -	€ 87.892	€ 9.965
Hengelo	81.080	17.982	€ 145.205	€ 6.954	€ 175.014	€ 43.263	€ 333.592	€ 199.884	€ 22.662
Hof van Twente	34.890	7.604	€ 62.484	€ 2.992	€ 75.311	€ 18.617	€ -	€ 86.013	€ 9.752
Losser	22.445	4.908	€ 40.196	€ 1.925	€ 48.448	€ 11.976	€ -	€ 55.333	€ 6.273
Oldenzaal	32.112	7.295	€ 57.509	€ 2.754	€ 69.315	€ 17.134	€ -	€ 79.165	€ 8.975
Rijssen	37.875	10.134	€ 67.830	€ 3.248	€ 81.755	€ 20.209	€ -	€ 93.372	€ 10.586
Tubbergen	21.122	5.360	€ 37.827	€ 1.812	€ 45.593	€ 11.270	€ -	€ 52.072	€ 5.904
Twenterand	33.856	8.531	€ 60.632	€ 2.904	€ 73.079	€ 18.065	€ -	€ 83.464	€ 9.463
Wierden	23.944	5.633	€ 42.881	€ 2.054	€ 51.684	€ 12.776	€ -	€ 59.029	€ 6.692
Totaal	626.756	141.229	€ 1.122.444	€ 53.756	€ 1.352.876	€ 334.424	€ 1.012.100	€ 1.545.125	€ 175.179

Gemeente	Aantal inw. 01-01-2016	Aantal jeugdig 01-01-2016	Functie 7 Volksgez. heid	Functie 7 OZJT	Functie 7 Milieu	Functie 8 R.O. en Volkshuisv.	Functie 9 Algemene uitgaven	Totaal functie 0 t/m 9	Netwerkstad	Totaal benodigde gem. bijdrage 2016
a	b	c	k	l	m	n	o	p	q	r (p+q)
Almelo	72.311	16.458	€ 2.045.940	€ 526.937	€ 24.636	€ 11.256	€ 71.103	€ 3.562.263	€ 59.345	€ 3.621.608
Borne	21.980	5.052	€ 626.872	€ 162.409	€ 7.593	€ 3.469	€ 21.915	€ 985.694	€ 18.291	€ 1.003.985
Dinkelland	25.930	6.183	€ 762.035	€ 189.822	€ 8.875	€ 4.055	€ 25.614	€ 1.181.423	€ -	€ 1.181.423
Enschede	158.685	32.607	€ 4.135.698	€ 1.151.768	€ 53.848	€ 24.603	€ 155.415	€ 7.006.765	€ 129.716	€ 7.136.481
Haaksbergen	24.321	5.390	€ 673.454	€ 176.813	€ 8.266	€ 3.777	€ 23.858	€ 1.064.100	€ -	€ 1.064.100
Hellendoorn	35.631	8.092	€ 1.006.352	€ 259.104	€ 12.114	€ 5.535	€ 34.962	€ 1.578.810	€ -	€ 1.578.810
Hengelo	81.088	17.982	€ 2.246.490	€ 589.256	€ 27.549	€ 12.587	€ 79.512	€ 3.881.968	€ 66.364	€ 3.948.332
Hof van Twente	34.907	7.604	€ 953.260	€ 253.566	€ 11.855	€ 5.416	€ 34.215	€ 1.513.482	€ -	€ 1.513.482
Losser	22.470	4.908	€ 614.958	€ 163.121	€ 7.626	€ 3.484	€ 22.011	€ 975.353	€ -	€ 975.353
Oldenzaal	32.120	7.295	€ 907.225	€ 233.377	€ 10.911	€ 4.985	€ 31.491	€ 1.422.842	€ 26.284	€ 1.449.125
Rijssen	37.843	10.134	€ 1.224.152	€ 275.260	€ 12.869	€ 5.880	€ 37.142	€ 1.832.304	€ -	€ 1.832.304
Tubbergen	21.144	5.360	€ 653.486	€ 153.506	€ 7.177	€ 3.279	€ 20.713	€ 992.638	€ -	€ 992.638
Twenterand	33.858	8.531	€ 1.041.185	€ 246.052	€ 11.504	€ 5.256	€ 33.201	€ 1.584.805	€ -	€ 1.584.805
Wierden	23.850	5.633	€ 695.457	€ 174.015	€ 8.136	€ 3.717	€ 23.481	€ 1.079.922	€ -	€ 1.079.922
Totaal	626.138	141.229	€ 17.586.565	€ 4.555.005	€ 212.959	€ 97.300	€ 614.634	€ 28.662.368	€ 300.000	€ 28.962.368

Bijlage 2 Begrote gemeentelijke bijdrage en resultaat per gemeente

Gemeente	Aantal inw. 01-01-2016	Aantal jeugdig 01-01-2016	Begrote gem. functie 0 tm 9 excl. JGZ	Begrote gem. bijdrage JGZ	Totaal begrote gem. bijdrage	Gerealiseerd resultaat 2016 incl. AvT/IPT	Resultaat voorfinanciering AvT/ IPT	Gerealiseerd resultaat 2016 Na aftrek voorfinanciering AvT/IPT	Saldo bestemmingen	Te ontvangen van gemeenten
a	b	c	s	t	u (s+t)	v (u-r)	w	x (v+w)	y	z (y-x)
Almelo	72.311	16.458	€ 2.041.649	€ 1.624.992	€ 3.666.642	€ 45.033	€ 14.260	€ 59.293	€ 76.217	€ 16.925
Borne	21.980	5.052	€ 513.556	€ 498.813	€ 1.012.369	€ 8.384	€ 4.395	€ 12.779	€ 23.491	€ 10.712
Dinkelland	25.930	6.183	€ 584.603	€ 610.483	€ 1.195.086	€ 13.663	€ 5.137	€ 18.800	€ 27.456	€ 8.656
Enschede	158.685	32.607	€ 4.034.012	€ 3.219.475	€ 7.253.487	€ 117.005	€ 31.168	€ 148.173	€ 166.594	€ 18.420
Haaksbergen	24.321	5.390	€ 548.328	€ 532.185	€ 1.080.513	€ 16.413	€ 4.785	€ 21.197	€ 25.575	€ 4.377
Hellendoorn	35.631	8.092	€ 803.316	€ 798.969	€ 1.602.286	€ 23.476	€ 7.012	€ 30.488	€ 37.477	€ 6.989
Hengelo	81.088	17.982	€ 2.228.188	€ 1.775.465	€ 4.003.654	€ 55.321	€ 15.946	€ 71.268	€ 85.231	€ 13.964
Hof van Twente	34.907	7.604	€ 786.994	€ 750.786	€ 1.537.780	€ 24.297	€ 6.862	€ 31.159	€ 36.676	€ 5.517
Losser	22.470	4.908	€ 506.596	€ 484.595	€ 991.191	€ 15.838	€ 4.414	€ 20.252	€ 23.594	€ 3.342
Oldenzaal	32.120	7.295	€ 750.474	€ 720.277	€ 1.470.751	€ 21.625	€ 6.316	€ 27.941	€ 33.756	€ 5.815
Rijssen	37.843	10.134	€ 853.187	€ 1.000.588	€ 1.853.775	€ 21.471	€ 7.449	€ 28.920	€ 39.814	€ 10.894
Tubbergen	21.144	5.360	€ 476.701	€ 529.223	€ 1.005.924	€ 13.286	€ 4.154	€ 17.440	€ 22.203	€ 4.764
Twenterand	33.858	8.531	€ 763.343	€ 842.314	€ 1.605.658	€ 20.853	€ 6.659	€ 27.511	€ 35.589	€ 8.078
Wierden	23.850	5.633	€ 537.709	€ 556.178	€ 1.093.887	€ 13.965	€ 4.709	€ 18.674	€ 25.170	€ 6.495
Totaal	626.138	141.229	15.428.657	13.944.345	29.373.002	410.631	€ 123.265	€ 533.896	€ 658.844	€ 124.948

Bijlage 3 **Controleverklaring van de onafhankelijke accountant**

Bijlage 4 *Recapitulatiestaat per programma*

Domein	Budget KPL/KDR	KPL Naam	Baten	Lasten	Eindtotaal
Gezondheid	5710010	GGD Directie	-347.920	347.920	0
	5710024	Hoofd Staf Gezondheid	-282.380	282.380	0
	5710025	Staf Secretariaat	-199.872	199.872	0
	5710026	Staf Epi. Gezondheidsbevordering & Beleid (EGB)	-1.309.959	1.309.959	0
	5710027	Staf Informatie Bedrijfsvoering Projecten (IBP)	-687.386	643.462	-43.924
	5710028	Documentatiecentrum	-113.323	113.323	0
	5710029	Publieksinformatie digitaal	-97.945	97.945	0
	5710030	AGZ Leiding & Secretariaat	-699.546	699.547	0
	5710032	AGZ TBC	-781.619	781.619	0
	5710033	AGZ Milieu en Gezondheid	-273.695	273.695	0
	5710035	AGZ Inspectie en Hygiëne	-952.591	952.591	0
	5710036	AGZ Seksuele Gezondheid	-880.731	880.731	0
	5710037	AGZ Infectieziekten	-876.061	876.061	0
	5710038	AGZ Forensische Geneeskunde	-629.043	629.043	0
	5710039	AGZ OGGZ	-167.269	167.269	0
	5710040	JGZ Leiding	-1.620.287	1.620.287	0
	5710046	JGZ Bedrijfsbureau	-1.476.715	1.476.715	0
	5710047	JGZ Stafbureau	-516.328	516.328	0
	5710054	JGZ Cursusbureau	-119.610	119.610	0
	5710055	JGZ Projecten	-256.511	86.554	-169.957
	5710056	JGZ 0-19	-344.955	344.955	0
	5710060	JGZ Logopedie	-54.966	54.966	0
	5710072	Hulpkostenplaats JGZ 0-19	-249.162	249.162	0
	5710081	JGZ team Enschede	-3.710.609	3.710.609	0
	5710082	JGZ team Hengelo/Borne/Hof van Twente	-2.903.628	2.903.628	0
	5710083	JGZ team Haaksb./Oldenz./Losser/Dinkella nd/Tubb.	-2.375.230	2.375.230	0
	5710084	JGZ team Almelo/Twenterand	-2.628.277	2.628.277	0
	5710085	JGZ team Hellendoorn/Rijssen- Holten/Wierden	-2.296.116	2.296.116	0
	5710089	AGZ GGD Rampen Opvang Plan (GROP)	-139.746	139.746	0
	5920331	HV Twentheplein	-16.108	16.108	0
	5920332	HV Gebouw Lansinkveste	-6.330	6.330	0
	5920333	HV Dependances JGZ			
	5920334	HV JGZ 0-18	-1.036.730	1.036.730	0
	5930670	Concernkosten GGD	-1.254.412	1.254.423	11
	5930690	Algemeen Beheer GGD	-193.647	642.845	449.198
	6700000	Gemeentelijke bijdrage functie 7 (GGD excl.JGZ)	-4.127.018		-4.127.018
	6700002	Gemeentelijke bijdrage functie 7 (JGZ)	-13.790.641		13.790.641
	6714000	Infectieziektebestrijding	-2.960	778.833	775.873
	6714051	Seksuele gezondheid	-912.579	1.089.817	177.238
	6714053	Aanvullende Seksualiteits Hulpverlening (Sense)		0	0
6714085	GGD Rampen Opvang Plan (GROP)	-23.472	112.487	89.015	
6714101	TBC Bestrijding en Preventie	-81.990	794.589	712.599	
6714149	TUBIS samenwerking	-61.734	61.734	0	

6714150	Inspectie en Hygiëne: kinderopvang	-836.718	853.381	16.663
6714153	Inspectie en Hygiëne: prostitutieinrichtingen	-5.548	5.677	129
6714154	Inspectie en Hygiëne: tattoo en piercing	-14.815	15.490	674
6714155	Inspectie en Hygiëne: overige WPG		74.965	74.965
6714159	Inspectie en Hygiëne: project Schone Scholen	-10.197	10.197	0
6714220	M&G Voorlichting/behandeling vragen&klachten		190.087	190.087
6714221	M&G Onderzoek en advisering		47.522	47.522
6714222	M&G Advisering milieu- incidenten	0	52.494	52.494
6714231	Gezondheidsrisico's defensiemedewerkers	-14.125	9.153	-4.972
6714250	Reizigerszorg	-137.001	66.379	-70.622
6714305	OGGZ Meldpunt Woningvervuiling		154.883	154.883
6714384	Project OGGZ: Inloopspreekuur	-22.046	22.045	-1
6714394	OGGZ: Schoonmaakpot Almelo	-3.176	3.176	0
6714395	OGGZ: Schoonmaakpot Hengelo	-2.735	2.735	0
6714396	OGGZ: Schoonmaakpot Enschede	-3.230	3.230	0
6714400	Forensische zorg	-727.243	655.781	-71.462
6714480	SOA/HBV - project	-19.693	19.693	0
6714481	Centrum voor Seksueel Geweld (CSG)	-135.000	170.783	35.783
6714482	LHBT project	-19.951	19.951	0
6714500	Advisering lokaal gezondheidsbeleid		266.424	266.424
6714550	Inzicht in Gezondheidssituatie/TGV		106.830	106.830
6714552	Grootschallig epidemiologisch onderzoek	-42.400	274.134	231.734
6714580	Kring Oost Nederland (KON)	-9.100	9.100	0
6714600	Gezondheidsbevordering Basis		203.905	203.905
6714693	Project TBC Regionalisatie	-30.195	30.195	0
6714781	Publieke Gezondheidszorg Asielzoekers (PGA) AGZ	-77.836	78.639	804
6714782	Publieke Gezondheidszorg Asielzoekers (PGA) JGZ	-218.167	245.368	27.201
6714786	Twentse samenwerking rond zorgloketten			
6714789	Eigen Kracht Twente			
6714799	Transitie Jeugdzorg			
6714950	Bestuursondersteuning GGD		276.605	276.605
6714960	OR inzet GGD Twente		69.997	69.997
6715000	Integraal dossier JGZ 0-19		230.906	230.906
6715001	Triage groep 2 Basisonderwijs		410.560	410.560
6715002	Triage groep 7 Basisonderwijs		340.490	340.490
6715003	Triage klas 2 HAVO/VWO		167.574	167.574
6715004	Instreamonderzoek Speciaal Onderwijs		215.984	215.984
6715005	Herhalingsonderzoek Speciaal Onderwijs		47.050	47.050
6715006	Triage klas 2 VMBO		147.436	147.436
6715007	Preventief gezondheidsonderzoek (PGO) nieuwkomers		10.562	10.562
6715010	Groepsgerichte monitoring		29.971	29.971

6715015	Onderzoek op indicatie Basis Onderwijs (BO)		609.701	609.701
6715016	Onderzoek op indicatie Voortgezet Onderwijs (VO)		197.057	197.057
6715020	Rijksvaccinatieprogramma (RVP)	-191.682	257.405	65.723
6715025	Huisbezoek op indicatie		111.060	111.060
6715026	Voorkoming schoolverzuim		65.386	65.386
6715028	Zorggebonden netwerken		1.197.195	1.197.195
6715029	Zorggebonden netwerken VO		120.302	120.302
6715081	Contactmoment adolescenten		896.538	896.538
6715101	Contactmoment 4e tot 7e dag	-107.571	360.789	253.218
6715102	3e neonatale gehoorscreening		55.910	55.910
6715103	Contactmoment 2e week (huisbezoek)		1.190.973	1.190.973
6715104	Contactmoment 4e week		405.644	405.644
6715105	Contactmoment 8e week	-140.125	342.723	202.598
6715106	Contactmoment 3 maanden	-72.395	405.644	333.249
6715107	Contactmoment 4 maanden	-140.125	342.723	202.598
6715108	Contactmoment 6 maanden		405.644	405.644
6715109	Contactmoment 7,5 maanden op indicatie		48.417	48.417
6715110	Contactmoment 9 maanden		405.644	405.644
6715111	Contactmoment 11 maanden	-140.125	342.723	202.598
6715112	Contactmoment 14 maanden	-144.017	402.789	258.772
6715113	Contactmoment 18 maanden		340.310	340.310
6715114	Contactmoment 2 jaar		399.966	399.966
6715115	Contactmoment 3 jaar		424.090	424.090
6715116	Contactmoment 3 jaar 9 mnd	-72.023	358.307	286.284
6715118	Contactmoment CB op indicatie		621.029	621.029
6715121	Inlooppreekuur verpleegkundige JGZ 0-4		231.576	231.576
6715122	Huisbezoek op indicatie JGZ 0-4		623.474	623.474
6715126	Observaties orthopedagoog		64.794	64.794
6715130	Project aandachtskinderen JGZ		81.081	81.081
6716100	Indv. en groepsgerichte voorl. en advies JGZ 0-19	-43.415	228.568	185.153
6716104	Indirect cliëntgebonden activiteiten 0-19		1.552.949	1.552.949
6716110	Prenatale Voorlichting PGJ (Pedagogische Gezinsbegeleiding JGZ)	-103.763	103.763	0
6716190	LOES in Twente	-353.217	389.898	36.681
6716200	LOES info CJG Enschede	-118.864	118.864	0
6716201	LOES info CJG Hengelo	-142.596	142.596	0
6716203	LOES info CJG Hengelo	-122.249	122.249	0
6716204	LOES Haaksbergen	-23.176	23.176	0
6716205	LOES Oldenzaal	-19.101	19.101	0
6716206	Project Academische Werkplaats Jeugd Twente (AWJT)	-87.031	87.039	8
6716207	Oldenzaal CJG 2.0	-58.141	58.141	0
6716210	Taalprotocol Borne	-42.213	42.218	5
6716216	Project Zwangerschap & Geboorte	-59.011	59.011	0
6716221	Academ. Werkplaats Jeugd Twente Versterking ZKA	-67.102	67.102	0
6716280	Digitaal Dossier (DD)		571.524	571.524
6718030	GGD Kwaliteitszorg		224.743	224.743
6718080	Informatievoorziening		32.688	32.688

	6718090	Opleidingsinrichting zorgopleiding	-453.295	412.245	-41.049
	6772601	Taakstellingen			
	6998070	Mutaties reserves functie 7 (GGD)	-477.203		-477.203
Totaal Gezondheid			-54.006.717	53.675.622	-331.094
Leefomgeving	5211010	LO Mobiliteit	-53.961	129.641	75.680
	5330010	LO Economie	-1.176.324	1.203.981	
	5560020	LO Recreatieve Voorzieningen	-913.019	939.749	
	5723030	Ploefach Leefomgeving	-173.764	173.764	0
	5810010	LO Directie	-42.327	42.327	0
	5930330	Algemeen Beheer LO	-10.824	31.035	
	6003000	Internationaal & Lobby	-20.753	332.669	311.916
	6005600	Uitvoeringsorganisatie Agenda van Twente (AvT)	-237.424	237.424	0
	6005650	Uitvoeringsorg. Innovatieplatform Twente (IPT)	-72.373	72.373	0
	6005700	Nieuw Regionaal Investeringsprogramma	-32.902	32.902	0
	6200000	Gemeentelijke bijdrage functie 2	-258.144		-258.144
	6220000	Bestuursondersteuning Leefomgeving		217.530	217.530
	6300000	Gemeentelijke bijdrage functie 3	-1.151.291		-1.151.291
	6320500	Strategie Sociaal Economisch Sterk Twente		349.855	349.855
	6320503	Project Twente Index		241	241
	6320524	Project Startersbeleid			
	6320527	Project arbeidsmarktplan (AVT)			
	6320528	Project Jeugdwerkloosheid	-404.855	405.088	232
	6320529	Twente board (Economic board Taskforce Economie)	-22.910	214.007	191.097
	6320532	Ontsluiting werkzoekendenbestand		398	398
	6320551	Innovatie		95.092	95.092
	6320554	Arbeidsmarkt	-84.493	147.742	63.249
	6320555	Project Werkbedrijf	-15.000	15.000	0
	6320800	Financieringsbijdragen Agenda van Twente	-1.538.696	1.538.696	0
	6320810	Financieringsbijdragen IPT	-337.166	337.166	0
	6320820	Twents Investeringsfonds Innovatiesprong	-2.948.327	3.071.591	123.265
	6320830	Intergemeentelijk innovatiefonds	-1.086.665	1.086.665	0
	6320840	Human Capital programma	-341.765	341.765	0
	6320841	Techniekpact	-261.554	261.554	0
	6320850	Regio Branding / PR Twente	-420.783	420.783	0
	6320860	Toerisme in Twente	-411.826	411.826	0
	6320870	Twentse Innovatiesprong (ISP)	-324.300	324.300	0
	6500000	Gemeentelijke bijdrage functie 5 Recr. Voorz.	-1.614.780		-1.614.780
	6500001	Gemeentelijke bijdrage functie 5 Economie	-319.582		-319.582
	6556000	Vrije Tijd		175.179	175.179
	6556019	Strategie Recreatieve Voorzieningen		89.271	89.271
	6556020	Het Hulsbeek	-408.005	793.158	385.154
	6556021	Investerings HB jaarschijf 2016		36	36
	6556030	Het Rutbeek	-303.587	545.003	241.416
	6556040	Het Lageveld	-100.227	289.639	189.412
	6556041	Investerings LV jaarschijf 2016		2.740	2.740

6556050	Arboretum	-4.432	426.538	422.106	
6556060	Fietspaden	-27.245	502.604	475.360	
6556066	Routenetwerken	-2.515	305.254	302.739	
6556818	MTB routenetwerk Twente	-2.352	2.352	0	
6556820	Kwaliteitsimpuls	-53.286	53.286	0	
6556822	KIR 1. Knelpunten in routes oplossen	-80.869	80.869	0	
6556823	KIR 2. Informatievoorziening langs routes	-52.703	52.703	0	
6556824	KIR 3. Voorzieningen langs routes	-49.823	49.823	0	
6556826	KIR 6. Basis voor routeplanner	-8.015	8.015	0	
6556827	KIR 7. Twentse dorpsroutes	-83.015	83.015	0	
6556828	KIR 9. Themaroutes	-43.910	43.910	0	
6556829	KIR 10. Stadsrandroutes	-116.138	116.138	0	
6556830	KIR 11. Routes voor doelgroepen	-7.426	7.426	0	
6556831	KIR 12. Waterbeleving	-4.409	4.409	0	
6556832	KIR 18. Regionale apps ontwikkelen	-30.000	30.000	0	
6611070	Project 1000 jongerenplan	-4.893	4.893	0	
6700003	Gemeentelijke bijdrage functie 7 (LO)	-233.538			
6723000	Milieu (algemeen)	-25.919	117.539		
6723003	Project Twente bewust verlicht	-131.195	131.195		
6723004	Afvalloos Twente	-52.727	52.727		
6800000	Gemeentelijke bijdrage functie 8	-199.182			
6810518	Twentse duurzaamheidsagenda		121.338		
6810519	Logistiek / Ten-t		97.300		
6956020	Mutaties reserves Het Hulsbeek (groot onderhoud)	-122.781		-122.781	
6956030	Mutaties reserves Het Rutbeek (groot onderhoud)	-1.198		-1.198	
6956040	Mutaties reserves Het Lageveld (groot onderhoud)	-14.520		-14.520	
6998051	Mutaties reserves functie 5 (RV)	-618.523	167.185	-451.338	
6998030	Mutaties reserves functie 3	-27.657			
6998073	Mutaties reserves functie 7 (LO)	-20.211			
Totaal Leefomgeving		-17.106.106	16.788.709	-317.397	
Netwerkstad	6000001	Gemeentelijke bijdrage functie 0 (NWS)	-300.000	-300.000	
	6005100	Bestuursondersteuning NWS	-500	662.976	662.476
	6005101	OA Basiskwaliteit			
	6005102	OA Versterken economische klimaat		750	750
	6005103	OA Verbeteren stedelijke kwaliteit	-22.490	7.041	-15.449
	6998001	Mutaties reserves functie 0 (NWS)	-411.813	64.036	-347.777
Totaal Netwerkstad		-734.803	734.803	0	
Bestuur en directie	5000010	Directie en Algemeen	-195.995	195.995	0
	6000000	Gemeentelijke bijdrage functie 0 (Alg. bestuur)	-331.162		-331.162
	6001000	Dagelijks bestuur		221.430	221.430
	6001010	Algemeen bestuur		24	24
Totaal Bestuur en directie		-527.157	417.449	-109.708	
Bedrijfsvoering	5001000	BV: Leiding & Secretariaat	-565.775	565.775	0
	5001100	BV: Service	-1.594.077	1.594.078	1
	5001200	BV: Advies	-1.313.520	1.384.476	70.956

5001300	BV: Management & Project Support (M&PS)	-534.914	584.304	49.391	
5002000	BV: Algemeen beheer	-319.178	433.772		
5007110	Verzorgen personeelsadministratie	-300.589	407.078	106.489	
5007120	Verzorgen salarisadministratie	-500.783	706.346	205.563	
5007130	Adv. over personele en organisatievraagstukken	-427.481	472.241	44.760	
5007210	Verzorgen financiële administratie	-331.792	284.625	-47.167	
5007230	Verstrekken financieel advies, beleid en controle	-875.082	861.204	-13.878	
5007310	Verzorgen juridische advisering	-316.135	222.069	-94.066	
5007410	Verzorgen Post en Archief	-152.893	190.253	37.360	
5007510	Verzorgen inkoop, logistieke en reproservices	-269.695	214.894	-54.801	
5007520	Verzorgen gebouwgebonden services	-131.033	177.523	46.490	
5007610	Verzorgen communicatie advies	-489.174	524.957	35.783	
5007620	Verzorgen beheer en onderhoud websites	-3.675	39.908	36.233	
5007710	Verzorgen ICT voorzieningen	-1.285.398	1.600.122	314.724	
5007810	Kwaliteitszorg	-12.355	42.158	29.803	
6000002	Gemeentelijke bijdrage functie 0 Bedrijfsvoering	-545.690		-545.690	
6002000	Bestuursondersteuning Bedrijfsvoering	-200.000	258.930	58.930	
6005809	ICT Regionaal datanetwerk gemeenten (RDNG)	-269.456	269.456	0	
6005810	ICT Digikoppeling	-63.627	63.627	0	
6998002	Mutaties reserves functie 0 (BV)	-114.594		-114.594	
Totaal Bedrijfsvoering		-10.616.915	10.897.796	280.881	
Concern (inclusief OZJT)	5002013	Ondernemingsraad	-66.090	66.090	0
	5670000	Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp Twente (OZJT)		0	0
	5720000	Zittend Vervoer	-38.827	38.827	0
	5910000	Kapitaallasten		120.500	120.500
	5920111	Catering	-109.839	109.839	0
	5920120	HV Twentehuis	-1.458.745	1.458.745	0
	5930220	Algemeen Beheer Concern	-139.159	139.159	0
	6000003	Gemeentelijke bijdrage functie 0 Concern	-602.219		-602.219
	6005020	Dienstverlening Provincie Overijssel	-175.241	153.316	-21.925
	6005550	Euregio	-325.894	326.808	914
	6670010	OZJT	-25.000	886.032	861.032
	6670020	Veilig Thuis Twente		3.093.658	3.093.658
	6670080	Samen 14	-5.000	605.316	600.316
	6700001	Gemeentelijke bijdrage functie 7 (OZJT)	-4.456.384		-4.456.384
	6900000	Gemeentelijke bijdrage functie 9 (Alg. uitgaven)	-68.199		-68.199
	6914000	Geldleningen/uitzettingen = of > 1 jaar	-153.555		-153.555
	6921000	Concernkosten	-30.503	694.234	663.731
	6922000	Algemene baten en lasten		614.634	614.634
	6922100	Winstuitkering Twence Holding BV	-139.646	139.646	0
	6998090	Mutaties reserves functie 9	-545.493	-11.676	-557.170
Totaal Concern (inclusief OZJT)		-8.339.794	8.435.126	95.333	

Coalition of the willing	5310010	LO Kennispunt Twente	-467.625	1.267.416	799.791
	6005005	Project Shared Services Netwerk Twente (algemeen)	-197.931	197.931	0
	6005007	Twentse Kracht	-222.344	222.344	0
	6005008	Twentse School	-173.043	173.043	0
	6005009	Twentebedrijf	-48.574	48.574	0
	6005011	Deelprojecten SSNT	-230.826	230.826	0
	6005030	Regietafel Vluchtelingen	-83.571	83.571	0
	6005160	Traineeship Netwerkstad	-589.247	589.247	0
	6300001	Gemeentelijke bijdrage functie 3 (Kennispunt Twente)	-1.012.102		-1.012.102
	6310000	Project RUNIN (Kennispunt Twente)	-545	545	0
	6320556	Vergunninghouders aan het werk in Twente	-22.500	53.257	30.757
	6330100	Acquisitie		303.666	303.666
	6998031	Mutaties reserves functie 3 (Kennispunt Twente)		212.311	212.311
	6300002	Gemeentelijke bijdrage functie 3 (Acq/vlucht)	-363.069		-363.069
	Totaal Coalition of the willing			-3.411.376	3.382.731
Eindtotaal			-94.742.868	94.332.237	-410.631 (a)

Resultaat voorfinanciering Agenda van Twente

123.265 (b)

Gerealiseerd resultaat na aftrek voorfinanciering Agenda van Twente

-533.896 (a-b)